

Nr 8

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1959/60 under åttonde huvudtiteln, avseende anslagen inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.

(2:a avd.)

Ecklesiastikdepartementet

1:o) **Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 under åttonde huvudtiteln (punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1959) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga av departementschefen angiven ändring av personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60, dels ock till Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 825 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundelin* (I: 236) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl m. fl.* (II: 297), i vilka hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen vid sin behandling av förevarande punkt till Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1959/60 måtte anvisa ett förslagsanslag av 1 861 000 kronor.

Beträffande motiveringen för det motionsvis gjorda yrkandet får utskottet hänvisa till motionen II: 297.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag avser — förutom automatiska utgiftsändringar — inrättande av ytterligare en tjänst som budgetsekreterare i ABr 25. Samtidigt beräknas en nedräkning av anslagsposten till ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft med 36 000 kronor med hänsyn till ett under punkten 3 i det följande redovisat förslag om inrättande av en utrustningsnämnd för universitet och högskolor. Sam-

manlagt innebär Kungl. Maj:ts förslag beträffande ifrågavarande avlöningsanslag en höjning med 21 000 kronor.

Utskottet. Med hänvisning till vad utskottet under punkten 3 i det följande anför avstyrker utskottet bifall till det i motionerna I: 236 och II: 297 framställda yrkandet. Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 236 och II: 297, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga den ändring i personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet, som föranledes av vad departementschefen anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	860 100
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 600
4. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	154 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	525 800
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	226 600
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 700
<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/>	
Summa kronor	1 825 000

c) till *Ecklesiastikdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 825 000 kronor.

2:o) **Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 2 och 3) föreslagit riksdagen att till Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 100 500 kronor.

Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat uppfört med 115 500 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundelin* (I: 237)

och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl m. fl.* (II: 298), i vilka hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen under förevarande punkt måtte anvisa ett förslagsanslag av 90 500 kronor.

Beträffande motiveringen för förslaget hänvisa motionärerna till motionen II: 248.

Utskottet. Med anledning av motionerna, i vilka yrkas en generell nedskärning med 10 procent av vissa av Kungl. Maj:t föreslagna omkostnadsanslag under åttonde huvudtiteln, vill utskottet erinra om att frågan om att begränsa statsutgifterna för närvarande är föremål för en förutsättningslös prövning av besparingsutredningen. Enligt utskottets mening bör en diskussion om möjliga besparingsåtgärder lämpligen anknytas till utredningens kommande förslag. I varje fall synes riksdagen icke nu böra binda sig för någon generell besparingsmetod i enlighet med motionärernas förslag, vars effekt för övrigt med hänsyn till bland annat omkostnadsanslagens karaktär av förslagsanslag torde vara starkt begränsad.

Under återopande av det anförda får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 237 och II: 298, såvitt nu är i fråga, till *Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 100 500 kronor.

3:o) Utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 3—5) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, fastställa personalförteckning för utrustningsnämnden för universitet och högskolor i enlighet med vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen angiven stat för utrustningsnämnden för universitet och högskolor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60, dels ock till Utrustningsnämnden för universitet och högskolor för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundelin* (I: 236) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl m. fl.* (II: 297), i vilka hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen vid sin behandling av förevarande punkt måtte besluta, dels att den redovisade utrustningsnämnden för universitet och högskolor icke inrättas, dels ock att det under punkten uppförda förslagsanslaget av 90 000 kronor icke skall utgå.

Beträffande motiveringen för det motionsvis gjorda yrkandet får utskottet hänvisa till motionen II: 297.

Departementschefen har under förevarande rubrik, som tidigare icke funnits uppförd på riksstaten, anfört bland annat följande.

Frågan om inredning och utrustning av vetenskapliga undervisnings- och forskningsinstitutioner får självfallet allt större betydelse och dimension efter hand som universitet och högskolor expanderar. Metoden att för utrustningsfrågornas lösning vid en högskola eller grupp av högskolor till-sätta en särskild utrustningskommitté prövades första gången 1946, då en sådan kommitté utsågs för tandläkarhögskolorna. Under 1950-talet har utrustningsfrågor i större omfattning aktualiserats vid samtliga universitet och högskolor och nya utrustningskommittéer tillsatts efter hand. Det har därvid befunnits lämpligt att koncentrera utrustningsfrågorna till ett mindre antal arbetsgrupper. För närvarande finnes sålunda inom ecklesia-stikdepartementets verksamhetsområde fyra med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndiganden tillsatta kommittéer, nämligen: 1) den nyssnämnda utrustningskommittén för tandläkarhögskolorna; 2) 1954 års utrustningskommitté (utrustningsfrågor för Lunds universitet, karolinska institutet, medicinska högskolan i Umeå, Stockholms högskola och farmaceutiska institutet m. m.); 3) utrustningskommittén för Uppsala universitet; 4) utrustningskommittén för Göteborgs universitet. Frågan om en ytterligare koncentration av kommittéernas antal bör enligt min mening övervägas. Jag vill framhålla, att summan av de anslag till inredning och utrustning vid universitet och högskolor, som är anvisade under åttonde huvudtiteln för innevarande budgetår, utgör närmare 8 500 000 kronor och att den summan kan beräknas öka icke obetydligt under den närmaste tioårsperioden.

En utrustningskommittés uppgift är tvåfaldig. Den ena huvuduppgiften avser granskning av utrustningsförslag och prövning av vederbörande institutions utrustningsbehov. Då det gäller utrustning och inredning av nybyggnad eller mera omfattande ombyggnad, är det angeläget att utrustningskommittén och dess expertis inkopplas helst redan vid byggnadsföretagets projektering. Fortlöpande samråd med forskningsråden är också nödvändigt i fråga om gränsdragningen mellan olika utrustningsbehov. Den andra huvuduppgiften gäller den inköpsverksamhet, som utrustningskommittén har att bedriva med anlitande av för ändamålet anvisade anslagsmedel. Till en del inköpes utrustning över centrala statliga avropsavtal eller genom sedvanligt upphandlingsförfarande. För speciell forskningsapparat o. dyl. sker en mycket betydelsefull samverkan mellan de olika kommittéerna för kvantitetsköp i största möjliga omfattning efter särskilda förhandlingar.

Samordningen mellan de olika utrustningskommittéernas verksamhet sker, förutom helt naturligt genom gemensamma överläggningar o. dyl., genom det för kommittéerna upprättade gemensamma kansliet. Kostnaderna för detta bestrides nu delvis från den i departementets avlöningsstat upptagna anslagsposten till expertis och tillfällig arbetskraft, delvis från åttonde huvudtitelns kommittéanslag. Kansliet ledes av en arvodesanställd befattningshavare i byråchefs ställning, vilken tillika är ledamot av samtliga utrustningskommittéerna. Vid kansliet finnes därjämte viss annan mot arvode heltidsanställd personal för olika uppgifter.

För att konsolidera och ytterligare effektivisera arbetet med utrustningsfrågorna och vad därmed äger samband är det enligt min mening nödvändigt att åtminstone successivt bereda den vid kansliet heltidsanställda

personalen extra ordinarie anställning. Med hänsyn till nödvändigheten av att allt framgent fortsätta med ifrågavarande verksamhet och göra den ännu rationellare samt med tanke på att det kan komma att visa sig ändamålsenligt att utvidga verksamhetsområdet till att omfatta centralinköp även av annan utrustning och apparatur än den, som bekostas ur universitetens och högskolornas anslag för ändamålet, synes ingen invändning kunna resas mot en fastare organisationsform för utrustningskommittéernas kansli; tvärtom utgör en sådan form förutsättningen för ett ännu effektivare arbete. Vid valet av organisationsform bör beaktas att kansliet icke lämpligen bör knytas till universitetsförvaltningen utan bör vara direkt underställt Kungl. Maj:t. Som jag redan framhållit bör en ytterligare koncentration av utrustningskommittéernas antal övervägas. Till denna fråga torde jag få återkomma i annat sammanhang. Det synes mig emellertid redan nu lämpligt att en fristående utrustningsnämnd för universitet och högskolor inrättas. I avvaktan på ett ställningstagande till nyssnämnda koncentrationsfråga bör denna nämnd utgöras av de nuvarande utrustningskommittéerna, var för sitt område. Till nämnden bör knytas ett kansli med fastare organisation än nu är fallet. För kansliet bör särskild instruktion fastställas av Kungl. Maj:t. Kommittéerna bör tills vidare vara verksamma enligt sina hittillsvarande arbetsföreskrifter.

I anslutning härtill föreslår jag, att följande extra ordinarie tjänster inrättas vid nämnden från och med nästa budgetår, nämligen en tjänst som byråchef i Be 1, en tjänst som kontorsskrivare i Ae 13 och en tjänst som kontorist i Ae 9.

Utskottet. Syftet med det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget om en fastare organisationsform för utrustningskommittéernas kansli är — såsom av den lämnade redogörelsen framgår — att konsolidera och effektivisera arbetet med utrustningsfrågorna samt att rationalisera verksamheten på ifrågavarande område. Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker bifall till motionerna I: 236 och II: 297, i vad de avse förevarande anslag, vill i anslutning till vad departementschefen därom anfört understrika önskvärdheten av att en ytterligare koncentration av utrustningskommittéernas antal kommer till stånd.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 236 och II: 297, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, fastställa personalförteckning för utrustningsnämnden för universitet och högskolor i enlighet med vad departementschefen förordat;

b) godkänna följande stat för utrustningsnämnden för universitet och högskolor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

S t a t

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	60 200	
2. Rörligt tillägg, förslagsvis	9 400	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	400	70 000

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., förslagsvis	200	
2. Reseersättningar, förslagsvis	6 000	
3. Expenser, förslagsvis	13 800	20 000
		<hr/> Summa kronor 90 000

c) till *Utrustningsnämnden för universitet och högskolor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

4:o) **Universitetskanslersämbetet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 66, s. 106—110) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för universitetskanslersämbetet, som föranledes av vad departementschefen anført, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för universitetskanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60, dels ock till Universitetskanslersämbetet: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 419 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 123 000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas i huvudsak följande.

För att sätta ämbetet i stånd att fullgöra sina alltjämt ökande och svår-
bemästrade uppgifter har *kanslern för rikets universitet* föreslagit en ökning av personalen med fem nya tjänstemän, nämligen två byrådirektörer i Ao 26, en förste byråsekreterare i Ao 23, en kansliskrivare i Ao 10 och en kontorist i Ao 9, samt anvisande av särskilda medel till experter och tillfällig personal m. m. Därjämte har föreslagits förändring av tjänsten som kanslerssekreterare i Bo 1 till tjänst som överdirektör (alternativt universitetsråd) i Bo 4 samt ordinariesättning i Ao 5 av en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång.

En förstärkning av kanslersämbetets personella resurser är enligt *departementschefens* mening ofrånkomlig. I avvaktan på att vissa utredningar, bland andra 1955 års universitetsutrednings rörande universitetsväsendets framtida dimensionering, skall avslutas, är departementschefen dock icke beredd att tillstyrka kanslerns förslag till alla delar.

Kanslerns förslag angående förändring av kanslerssekreterartjänsten till en tjänst i Bo 4 anser sig departementschefen böra tillstyrka, dock att innehavaren av den nya tjänsten bör benämnas kanslichef. Departementschefen tillstyrker vidare inrättande av en byrådirektörstjänst. Denna bör tills vidare placeras i Ag 26. I fråga om den vid kanslersämbetet nu befintliga byrådirektörstjänsten i Ao 26 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att kanslern må, i den utsträckning så kan anses lämpligt, uppdraga åt tjänsteinnehavaren att fatta beslut på kanslersämbetets vägnar. Departementschefen förutsätter, att enahanda föreskrift kommer att tillämpas i fråga om den nya tjänsten som byrådirektör.

I fråga om biträdespersonal tillstyrker departementschefen inrättande av en tjänst som kontorist i Ae 9. Innehavaren av tjänsten bör, anser departementschefen, vara språkkunnig samt främst avdelas för arbetsuppgifter som kanslerns handsekreterare och förare av ämbetets sakregister. Härigenom bör amanuensen vid ämbetet, som nu bland annat handhar sakregistret, kunna frigöras för mera kvalificerade göromål. En kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringgång bör enligt departementschefen såsom kanslern föreslagit ordinariesättas i Ao 5.

I likhet med kanslern anser departementschefen, att en särskild förslagsvis betecknad anslagspost till Arvoden till experter och tillfällig personal m. m. bör uppföras i ämbetets avlöningsstat. Kanslern har beräknat medelsbehovet under posten till 25 000 kronor. Då departementschefen inte anser sig kunna tillstyrka inrättande av flera nya tjänster vid ämbetet än vad i det föregående föreslagits, torde medelsbehovet, framhåller departementschefen, böra beräknas till ett högre belopp, vilket han anser böra sättas till 70 000 kronor. Enligt departementschefen bör anslagsposten icke få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits torde enligt departementschefen kanslerns under avlöningsanslaget framförda äskanden om förstärkning av ämbetet få anses i allt väsentligt tillgodosedda.

I övrigt ifrågasätter departementschefen beträffande detta anslag inga andra ändringar än sådana, som är av automatisk natur.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen angivit, att innehavaren av den föreslagna kontoristbefattningen i Ae 9 borde vara språkkunnig samt främst avdelas för arbetsuppgifter som kanslerns handsekreterare och förare av ämbetets sakregister; amanuensen vid

ämbetet, som nu bland annat handhade sakregistret kunde härigenom frigöras för mera kvalificerade göromål. Med understrykande av sistnämnda förhållande anser utskottet för sin del, att man vid tillsättandet av tjänsten bör fästa mindre avseende vid att innehavaren av densamma besitter språkkunskaper än vid att vederbörande har nödiga kvalifikationer för de med förändret av sakregistret förenade göromålen.

Med hänsyn till den starka arbetsbelastningen vid ämbetet torde enligt utskottets mening böra övervägas om icke ytterligare grupper av ärenden kunna decentraliseras från kanslersämbetet och överföras till de lokala universitets- och högskolemyndigheterna.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för universitetskanslersämbetet, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för universitetskanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvode till universitetskanslern	45 144
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	165 000
3. Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	70 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	97 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	39 656
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 200
	2 200

Summa kronor 419 000

c) till *Universitetskanslersämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 419 000 kronor.

5:o) **Universitetskanslersämbetet: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 67, s. 111) föreslagit riksdagen att till Universitetskanslersämbetet: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 kronor.

Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat uppfört med 35 000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundelin* (I: 237) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl*

m. fl. (II: 298), har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte under förevarande punkt för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 39 600 kronor.

Beträffande motiveringen för förslaget hänvisa motionärerna till motionen II: 248.

Utskottet. Under återopande av vad utskottet ovan under punkten 2, Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader, anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 237 och II: 298, såvitt nu är i fråga, till *Universitetskanslersämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 kronor.

6:o) **Uppsala universitet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 70, s. 138 och 139), vilket innebär en anslagshöjning med 267 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 427 000 kronor.

7:o) **Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 72, s. 139 och 140), vilket innebär en anslagsminskning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

8:o) **Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 73, s. 140 och 141), vilket innebär en anslagshöjning med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

9:o) **Uppsala universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 74, s. 141—149), vilket innebär en anslagsminskning med 393 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att inredning och utrustning för zoofysiologiska institutionen vid Uppsala universitet må beställas

till ett värde av högst 600 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61;

b) till *Uppsala universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 357 000 kronor.

10:o) **Lunds universitet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 76, s. 165 och 166), vilket innebär en anslagshöjning med 71 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 959 000 kronor.

11:o) **Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 78, s. 166 och 167), vilket innebär en anslagshöjning med 135 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 660 000 kronor.

12:o) **Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 79, s. 167 och 168), vilket innebär en anslagsminskning med 30 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 485 000 kronor.

13:o) **Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 80, s. 168—176), vilket innebär en anslagsminskning med 49 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att inredning och utrustning för nybyggnaden för humanistiska fakulteten vid Lunds universitet må beställas till ett värde av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61;

b) medgiva, att inredning och utrustning för nybyggnaden för de patologiska och rättsmedicinska institutionerna samt rättsläkarstationen i Lund må beställas till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61;

c) till *Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 681 000 kronor.

14:o) **Göteborgs universitet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, s. 192 och 193), vilket innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Göteborgs universitet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 598 000 kronor.

15:o) **Göteborgs universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 84, s. 194), vilket innebär en anslagshöjning med 7 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Göteborgs universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 207 200 kronor.

16:o) **Göteborgs universitet: Bokinköp och bokbindning för medicinska fakultetens bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 85, s. 195), vilket innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Göteborgs universitet: Bokinköp och bokbindning för medicinska fakultetens bibliotek* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 110 000 kronor.

17:o) **Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid medicinska fakultetens bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86, s. 195—197), vilket innebär en anslagshöjning med 22 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid medicinska fakultetens bibliotek* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 182 400 kronor.

18:o) **Göteborgs universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 87, s. 198—209), vilket innebär en anslagshöjning med 166 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att inredning och utrustning för institutionerna för farmakologi, medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik samt de mikrobiologiska institutionerna må beställas till ett värde av högst 2 000 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61;

b) till *Göteborgs universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 4 366 000 kronor.

19:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 89, s. 221 och 222), vilket innebär en anslagshöjning med 70 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 644 500 kronor.

20:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 91, s. 223), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

21:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 92, s. 223 och 224), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 95 000 kronor.

22:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 93, s. 224—227), vilket innebär en anslagshöjning med 600 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att utrustning till institutionen för teoretisk alkoholforskning vid karolinska mediko-kirurgiska institutet må beställas till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61;

b) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 100 000 kronor.

23:o) **Medicinska högskolan i Umeå: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 94, s. 227—232) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60,

vidtaga de ändringar i personalförteckningen för medicinska högskolan i Umeå, som föranledes av vad departementschefen anfört, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för medicinska högskolan i Umeå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60, dels ock till Medicinska högskolan i Umeå: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 648 000 kronor.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag innebär be-
träffande personalorganisationen m. m. huvudsakligen följande.

Klinisk kemi

- 1) beräkning av medel för den nu vakanthållna laboratorstjänsten och samtidigt indragning av arvode till biträdande lärare om 600 kronor
- 2) klinisk amanuens
- 3) kanslibitråde i Ae 7
- 4) laboratoriesköterska i Ae 9

Klinisk fysiologi

- 5) institutionsvaktmästare i Ae 8 från och med 1/1 1960

Medicin

- 6) ökning av medelsanvisningen till biträdande lärare från 11 850 till 23 700 kronor

Kirurgi

- 7) biträdande lärare (kostnad 12 600 kronor)
- 8) klinisk amanuens

Radioterapi med tumördiagnostik

- 9) biträdande lärare (kostnad 1 140 kronor)

Pediatrik

- 10) professor från och med 1/6 1960
- 11) lärare i Ae 24 från och med 1/6 1960
- 12) klinisk amanuens från och med 1/6 1960
- 13) kanslibitråde i Ae 7 från och med 1/6 1960
- 14) laboratoriebiträde i högst Ae 9 från och med 1/6 1960

Psykatri

- 15) professor från och med 1/4 1960
- 16) lärare i Ae 24 från och med 1/4 1960
- 17) klinisk amanuens från och med 1/4 1960
- 18) kanslibitråde i Ae 7 från och med 1/4 1960
- 19) laboratoriebiträde i högst Ae 9 från och med 1/4 1960

Dermato-venereologi

- 20) professor från och med 1/10 1959
- 21) lärare i Ae 24 från och med 1/10 1959
- 22) kanslibitråde i Ae 7 från och med 1/10 1959

Klinisk epidemiologi

- 23) lärare (kostnad 3 060 kronor)
- 24) klinisk amanuens från och med 1/12 1959

Ftisiologi

- 25) lärare (kostnad 2 400 kronor)

Neurokirurgi

- 26) lärare (kostnad 720 kronor)

Neurologi

- 27) professor från och med 1/4 1960
 28) lärare i Ae 24 från och med 1/4 1960
 29) kanslibitråde i Ae 7 från och med 1/4 1960

Obstetrik och gynekologi

- 30) professor från och med 1/12 1959
 31) lärare i Ae 24 från och med 1/12 1959
 32) kanslibitråde i Ae 7 från och med 1/12 1959
 33) laboratoriebiträde i högst Ae 9 från och med 1/12 1959

Oftalmiatrik

- 34) professor från och med 1/10 1959
 35) lärare i Ae 24 från och med 1/10 1959
 36) kanslibitråde i Ae 7 från och med 1/10 1959

Oto-rhino-laryngologi

- 37) professor från och med 1/12 1959
 38) lärare i Ae 24 från och med 1/12 1959
 39) kanslibitråde i Ae 7 från och med 1/12 1959

Hygien

- 40) professor från och med 1/10 1959
 41) assistent från och med 1/10 1959
 42) halvtidsanställd förste amanuens från och med 1/10 1959
 43) kanslibitråde i Ae 7 från och med 1/10 1959
 44) laboratoriebiträde i högst Ae 9 från och med 1/10 1959
 45) vaktmästare i Ae 7 från och med 1/10 1959

Socialmedicin

- 46) professor från och med 1/6 1960
 47) klinisk amanuens från och med 1/6 1960
 48) kurator i Ae 12 från och med 1/6 1960
 49) statistiker med arvode av 1 000 kronor för månad från och med 1/6 1960
 50) kanslibitråde i Ae 7 från och med 1/6 1960

Rättsmedicin

- 51) lärare (kostnad 2 160 kronor)

Krigsmedicin

- 52) lärare (kostnad 2 580 kronor)
 53) kursamanuens (kostnad 480 kronor)

Medicinens historia

- 54) lärare (kostnad 600 kronor)

Biblioteket

- 55) ökning av medelsanvisningen till extra arbetskraft från 9 000 till 12 000 kronor

Administrationn

- 56) medel till en extra tjänst (Kungl. Maj:t torde framdeles få meddela beslut om lönegradsplacering och tjänstebestämmelse)
- 57) expeditionsvakt i Ae 7 och samtidigt indragning av ett för extra arbetskraft beräknat belopp av 6 000 kronor
- 58) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5

Gemensamt

- 59) ersättningar till ordförande, ledamöter och experter i organisationskommittén (kostnad 30 000 kronor)
- 60) docent (befattning med företräde för kliniskt ämne)
- 61) särskild kursundervisning (kostnad 20 000 kronor)
- 62) förste instrumentmakare i Ae 12
- 63) instrumentmakare i Ae 9
- 64) djurvårdare i Ae 7

Sammanlagt innebär Kungl. Maj:ts förslag en anslagshöjning med 1 102 000 kronor.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för medicinska högskolan i Umeå, som föranledes av vad departementschefen förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för medicinska högskolan i Umeå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	427 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	33 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i> ..	365 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	684 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	230 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	10 400
	<hr/>
Summa kronor	1 750 300

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från Västerbottens läns landsting till avlönande av kliniska amanuenser	102 300
Nettoutgift kronor	1 648 000

c) till *Medicinska högskolan i Umeå: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 648 000 kronor.

24:o) **Medicinska högskolan i Umeå: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 95, s. 232—234), vilket innebär en anslagshöjning med 117 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Medicinska högskolan i Umeå: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 162 000 kronor.

25:o) **Medicinska högskolan i Umeå: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 96, s. 234), vilket innebär en anslagshöjning med 150 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Medicinska högskolan i Umeå: Materiel m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 260 000 kronor.

26:o) **Medicinska högskolan i Umeå: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 97, s. 234 och 235), vilket innebär anvisande under förenämnda rubrik av ett nytt reservationsanslag av 70 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Medicinska högskolan i Umeå: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

27:o) **Medicinska högskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning för biblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 98, s. 235 och 236), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Medicinska högskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 145 000 kronor.

28:o) **Medicinska högskolan i Umeå: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 99, s. 236—239), vilket, jämte en anslagshöjning med 1 200 000 kronor, innebär ett

bemyndigande för 1954 års utrustningskommitté att beställa inredning och utrustning för högskolan till ett belopp av högst 1 000 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att inredning och utrustning för medicinska högskolan i Umeå må beställas till ett belopp av högst 1 000 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61;

b) till *Medicinska högskolan i Umeå: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

29:o) Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtna lokaler. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 102, s. 240), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtta lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 72 000 kronor.

30:o) Ersättning för viss tomträttsavgäld till Stockholms stad. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 103, s. 240), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för viss tomträttsavgäld till Stockholms stad* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 113 000 kronor.

31:o) Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 104, s. 240—244) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60, dels till Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 5 181 000 kronor.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag innebär be-
träffande personalorganisationen m. m. huvudsakligen följande.

Vissa befattningar vid tandläkarhögskolan
i Stockholm:

- 1—5) en assistent med två tredjedelar av full assistentlön vid envar av avdelningarna för karieslära, pulpa- och rotbehandling, proteslära, tandkirurgi samt odontologisk ortopedi,
- 6) tandsköterska i Ae 7 vid avdelningen för dental röntgendiagnostik,

- 7) laboratoriebiträde i Ae 7 (heltid) i stället för ett i Ag 7 (halvtid) vid allmänna avdelningen,
- 8) förste amanuens vid laboratoriet för speciell bakteriologi,
- 9) kontrollbiträde i Ae 7 vid mottagningsavdelningen,
- 10) arvoden för undervisning i allmän kirurgi och i rättsodontologi.

Tandläkarinstitutet i Umeå:

- 11) kursamanuens vid undervisningen i tandhistopatologi,
- 12) arvode för undervisning i rättsodontologi.

Sammanlagt innebär Kungl. Maj:ts förslag en anslagshöjning med 288 000 kronor, varav i runt tal 176 000 kronor är av i huvudsak automatisk karaktär.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågakvarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	891 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	12 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i>	1 160 300
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 435 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	651 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	31 500
Summa kronor	5 181 000

b) till *Tandläkarhögskolan i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 5 181 000 kronor.

32:o) **Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 105, s. 244—246), vilket innebär en anslagsminskning med 142 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Stockholm*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 835 300 kronor.

33:o) **Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbinding m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 107, s. 247), vilket innebär en anslagshöjning med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbinding m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

34:o) **Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 108, s. 247 och 248), vilket innebär en anslagshöjning med 30 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kronor.

35:o) **Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 110, s. 251 och 252), vilket innebär en anslagsminskning med 12 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 602 000 kronor.

36:o) **Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbinding m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 112, s. 253), vilket innebär en anslagshöjning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbinding m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 18 000 kronor.

37:o) **Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 113, s. 253 och 254), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 130 000 kronor.

38:o) **Tandläkarhögskolorna: Lärarkliniker.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 114, s. 254), vilket innebär en anslagshöjning med 70 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolorna: Lärarkliniker* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

39:o) **Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 115, s. 254 och 255), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

40:o) **Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 116, s. 255 och 256), vilket innebär en anslagshöjning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 2 650 000 kronor.

41:o) **Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier vid rikets universitet och högskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 117, s. 256 och 257), vilket innebär en anslagshöjning med 393 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier vid rikets universitet och högskolor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 780 500 kronor.

42:o) **Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118, s. 257), vilket innebär en anslagshöjning med 8 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

43:o) **Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 119, s. 258), vilket innebär en anslagshöjning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

44:o) **Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 120, s. 258—261), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 4 444 000 kronor.

45:o) **Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 121, s. 261), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

46:o) **Gemensamma universitetsändamål: Gästföreläsningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 122, s. 261 och 262), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Gästföreläsningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

47:o) **Gemensamma universitetsändamål: Vidareutbildning av läkare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 124, s. 262), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Vidareutbildning av läkare* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

48:o) **Gemensamma universitetsändamål: Ämnes- och fakultetskonferenser.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 125, s. 262 och 263), vilket innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Ämnes- och fakultetskonferenser* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

49:o) **Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter.** Kungl. Maj:t har (punkt 126, s. 263—265) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 680 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 380 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär bland annat i enlighet med universitetskanslerns därom gjorda framställning en höjning av det under förevarande anslag till kanslerns disposition upptagna beloppet med 60 000 kronor till 120 000 kronor. Av kanslerns motivering för höjningen inhämtas enligt statsrådsprotokollet i huvudsak följande.

Erfarenheterna visar, att vid omläggningar av studierna anslagsbehov icke sällan uppstår, vilka omöjligt kunnat förutses, då beslut om respektive reformer fattades. I dylika fall liksom i åtskilliga andra fall, då medel ur anslaget för extra utgifter utgått, har det gällt att genom en tillfällig anslagsförstärkning möjliggöra en effektivisering av undervisningen inom ett visst område. Härtill kommer att de oförutsebara medelsbehoven — vilka skall tillgodoses ur bland annat förevarande anslag — på grund av det stigande studentantalet, tillkomsten av nya examensämnen o. s. v. successivt har ökat. Såsom exempel på medelsbehov, som uppstått och lämpligen bort tillfälligtvis bestridas ur förevarande anslag, nämner kanslern, att ett ändamålsenligt anordnande av undervisningen i ämnet krigsmedicin enligt den nya studieordningen visat sig medföra kostnader, till vilkas bestridande de anvisade medlen icke helt förslår. Då det i detta fall — liksom ofta i andra liknande fall, då behov av extra medelsanvisning uppstår — är fråga om att täcka kostnaderna för ett angeläget och ur utbildningssynpunkt väl motiverat men hittills oprövat ändamål, har kanslern icke ansett det lämpligt, att redan från och med nästa budgetår äska härför erforderliga medel under respektive avlöningsanslag. Under något läsår, intill dess närmare erfarenheter vunnits av bland annat de verkliga kostnaderna, bör medel i ett sådant fall i stället kunna anvisas från anslaget till extra utgifter. Utan en väsentlig höjning av den till kanslerns disposition fördelade posten är detta dock icke möjligt.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. I detta sammanhang får utskottet framhålla, att det synes utskottet skäligt, att kanslern må i förekommande särskilda fall jämväl tillgodose universitetets i Uppsala behov med bidrag ur det belopp av ytterligare 60 000 kronor, som för nästa budgetår kommer att stå till kanslerns disposition.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 680 000 kronor.

50:o) **Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 127, s. 265), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

51:o) **Farmaceutiska institutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 128, s. 265—274), vilket innebär en anslagshöjning med 374 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för farmaceutiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	160 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 520
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i> ..	354 300
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal	441 280
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	117 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 600
<u>Summa kronor</u>	<u>1 082 200</u>

Särskilda uppbördsmedel

Avkastning av donationsfond	7 000
<u>Nettoutgift kronor</u>	<u>1 075 200</u>

b) till *Farmaceutiska institutet: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 075 200 kronor.

52:o) **Farmaceutiska institutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 129, s. 275), vilket innebär en anslagshöjning med 35 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Farmaceutiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 115 700 kronor.

53:o) **Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 130, s. 275 och 276), vilket innebär en anslagshöjning med 108 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 218 000 kronor.

54:o) **Farmaceutiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 131, s. 276) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Farmaceutiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

55:o) **Farmaceutiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 132, s. 276—278), vilket innebär en anslagshöjning med 180 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Farmaceutiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kronor.

56:o) **Ortnamnskommissionen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 133, s. 278 och 279), vilket innebär en anslagshöjning med 1 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänsteman, förslagsvis	8 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	129 700
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	22 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	1 000
Summa kronor	165 600

b) till *Ortnamnskommissionen: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 165 600 kronor.

57:o) **Ortnamnskommissionen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 134, s. 279), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ortnamnskommissionen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 18 900 kronor.

58:o) **Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 135, s. 279), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 41 000 kronor.

59:o) **Bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 136, s. 279 och 280), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 12 000 kronor.

60:o) **Landsmålsarkiven: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 137, s. 280 och 281), vilket innebär en anslagshöjning med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för landsmålsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	325 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	51 400
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 300
Summa kronor	379 100

b) till *Landsmålsarkiven: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 379 100 kronor.

61:o) **Landsmålsarkiven: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 138, s. 281 och 282), vilket innebär en anslagshöjning med 1 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsmålsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 kronor.

62:o) **Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 139, s. 282), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 81 000 kronor.

63:o) **Bidrag till institutet för folkminnesforskning i Göteborg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 140, s. 282 och 283), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till institutet för folkminnesforskning i Göteborg* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 28 900 kronor.

64:o) **Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 141, s. 283), vilket innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

65:o) **Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 142, s. 283—285), vilket innebär en anslagshöjning med 22 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 879 200 kronor.

66:o) **Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 143, s. 285 och 286), vilket innebär en anslagshöjning med 4 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 46 000 kronor.

67:o) **Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 144, s. 286), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

68:o) **Garantilånenämnden: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 145, s. 287 och 288), vilket innebär en anslagshöjning med 1 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för garantilånenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	14 200
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	51 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	8 100
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	400
<u>Summa kronor</u>	74 300

b) till *Garantilånenämnden: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 74 300 kronor.

69:o) **Garantilånenämnden: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 146, s. 288) föreslagit riksdagen att till *Garantilånenämnden: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor, innebärande anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundelin* (I: 237) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl m. fl.* (II: 298), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen under förevarande punkt måtte anvisa ett förslagsanslag av 18 000 kronor.

Beträffande motiveringen för förslaget hänvisa motionärerna till motionen II: 248.

Utskottet. Under åberopande av vad utskottet ovan under punkten 2, *Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader*, anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 237 och II: 298, såvitt nu är i fråga, till *Garantilånenämnden: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

70:o) Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter. Kungl. Maj:t har (punkt 147, s. 288—296) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 11 450 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Åman* och fru *Segerstedt-Wiberg* (I: 130) och den andra inom andra kammaren av herrar *Kellgren* och *Hammar* (II: 299), i vilka hemställts, att riksdagen måtte under förevarande punkt dels för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 11 647 800 kronor, dels ock besluta, ej mindre att naturastipendium må kunna åtnjutas under högst 10 månader per läsår, än även att de studerande vid farmaceutiska institutets apotekarlinje må kunna åtnjuta naturastipendium under två läsår.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — hänvisa till motionen I: 130.

Här ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 9 515 000 kronor under rubriken Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter.

Av statsrådsprotokollet inhämtas i huvudsak följande.

Efter beslut av 1953 års riksdag omfattar naturastipendieringen samtliga akademiska utbildningsanstalter under åttonde och tionde huvudtitlarna. Stipendietidens längd per läsår ökades samtidigt från högst åtta till högst nio månader.

Det av studentsociala utredningen uppställda målet — stipendiering av obemedlade och mindre bemedlade studenter vilka uppvisar god studielämplighet — skulle enligt utredningen nås, om stipendieringen utsträcktes till att omfatta 26 procent av totalantalet nyinskrivna vid universitet och högskolor. Genom beslut av 1957 års riksdag anvisades till naturastipendier det belopp, som för budgetåret 1957/58 beräknades erforderligt för utdelning av dels fortsatta stipendier till alla därtill berättigade, dels nya stipendier motsvarande en 26-procentig stipendiering av den aktuella årgången nyinskrivna studerande. För innevarande budgetår har anvisats det belopp, som beräknades erforderligt för ett bibehållande av en stipendieringsfrekvens av nyssnämnda omfattning.

Naturastipendium får ej innehåsa under längre sammanlagd tid än tre läsår vid universiteten och karolinska institutet samt Stockholms högskola, två och ett halvt läsår vid tandläkarhögskolorna, två läsår vid tekniska högskolorna, ett och ett halvt läsår vid handelshögskolorna och farmaceutiska institutet, ett läsår vid gymnastiska centralinstitutet samt två terminer vid socialinstitutet. Denna maximitid för innehav av stipendium

må begränsas, om så erfordras för att antalet ledigblivna stipendier skall kunna hållas i möjligaste mån konstant från ett år till ett annat.

Av innevarande budgetårs anslag å 9 515 000 kronor har beräknats 9 370 000 kronor till naturastipendier, 9 700 kronor till bokstipendier, 130 000 kronor till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader och 5 300 till Kungl. Maj:ts disposition.

Garantilånenämnden föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 1 935 000 kronor till 11 450 000 kronor. Därvid beräknar nämnden en ökning av anslagsmedlen till naturastipendier med 1 910 000 kronor till 11 280 000 kronor.

Vad beträffar *fortsatta stipendier* erinrar garantilånenämnden bland annat om att fortsatt stipendium beviljas med förtursrätt framför utseende av nya stipendiater. På grundval av uppgifter från statsstipendienämnderna beräknar garantilånenämnden behovet av fortsatta stipendier — hela eller delade — under budgetåret 1959/60 till motsvarande sammanlagt 2 870 hela stipendier.

Beträffande *nya stipendier* anser sig garantilånenämnden böra begränsa sig till att beräkna anslagsmedel för budgetåret 1959/60 till en stipendiering av samma omfattning som gällt de båda senaste budgetåren.

I fråga om utvecklingen av antalet nya stipendier vid universitet och högskolor under de senaste fem åren hänvisar nämnden till följande tablå.

År	Antal student-examina	Nyinskrivna		Utdelade stipendier	
		Antal	% av student-examina	Antal	% av nyinskrivna
1954	5 289	4 220	79,8	548	13
1955	5 886	4 468	76,0	690	15
1956	6 502	4 722	72,6	1 081	23
1957	7 251	5 605	77,3	1 602	28
1958	8 050	6 150	76,4	1 710	28
1959	8 350	6 380	76,4	1 785	28

Garantilånenämnden uppskattar med inräknande av socialinstitutens stipendiebehov det totala antalet erforderliga nya stipendier för nästa budgetår till (1 785 + 45 =) 1 830, innebärande en ökning med 75 stipendier orsakad av studentantalets ökning.

Sveriges förenade studentkårer (SFS) hemställer i skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 oktober 1958, att anslagsmedlen till naturastipendier i enlighet med studentsociala utredningens förslag avpassas så, att stipendier kan tilldelas de mindre bemedlade studenter, som styrkt sin studielämplighet, samt att för nästa budgetår beräknas till naturastipendier ett anslag av 23 840 000 kronor. Vidare föreslår SFS, att en särskild delpost av 2 080 000 kronor beräknas till kontanttillägg åt speciellt behövande stipendiater. I

skrivelsen föreslås härjämte att stipendietidens längd per läsår utökas till högst tio månader; att stipendium bör kunna beviljas för första gången även under senare delen av studietiden samt att studerande vid farmaceutiska institutets apotekarlinje medgives rätt att inneha stipendium under ytterligare ett halvt läsår, d. v. s. under sammanlagt två läsår. Mot bakgrunden av de sålunda framförda förslagen och under antagande att naturastipendier bör stå till förfogande för en 49-procentig stipendiering beräknar SFS det erforderliga antalet stipendier till 6 932.

Departementschefen har ansett sig böra godtaga de av garantilånenämnden angivna beräkningsgrunderna för naturastipendier.

De i *motionerna I: 130* och *II: 299* i det föregående redovisade yrkandena sammanfaller, såvitt gäller stipendietidens längd, både i fråga om maximitiden för innehav av stipendium och i fråga om stipendietidens längd per läsår, med SFS:s ovan angivna framställning.

I motionerna har anförts bland annat följande.

Såsom SFS påpekat i sin framställning, är läsåret vid många lärosäten längre än nio månader, t. ex. vid universiteten, Stockholms högskola och karolinska institutet. Naturastipendium kan utgå under högst nio månader, och de flesta studerande tillbringar förmodligen inte längre tid vid lärosätet. Vissa kategorier måste dock i enlighet med de fastställda kursplanerna bedriva studier i tio månader per läsår. Det är rimligt, att stipendium utgår under hela den verkliga studietiden. Den andel studerande, för vilka läsåret uppgår till tio månader, har av SFS beräknats till 15 procent av samtliga studerande. Detta innebär en kostnad av 177 440 kronor för budgetåret 1959/60. Därvid fordras även en ändring av gällande reglemente för utdelning av statsstipendier vid universiteten m. fl. läroanstalter, så att den sammanlagda tiden per läsår, under vilken stipendium kan uppbäras, maximeras till tio månader.

För stipendietidens längd är den grundläggande principen enligt student-sociala utredningen att stipendium skall utgå under halva den genomsnittliga studietiden för avsedd lägre akademisk examen. Särskilt fackhögskolorna visar betydande avvikelser mellan den fastställda maximitiden för innehav av stipendium och den verkliga studietiden. Den största avvikelsen redovisar farmaceutiska institutets apotekarlinje, för vilken fastställda maximitiden nu är $1\frac{1}{2}$ år. Institutets studentkår har visat, att studietiden där överstiger $4\frac{1}{2}$ år, och farmaceututbildningskommittén framhåller i sitt första betänkande, att medianvärdet för studietiden uppgår till 4 år och 7 månader. Stipendietiden för de studerande vid farmaceutiska institutets apotekarlinje torde därför böra utsträckas till två år. För läsåret 1959/60 beräknas 17 stipendiaterna vara berättigade att söka dylikt förlängt stipendium. Kostnaden beräknas till $17 \times 1\ 200 = 20\ 400$ kronor.

Utskottet. Departementschefens förslag innebär, att det statliga naturastipendiesystemet vid ett bifall till vad han — i överensstämmelse med garantilånenämndens äskanden — förordat för budgetåret 1959/60 skulle få samma omfattning som under de båda senaste budgetåren. Stipendierings-

frekvensen skulle sålunda bli cirka 26 procent av antalet nyinskrivna i likhet med vad som föreslagits av studentsociala utredningen och i princip beslutats av 1950 års riksdag.

I anslutning till vissa delar av det tidigare redovisade äskandet från SFS har i motionerna I: 130 och II: 299 yrkats att anslaget måtte uppräknas med ett belopp, som med 197 800 kronor överstiger vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Med anledning av motionerna får utskottet erinra därom, att 1957 års riksdag — med godkännande av statsutskottets utlåtande nr 180 — i skrivelse till Kungl. Maj:t (nr 398) anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, avseende en översyn av och en avvägning mellan olika studiesociala åtgärder — i första hand lån och stipendier — för de grupper studerande, som icke blivit föremål för bedömning av 1954 års familjeutredning och 1956 års familjeberedning. Vidare pågår inom farmaceututbildningskommittén en granskning av de vid farmaceutiska institutet tillämpade studieplanerna i syfte att nedbringa den reella studietiden, vilken i förhållande till den nominella visat sig vara alltför lång. Utskottet förutsätter, att ovannämnda, av riksdagen begärda utredning snarast kommer till stånd.

Vid sålunda angivna förhållanden finner utskottet sig icke böra tillstyrka bifall till motionerna I: 130 och II: 299. Utskottet, som ansluter sig till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 130 och II: 299, till *Naturstipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 11 450 000 kronor.

71:o) Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 148, s. 296 och 297), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

72:o) Bidrag till anordnande av praktisk-pedagogiska utbildningskurser för blivande läroverkslärare m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 149, s. 297 och 298), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av praktisk-pedagogiska utbildningskurser för blivande läroverkslärare m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 42 000 kronor.

Tekniska högskolor

73:o) **Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 150, s. 299 och 300), vilket innebär en anslagshöjning med 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för de tekniska högskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	31 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	18 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	27 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	400
Summa kronor	86 100

b) till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 86 100 kronor.

74:o) **Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 151, s. 300) föreslagit riksdagen att till Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 kronor.

Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat uppfört med 13 400 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundelin* (I: 237) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl m. fl.* (II: 298), har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte under förevarande punkt för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 12 600 kronor.

Beträffande motiveringen för förslaget hänvisa motionärerna till motionen II: 248.

Utskottet. Under återopande av vad utskottet ovan under punkten 2, Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader, anfört, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 237 och II: 298, såvitt nu är i fråga, till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 kronor.

75:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 153, s. 324—326), vilket innebär en anslagshöjning med 301 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 006 800 kronor.

76:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 155, s. 326 och 327), vilket innebär en anslagsminskning med 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

77:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 156, s. 327 och 328), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

78:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Resebidrag till studerande.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 157, s. 328), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Resebidrag till studerande* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 61 000 kronor.

79:o) **Chalmers tekniska högskola: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 160, s. 343—345), vilket innebär en anslagshöjning med 169 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 834 500 kronor.

80:o) **Chalmers tekniska högskola: Nyanskaffning av apparater m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 162, s. 345 och 346), vilket innebär en anslagsminskning med 300 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Nyan-skaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

81:o) **Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 163, s. 346), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

82:o) **Chalmers tekniska högskola: Resebidrag till studerande.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 164, s. 347), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Resebidrag till studerande* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

83:o) **Chalmers tekniska högskola: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 165, s. 347), vilket innebär anvisande endast av ett nominellt belopp av 1 000 kronor och därmed en anslagsminskning med 1 799 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

84:o) **Chalmers tekniska högskola: Bidrag till Göteborgs stad för ombyggnadsarbeten i kvarteret Kronoberg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 166, s. 347 och 348), vilket innebär anvisande av ett nytt reservationsanslag av 400 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Bidrag till Göteborgs stad för ombyggnadsarbeten i kvarteret Kronoberg* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

85:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 167, s. 348—350), vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels en anslagshöjning med 49 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 323 500 kronor.

86:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 168, s. 350), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

87:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 169, s. 350 och 351), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

88:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 170, s. 351), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare m. fl.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

Skolöverstyrelsen, anstalter för lärarutbildning m. m.

89:o) **Skolöverstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 171, s. 352—358) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60 vidtaga de ändringar i personalförteckningen för skolöverstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen anfört, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för skolöverstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och

med budgetåret 1959/60, dels ock till Skolöverstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 5 554 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundelin* (I: 236) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl m. fl.* (II: 297), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen under förevarande punkt för budgetåret 1959/60 måtte anvisa ett förslagsanslag av 5 527 000 kronor.

Beträffande motiveringen till det motionsvis gjorda yrkandet, vilket be-tingas av förslag om indragning av en byrådirektörstjänst i Ae 24 på försöksavdelningen, får utskottet hänvisa till motionen II: 297.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag — innebäran-
de en anslagshöjning med 74 000 kronor — avser, förutom vissa automa-
tiska utgiftsändringar, huvudsakligen följande ändringar av överstyrelsens
personalorganisation m. m.:

- 1) anvisande av medel för ytterligare en arvodesanställd ämneskonsulent,
- 2) inrättande av en tjänst som kontorist i Ae 9 (undervisningsavdel-
ningen),
- 3) inrättande av en tjänst som konsulent för skolmältider i Ae 21 (under-
visningsavdelningen),
- 4) fortsatt dubbling av en undervisningsrådstjänst (organisationsav-
delningen),
- 5) utbyte av två kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång mot
två kanslibiträdestjänster i Ae 7 (organisationsavdelningen),
- 6) fortsatt dubbling av en undervisningsrådstjänst (planerings- och
byggnadsroteln),
- 7) utbyte av en kontoristtjänst i Ae 9 mot en kansliskrivartjänst i Ae 10
(planerings- och byggnadsroteln),
- 8) indragning av två amanuensbefattningar i reglerad befordringsgång
(administrativa avdelningen),
- 9) indragning av en befattning som inspektör för blindundervisningen
(skolsociala roteln),
- 10) ändring av tjänstetiteln förste konsulent till byrådirektör för två
befattningshavare (undervisningsavdelningen).

Skolöverstyrelsen har härutöver bland annat framlagt förslag om indrag-
ning av en byrådirektörstjänst i Ae 24 på försöksavdelningen och samtidigt
utbyte av en förste byråsekreterartjänst i Ao 23 mot en byrådirektörstjänst
i Ao 24 på organisationsavdelningen. *Departementschefen* finner de av över-
styrelsen anförda skälen för ifrågavarande utbyte av en förste byråsekre-
terartjänst mot en byrådirektörstjänst icke tillräckligt bärande och anser
sig icke nu böra taga ställning till förslaget om indragning av en byrådirek-
törstjänst.

Utskottet är icke berett att på ovannämnda, motionsvis gjorda yrkande förorda indragning av omförmälda byrådirektörstjänst inom skolöverstyrelsen. Med biträdande av Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 236 och II: 297, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60 vidtaga de ändringar i personalförteckningen för skolöverstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för skolöverstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 008 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	470 000
3. Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	110 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 252 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	683 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	31 000
Summa kronor	5 554 000

c) till *Skolöverstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 5 554 000 kronor.

90:o) **Skolöverstyrelsen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 172, s. 359—361) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 891 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 800 000 kronor. Kungl. Maj:ts förslag innebär uppräknig av anslagsposten till sjukvård och reseersättningar med vardera 10 000 kronor och till tjänstgöringstraktamenten åt vikarierande undervisningsråd med 26 000 kronor. Därutöver har förordats en uppräknig dels till övriga expenser med 40 000 kronor, varav 10 000 kronor som en engångsanvisning för inköp av skrivmaskiner och mattor, dels till publikationstryck med 5 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundelin* (I: 237) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl m. fl.* (II: 298), i vilka

hemställt — såvitt nu är i fråga — att riksdagen vid behandling av förevarande punkt för budgetåret 1959/60 måtte anvisa ett förslagsanslag av 801 900 kronor.

Beträffande motiveringen för förslaget hänvisa motionärerna till motionen II: 248.

Utskottet. Under återopande av vad utskottet under punkten 2, Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader, anfört får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 237 och II: 298, såvitt nu är i fråga, till *Skolöverstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 891 000 kronor.

91:o) **Statens försöksskola i Linköping: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 175, s. 374 och 375), vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels ock en anslagshöjning med 33 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens försöksskola i Linköping: Utrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 34 000 kronor.

92:o) **Länsskolnämnderna: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 176, s. 376 och 377), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för länsskolnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 597 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	258 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	314 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	220 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	450 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	20 000
	Summa kronor 3 859 000

b) till *Länsskolnämnderna: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 859 000 kronor.

93:o) **Länsskolnämnderna: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 177, s. 377 och 378) föreslagit riksdagen att till Länsskolnämnderna: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 039 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 82 000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundelin* (I: 237) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl m. fl.* (II: 298), i vilka hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen under förevarande punkt måtte anvisa ett förslagsanslag av 935 100 kronor.

Beträffande motiveringen för förslaget hänvisar motionärerna till motionen II: 248.

Utskottet. Under åberopande av vad utskottet ovan under punkten 2, Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader, anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 237 och II: 298, såvitt nu är i fråga, till *Länsskolnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 039 000 kronor.

94:o) **Lärarhögskolan i Stockholm: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 178, s. 378—380) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga den ändring i personalförteckningen för lärarhögskolan i Stockholm som föranledes av vad departementschefen anfört, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för lärarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60, dels ock till Lärarhögskolan i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 5 552 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Helén* väckt motion (II: 104), i vilken hemställts, att riksdagen måtte besluta uppföra en tjänst som extra ordinarie skolpsykolog i lönegrad Ae 24 vid lärarhögskolan i Stockholm på åttonde huvudtiteln under punkt 178 samt göra motsvarande uppräknings- och avlöningsanslag.

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 150 000 kronor och avser enbart automatiska utgiftsökningar. Ett förslag av *styrelsen för lärarhögskolan* om inrättande av en extra ordinarie skolpsykologtjänst i lönegrad Ae 24 vid lärarhögskolan har icke biträts av *departementschefen*.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och har icke funnit sig böra biträda det i motionen II: 104 gjorda yrkandet. I detta sammanhang får utskottet erinra därom, att skolöverstyrelsen förordnat en halvtidsanställd skolpsykolog att mot arvode tjänstgöra vid lärarhögskolan under tiden den 1 juli 1958—den 30 juni 1959. Arvodet till denna befattningshavare utgår ur anslaget till Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m. Utskottet finner det önskvärt, att dylik skolpsykologisk sakkunskap kommer att jämväl under nästa budgetår stå till högskolans förfogande och har icke något att erinra mot att nyssnämnda anslag fortfarande anlitas för bestridande av de härmed förenade kostnaderna. Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 104,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga den ändring i personalförteckningen för lärarhögskolan i Stockholm, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för lärarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 917 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	380 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 512 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	712 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	31 000
	Summa kronor 5 552 000

c) till *Lärarhögskolan i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 5 552 000 kronor.

95:o) **Lärarhögskolan i Stockholm: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 179, s. 380 och 381), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lärarhögskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 411 000 kronor.

mån redogörelse härför icke lämnas här nedan — hänvisa till statsrådsprotokollet s. 390—399. Av protokollet i denna del inhämtas i huvudsak följande.

Utredningen framhåller, att några bestämmelser angående de externa övningsskoleavdelningarna hittills inte funnits. Uppkommande frågor har emellertid lösts i samarbetets tecken mellan seminariets rektor och den kommunale skolledaren. Även med den bästa samarbetsvilja har det dock inte kunnat undgås, säger utredningen, att den dubbla administrationen — dels kommunal, dels statlig — försvårat ett fullt planmässigt arbete och även verkat besvärande för lärarna. Det enda man haft att utgå från, är vissa uttalanden av departementschefen vid 1947 års riksdag angående anställande av övningsskollärare vid seminarieortens folkskolor. Enligt utredningens bestämda uppfattning skulle hela systemet med externa övningsskoleklasser erhålla en betydligt fastare form, om det fanns föreskrifter, som på väsentliga punkter reglerade rektors och den kommunale skolledarens arbetsuppgifter och befogenheter. Vid utarbetandet av sitt förslag till kungörelse rörande dessa frågor har utredningen i huvudsak följt förslagen till 1947 års riksdag samt det betänkande av 1945 års seminarie-sakkunniga, som legat till grund för departementschefens uttalanden på denna punkt. Vidare har den praxis, som utvecklats angående de externa övningsskoleavdelningarna, uppmärksamats. Förslaget innebär därför i allt väsentligt endast en kodifiering av vad som nu tillämpas. Då enligt förslaget seminariekommunerna skulle åläggas vissa förpliktelser, torde det enligt utredningens mening böra underställas riksdagen.

Ehuru utredningens kungörelseförslag innehåller åtskilliga detaljbestämmelser, vilka inte är av den art att de bör underställas riksdagen, redovisas för sammanhangets skull förslaget i dess helhet. Om ändringar i dylika bestämmelser framdeles skulle visa sig erforderliga, torde det inte vara nödvändigt att underställa fråga därom riksdagens prövning.

Utredningens förslag till kungörelse angående externa övningsskoleklasser jämte kommentarer till vissa paragrafer i kungörelseförslaget är intaget å s. 392—395 i ovannämnda statsrådsprotokoll.

Över utredningens förslag om externa övningsskoleklasser har skolöverstyrelsen inhämtat yttranden från *rektorer och kollegier vid folkskoleseminarierna* och från *statens folkskolinspektörer*. I dessa yttranden bestyrkes behovet av föreskrifter rörande externa övningsskoleklasser. I vissa yttranden förekommer kritik beträffande detaljer i utredningens kungörelseförslag.

Skolöverstyrelsen tillstyrker, att en särskild författning rörande externa övningsskoleklasser utfärdas. Ur överstyrelsens utlåtande torde följande här få återges.

(8 §) Den nya seminariestadgan innehåller inga bestämmelser om elevantalet i interna övningsskoleklasser. Ej heller tidigare gällande stadgor

innehöll sådana föreskrifter. Lydelsen av 1 mom. bör därför ändras, förslagsvis på följande sätt: »Beträffande elevantalet i externa övningsskoleklasser skall gälla vad skolöverstyrelsen därom föreskriver med beaktande av rådande förhållanden inom interna övningsskoleklasser.»

Svenska stadsförbundets styrelse understryker värdet av att en författning kommer till stånd för att reglera seminarieledningens respektive den kommunala skolledningens uppgifter och befogenheter i fråga om de externa övningsskoleklasserna. Styrelsen anför vidare följande.

Med den kungörelse som i detta syfte nu föreslås blir seminariekommunerna emellertid genom ett uttryckligt författningsstadgande ålagda att ställa »erforderligt antal» folkskoleklasser till förfogande som externa övningsskoleklasser och att härför upplåta lokaler, tillhandahålla utrustning m. m. Denna författningmässiga skyldighet skulle i och för sig kanske inte behöva föranleda någon allvarigare erinran, om det inte vore så att den enligt styrelsens mening fått en väl kategorisk utformning. Kommunen får nämligen enligt förslaget ingen som helst medbestämmanderätt vid fixeringen av det antal övningsskoleklasser, som skall förläggas till folkskolan. Då elevantalet i dessa klasser emellertid har bestämts så, att det väsentligt understiger det genomsnittliga elevantalet i vanliga folkskoleklasser, kan givetvis förläggandet av övningsskoleklasser — i varje fall om det blir fråga om ett större antal — till en folkskola medföra en sådan ytterligare belastning rent numerärt på de övriga klasserna i skolan, att betydande praktiska besvärligheter kan komma att uppstå. Därför synes bestämmelserna böra utformas så, att seminariekommunen åtminstone inte helt lämnas utan inflytande i berört avseende. Enligt kungörelseförslagets lydelse behöver inte ens samråd med skolstyrelsen ske i dessa ting, liksom heller inte i en del andra sammanhang, där det blott heter att samråd »bör» ske. Detta förefaller att vara en orimlig ordning med hänsyn till att det ändå är kommunen som ålägges ansvaret för lokaler, renhållning, barnbespisning, skolmateriel m. m. även i fråga om de externa övningsskoleklasserna.

Styrelsen för svenska seminarieläraryöreningen finner det angeläget, att en kungörelse i ämnet utfärdas utan dröjsmål. Utredningens förslag vinner i huvudsak styrelsens gillande.

Departementschefen har anfört bland annat följande.

I huvudsaklig överensstämmelse med vad seminarieutredningen föreslagit, vill jag förorda följande riktlinjer som grundval för bestämmelser rörande externa övningsskoleklasser.

För kommun, där folkskoleseminarium är beläget, föreskrives skyldighet att, i den mån så erfordras för att åstadkomma en ändamålsenlig organisation av övningsskolan vid seminariet, medverka till anordnandet av externa övningsskoleklasser enligt de grunder och i den ordning, som i författningen kommer att stadgas. Sådana övningsskoleklasser skall inrättas vid det obligatoriska skolväsendet i seminariekommunen. Fördelningen av elever på olika åldersstadier skall ske med hänsyn till den praktiska lärarutbildningens behov. All undervisning i de här avsedda klasserna skall om- besörjas av seminariet, vilket innebär, att kostnaderna för lärarpersonal

faller på staten. Å andra sidan skall det ankomma på kommunen att i samma utsträckning som för det obligatoriska skolväsendet i övrigt tillhandahålla bland annat lokaler och undervisningsmateriel ävensom att bekosta och genom sina organ ombesörja hälsovård och skolsocial verksamhet. För de externa övningsskoleklasserna bör samma regler bli tillämpliga som för den interna övningsskolan, i vad avser beslut om införande av nya läroböcker.

Beträffande elevantalet i externa övningsskoleklasser bör gälla detsamma som i fråga om interna övningsskoleklasser, vilket innebär att antalet blir lägre än vad som är normalt inom det obligatoriska skolväsendet i övrigt. Vid beräkningen av antalet klasser inom det obligatoriska skolväsendet i seminariekommunen bör hänsyn tagas härtill.

När det gäller förfarandet vid uttagning och anordnande av externa övningsskoleklasser synes lämpligen den ordningen böra tillämpas att, sedan från seminariets sida behovet av sådana klasser utretts, skolöverstyrelsen eller efter överstyrelsens bemyndigande seminariets rektor träffar erforderliga överenskommelser med kommunen. Om enighet i något fall ej kan nås, bör frågan hänskjutas till Kungl. Maj:ts prövning. I detta sammanhang vill jag erinra om att det totala antalet övningsskoleklasser, såväl interna som externa, kommer att liksom hittills ytterst regleras genom riksdagens för varje år meddelade beslut om medelsanvisning till bland annat övningsskollärartjänster av olika slag.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att enligt de riktlinjer, som här uppdragits, utfärda närmare bestämmelser i ämnet. Därvid torde böra särskilt beaktas de av stadsförbundets styrelse i dess remissyttrande framförda synpunkterna.

Utskottet har icke funnit något att erinra mot de av departementschefen förordade grunderna för anordnande av externa övningsskoleklasser. I detta sammanhang vill utskottet framhålla, att — såvitt utskottet kunnat finna — departementschefens uttalande angående beräkningen av antalet klasser inom det obligatoriska skolväsendet i seminariekommuner innebär, att förekomsten av externa övningsskoleklasser icke kommer att inverka i höjande riktning på elevantalet i övriga klasser.

Utskottet biträder vad Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om seminarieorganisationen och får — under åberopande av vad sålunda anförts — hemställa, att riksdagen må

a) besluta att Brännans folkskoleseminarium i Härnösand skall, i enlighet med vad departementschefen förordat, från och med budgetåret 1959/60 samordnas med södra folkskoleseminariet i Härnösand;

b) besluta att norra folkskoleseminariet i Växjö skall, i enlighet med vad departementschefen förordat, från och med budgetåret 1959/60 samordnas med västra folkskoleseminariet i Växjö;

c) godkänna av departementschefen förordade grunder för anordnande av externa övningsskoleklasser;

d) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för folkskoleseminarierna, som föranledes av vad departementschefen förordat;

e) godkänna följande avlöningsstat för folkskoleseminarierna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	10 755 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	377 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	10 258 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	2 870 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	147 000
Summa kronor	24 407 000

f) till *Folkskoleseminarierna*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 24 407 000 kronor.

98:o) **Folkskoleseminarierna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 182, s. 404 och 405), vilket innebär en anslagshöjning med 14 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskoleseminarierna: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 064 000 kronor.

99:o) **Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 183, s. 406 och 407), vilket innebär en anslagsminskning med 58 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

100:o) **Folkskoleseminarierna: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 184, s. 407 och 408), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskoleseminarierna: Utrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 550 000 kronor.

101:o) **Vidareutbildning av folkskollärare.** Kungl. Maj:t har (punkt 185, s. 408—411) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh* (I: 125) och den andra inom andra kammaren av herrar *Bengtsson* i Göteborg och *Darlin* (II: 163), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen vid behandlingen av förevarande punkt måtte till vidareutbildning av folkskollärare för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

Beträffande motiveringen för det motionsvis gjorda yrkandet får utskottet hänvisa till motionen I: 125.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 400 000 kronor. Från och med nästa budgetår skall därvid medel till Hermods s. k. ettbettygskurser i sin helhet anvisas under nu förevarande anslag.

Av statsrådsprotokollet inhämtas i huvudsak följande.

Till nu förevarande anslag har överförts en vid utgången av budgetåret 1957/58 förefintlig reservation av 462 526 kronor på reservationsanslaget till Befodringskurser för folkskollärare, vilket sistnämnda anslag ej längre är upptaget på riksstaten.

På grundval av förslag i propositionen 108 till 1958 års riksdag beslöts — med sikte på förhållandena under de närmaste åren — vissa nya grunder för vidareutbildning av folkskollärare och för inrättande av folkskollärartjänster i lönegrad Ao 19 på enhetsskolans högstadium m. m. (SU 86, Rskr 211). Riksdagens beslut innebar en avveckling av dittillsvarande system med befodringskurser för folkskollärare och folkskollärartjänster i lönegrad A 17. I vad avser utbildningsverksamheten skulle den nya ordningen träda i tillämpning från och med budgetåret 1958/59, i fråga om tjänster däremot först från och med den 1 juli 1959.

Med vidareutbildning avses fortsatt utbildning av folkskollärare för vinnande av behörighet till folkskollärartjänst i lönegrad A 19. Vidareutbildning sker på två vägar, nämligen *antingen* genom en huvudsakligen akademisk utbildningsväg, innefattande dels förvärv av minst två betygsenheter för filosofisk ämbetsexamen i ett eller flera ämnen, dels genomgång av biämnescurs, dels genomgång av kurs i psykologi och pedagogik, *eller* genom särskilda vidareutbildningskurser.

Vidareutbildningskurser förekommer av följande slag: egentlig vidareutbildningskurs, vidareutbildningskurs i merkantila ämnen och vidareutbildningskurs för hjälpklasslärare. Kurserna anordnas av skolöverstyrelsen. Beträffande egentliga vidareutbildningskurser skall i fråga om bland annat antalet kurser och i dessa ingående ämnen samråd äga rum med universi-

tetskanslern. Vid prövning av här avsedda frågor skall särskilt beaktas den förutsebara tillgången på lärare i olika ämneskombinationer.

Egentlig vidareutbildningskurs omfattar *dels* två terminskurser, vilka kan anordnas i ämnena modersmålet (två terminer), historia, samhällskunskap, geografi, matematik, biologi (två terminer), fysik och kemi, *dels* en biämnescurs av omkring tre veckors längd, avseende läroämne — dock ej främmande språk — som skolöverstyrelsen bestämmer, *dels* en kurs i psykologi och pedagogik av omkring tre veckors längd.

Vidareutbildningskurs i merkantila ämnen omfattar två terminer, varjämte före eller i anslutning till kursen skall fullgöras viss praktiktjänstgöring.

Vidareutbildningskurs för hjälpklasslärare omfattar en eller två terminer, beroende på om vederbörande redan genomgått viss hjälpklasslärarutbildning eller ej. För tillträde till kursen fordras viss föregående lärartjänstgöring.

Skolöverstyrelsen redovisar i sin anslagsframställning beträffande förevarande anslag, att till de för läsåret 1958/59 utannonserade vidareutbildningskurserna anmälde sig 409 sökande. Kursverksamhetens omfattning under innevarande budgetår framgår av följande sammanställning, som dock ej upptar biämnescurser och kurser i psykologi och pedagogik.

Ämnen och kursorter	Antal deltagare vid början av höstterminen 1958
Matematik och fysik i Göteborg	19
Matematik och fysik i Jönköping	24
Matematik och fysik i Skellefteå	18
Matematik och fysik i Stockholm	20
Matematik och kemi i Linköping	17
Matematik och kemi i Lund	12
Modersmålet i Jönköping	20
Modersmålet i Lund	20
Modersmålet i Umeå	24
Historia och samhällslära i Linköping	23
Historia och samhällslära i Stockholm	26
Merkantila ämnen i Stockholm	12
Hjälpklasslärarkurs i Stockholm (läsåret)	20
Hjälpklasslärarkurs i Göteborg (höstterminen)	20
Summa	275

Överstyrelsen föreslår, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår höjes med 300 000 kronor till 900 000 kronor.

I fråga om beräkningen av kursverksamhetens omfattning och av medelsbehovet för budgetåret 1959/60 inhämtas av överstyrelsens framställning bland annat följande.

Under budgetåret 1959/60 torde enligt överstyrelsens mening vidareutbildningskurser böra anordnas i ungefär samma omfattning som inneva-

rande budgetår. Viss ändring kan dock komma att visa sig önskvärd beträffande ämnen på den humanistiska utbildningsvägen. Vidare är det önskvärt att anordna ytterligare kurser i matematik och fysik eller kemi. Vidare anser överstyrelsen att utbildning av yrkesvalslärare bör upptas som ett led i vidareutbildningskurserna, på samma sätt som enligt det tidigare tillämpade systemet kunde anordnas beföringskurs för yrkesvalslärare, nämligen i form av en terminskurs. Denna terminskurs skulle drivas parallellt och i huvudsak gemensamt med en av medel från försöksanslaget bekostad, för vissa andra lärarkategorier avsedd kurs i yrkesvägledning m. m., ingående såsom ett led i den nu försöksvis prövade anordningen med studierektorer för yrkesvägledning och praktiska ämnen på enhetsskolans högsta stadium.

Departementschefen har anfört bland annat följande.

Tillströmningen av sökande till de under innevarande budgetår för första gången anordnade vidareutbildningskurserna visar, att stort intresse finns för denna utbildningsform. Att särskilt notera är de av skolöverstyrelsen redovisade uppgifterna om antalet kursdeltagare med ämneskombinationerna matematik och fysik respektive matematik och kemi. En jämförelse med den förutvarande närmast motsvarande utbildningsverksamheten, d. v. s. beföringskurserna för folkskollärare, ger vid handen att man vid de sistnämnda kurserna i fråga om ämnena matematik, fysik och kemi uppnådde ett deltagarantal, som i genomsnitt per läsår utgjorde knappt en tredjedel av deltagarantalet vid vidareutbildningskurserna inom samma ämnesområde.

I fråga om kursverksamheten under nästa budgetår räknar överstyrelsen med i stort sett oförändrad omfattning. Anordnande av ytterligare kurser i matematik och fysik eller kemi anses dock önskvärt. I likhet med överstyrelsen anser jag, att kursverksamheten under nästa budgetår bör beräknas få ungefär samma volym som för närvarande. Formerna för anordnande av utbildning med inriktning på yrkesvalsfrågor torde senare få upptas till närmare prövning av Kungl. Maj:t.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Med anledning av det i motionerna I: 125 och II: 163 framställda yrkandet får utskottet erinra därom, att enligt gällande bestämmelser samråd skall äga rum mellan universitetskanslern och skolöverstyrelsen beträffande antalet kurser och i dessa ingående ämnen, varvid särskilt skall beaktas den förutsebara tillgången på lärare i olika ämneskombinationer. Härigenom synes enligt utskottets mening viss garanti ha skapats för att kurser icke anordnas i sådana ämnen, där överskott på lärare kan förväntas.

Under nästa budgetår räknar skolöverstyrelsen och departementschefen med en kursverksamhet av ungefär samma omfattning som för innevarande budgetår, varvid det dock befunnits önskvärt att anordna ytterligare kurser i matematik och fysik eller kemi. Utskottet ansluter sig till nämnda uppfattning rörande kursverksamhetens volym. På grund av vad sålunda anförts avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 125 och II: 163, såvitt här är i fråga.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 125 och II: 163, såvitt nu är i fråga, till *Vidareutbildning av folkskollärare* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

102:o) **Resestipendier åt lärare vid folkskoleseminarier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 186, s. 411), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Resestipendier åt lärare vid folkskoleseminarier* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 10 500 kronor.

103:o) **Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläro- utbildning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 189, s. 413), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläro- utbildning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 110 000 kronor.

104:o) **Bidrag till Ericastiftelsen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 190, s. 413—417), vilket innebär en anslagshöjning med 3 100 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Bidrag till Ericastiftelsen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 149 300 kronor.

105:o) **Kurser för lärare m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 191, s. 417 och 418), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Kurser för lärare m. fl.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 393 900 kronor.

106:o) **Läro- utbildningskurser för läro- verksingenjörer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 192, s. 418—421), vilket innebär en anslagshöjning med 60 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Läro- utbildningskurser för läro- verksingenjörer* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 380 000 kronor.

Folkskoleväsendet m. m.

Vissa för skolväsendet gemensamma ändamål

107:o) **Bidrag till skolbibliotek.** Kungl. Maj:t har (punkt 211, s. 486) föreslagit riksdagen att till Bidrag till skolbibliotek för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 4 091 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 73 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sveningsson* (I: 134) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund* (II: 168), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte dels besluta att ändra grunderna för bidrag till skolbibliotek i enlighet med vad i motionerna föreslagits, dels ock till Bidrag till skolbibliotek för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 591 000 kronor.

Beträffande motiveringen för dessa yrkanden får utskottet hänvisa till motionen II: 168.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat, dels att bidraget för rubricerade ändamål för närvarande utgår från en särskild post under anslaget till Bidrag till folk- och skolbibliotek, dels ock att ökningen av anslaget är automatisk till följd av ökade lokala tillskott till verksamheten.

Utskottet. Utvecklingen på skolbibliotekens område har enligt utskottets mening under senare år varit glädjande med allt större lokala bidrag, som till viss maximigräns motsvarats av statsbidrag. Härigenom har en uppbyggnad av skolbiblioteken kommit till stånd. Den i motionerna föreslagna ändringen av grunderna för statsbidraget till skolbiblioteksverksamheten skulle antingen, med bibehållande av den uppnådda standarden, innebära att en större del av utgifterna för detta ändamål överflyttades från staten till kommunerna, eller medföra, att medel i mindre omfattning än tidigare ställdes till bibliotekens förfogande för bokinköp. Utskottet, som icke finner en sådan ändring önskvärd, avstyrker bifall till motionerna I: 134 och II: 168 och biträder Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 134 och II: 168, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till skolbibliotek* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 4 091 000 kronor.

108:o) **Bidrag till anordnande av skolmåltider.** Kungl. Maj:t har (punkt 212, s. 487—490) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad förlängning av giltighetstiden för övergångsbestämmelserna till gällande kungörelse om statsbidrag till anordnande av skolmåltider, dels godkänna av departementschefen förordade grunder för utformningen av tillsynen vid skolmåltider, dels ock till Bidrag till anordnande av skolmåltider för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 21 000 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 5 200 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh* (I: 125) och den andra inom andra kammaren av herrar *Bengtsson* i Göteborg och *Darlin* (II: 163), vari hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen vid behandling av förevarande punkt måtte dels besluta att från och med redovisningsåret 1959/60 statsbidrag till anordnande av skolmåltider inte längre skall utgå, dels uttala, att kommun som tillhandahåller skolmåltid må för i måltid deltagande barn uttaga avgift motsvarande kommunens verkliga kostnader, dels ock till Bidrag till anordnande av skolmåltider för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kronor;

dels ock en inom andra kammaren av fröken *Karlsson m. fl.* väckt motion (II: 184), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala, att där så visar sig möjligt i första hand annan personal än lärare engageras att utöva tillsyn vid skolmåltider.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — hänvisa till motionerna I: 125 och II: 184.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Bestämmelser angående detta statsbidrag är meddelade i kungörelsen 1946: 553 (ändr. 1950: 393, 1951: 518, 1952: 595, 1954: 413 och 822). Kungörelsen avser folk- och fortsättningsskolor, seminariernas övningsskolor, allmänna och kommunala läroverk, tekniska läroverk, vissa läroanstalter för yrkesutbildning, vissa enskilda läroanstalter m. fl.

Statsbidraget utgår med viss procent av ett bidragsunderlag. Procentsatsen utgör 0,2 procent för varje tiotal skatteören, varmed kommunens skatteunderlag för redovisningsåret understiger 50 skattekronor per invånare (där synnerliga skäl föreligger, må Kungl. Maj:t fastställa högre procentsats). Bidragsunderlaget utgör 70 öre för varje utspisad måltid; vid bespisningsenhet med högst två läraravdelningar utgör dock bidragsunderlaget 90 öre per måltid. Kungl. Maj:t må, då synnerliga skäl därtill är, fastställa högre bidragsunderlag. För måltid utspisad till lärjunge, som tillhör annan kommun, utgår statsbidraget med belopp motsvarande kommunens kostnad för måltiden, dock med högst 85 öre.

Enligt gällande övergångsbestämmelser (1954: 413) må intill utgången av budgetåret 1959/60 eller den senare tidpunkt, som Kungl. Maj:t i särskilt fall kan medgiva, kommun åtnjuta statsbidrag för måltid av viss enklare typ, nämligen för a) oslofrukost eller b) gröt eller välling. Bidragsunderlaget liksom statsbidraget för »främmande» lärjunge utgör därvid för a) 35 öre och för b) 20 öre. Enligt övergångsbestämmelserna äger kommun vidare under samma tid begränsa skolmåltiderna till vissa kategorier av elever.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår sänkes med 4 200 000 kronor.

Skolöverstyrelsen hemställer tillika om förlängd giltighet av de ovan nämnda övergångsbestämmelserna intill utgången av juni 1962. Överstyrelsen anför därom följande.

Giltigheten för dessa övergångsbestämmelser upphör visserligen icke förr än vid slutet av anslagsåret 1959/60. Överstyrelsen anser dock, att det vore av värde för de skoldistrikt, som vid anordnande av skolmåltider måste utnyttja dessa bestämmelser, att de, innan dessa upphör att gälla, finge uppgift om eventuell fortsatt giltighet. Det antal skoldistrikt eller kommuner, som serverar oslofrukost eller gröt—vällingfrukost, och det antal skoldistrikt, som icke kan bereda alla lärjungar möjlighet att delta i skolmåltiderna, är visserligen jämförelsevis lågt men dessa skoldistrikt eller kommuner är dock och torde de närmaste åren bliva så många, att det skulle innebära en onödigt arbetsbelastning att i varje särskilt fall medge undantag från huvudbestämmelserna. Överstyrelsen får sålunda föreslå, att i samband med att beslut fattas om ifrågavarande anslag för anslagsåret 1959/60 beslut även fattas om att övergångsbestämmelserna må äga giltighet till och med den 30 juni 1962.

Statskontoret finner med hänsyn till belastningen budgetåret 1957/58 samt i betraktande av den för år 1957 inträdda stegringen av skatteunderlaget (omkring 6,5 procent) icke något vara att erinra mot att anslaget i enlighet med skolöverstyrelsens förslag uppföres med ett till 22 000 000 kronor minskat belopp. Ej heller har statskontoret funnit anledning till erinran mot förslaget om förlängd giltighet av övergångsbestämmelserna.

Departementschefen har anfört bland annat följande.

I detta sammanhang vill jag till närmare behandling upptaga frågan om tillsynen vid skolmåltiderna. Jag får då först erinra om att enligt uttalande av 1946 års riksdag (jfr riksdagens skrivelse 1946: 528) tillsynen vid skolmåltiderna i princip borde utgöra ett åliggande för vederbörande lärare.

I statsverkspropositionen 1954 (VIII ht, s. 373) gjorde dåvarande departementschefen vissa principiella uttalanden om tjänstgöringsskyldigheten och särskild ersättning för tillsynen vid skolmåltiderna, för att tillfälle därigenom skulle lämnas riksdagen att yttra sig beträffande då tillämpade grunder i dessa hänseenden, till vilken redogörelse här torde få hänvisas.

I anledning härav uttalade statsutskottet bland annat, att det syntes utskottet motiverat, att en översyn verkställdes beträffande tillsynsskyl-

dighetens närmare utformning och huru denna skyldighet lämpligen borde uttagas med beaktande av bland annat lärarnas behöriga intresse av viss avkoppling under skoldagens arbete. Sedan resultatet av denna översyn förelåge och i anslutning därtill erforderliga förhandlingar med lärarorganisationerna ägt rum, syntes de berörda frågorna jämte de förslag i ämnet, vartill Kungl. Maj:t kunde finna anledning, böra i lämpligt sammanhang underställas riksdagens prövning. Utskottet förutsatte vidare att spörsmålet om en av departementschefen ifrågasatt omreglering av ersättningsornas storlek bleve föremål för vederbörliga förhandlingar innan nya grunder för ersättningsornas storlek fastställdes av Kungl. Maj:t. Riksdagen anslöt sig till utskottets uttalande.

För att verkställa den sålunda av riksdagen begärda översynen beträffande tillsynsskyldighetens utformning tillkallades jämlikt nädigt bemyndigande den 29 oktober 1954 en utredning, som den 7 april 1955 avgav betänkande, vilket varit föremål för vederbörlig remissbehandling.

Sedermera har överläggningar i hithörande frågor förts mellan företrädare för civil- och ecklesiastikdepartementen, å ena sidan, samt för Sveriges akademikers centralorganisation och tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion, å andra sidan. Personalorganisationerna har därvid förklarat sig — under förhandenvarande betingelser — ej ha något att erinra mot att de i kungörelsen den 22 juni 1951 (nr 518) om ändring i kungörelsen den 28 juni 1946 (nr 553) angående statsbidrag till anordnande av skolmåltider intagna anvisningarna skulle utgå och ersättas med anvisningar av i sak följande innehåll.

1. Tillsynen vid skolmåltiderna bör vid varje skola anordnas i de former och på det sätt, som är lämpligast för skolan. Tillsynens omfattning bör avpassas efter det vid skilda skolor med hänsyn till exempelvis skolanläggningens och måltidslokalernas belägenhet, storlek och utformning, antalet samtidigt utspisade lärjungar samt lärjungarnas ålder och mognad växlande behovet av uppsikt under måltiderna.

2. Om lärare anlitas för tillsynen, bör samråd mellan skolans ledning och lärarpersonalen regelmässigt föregå beslutet om tillsynsuppgifternas handhavande. I första hand bör därvid eftersträvas frivilliga åtaganden från enskilda lärares sida. För att bereda tillsynsutövande lärare tillfälle till avkoppling under skoldagens arbete bör tillsynen om möjligt anordnas så att läraren under måltidsrasten kommer i åtnjutande av en halv timmes sammanhängande fritid.

Under angivna förutsättningar har — under förbehåll för Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande — överenskommelse träffats om ersättningsfrågans reglering genom ändring av det under 2 § 6) förenämnda statsbidragskungörelse intagna villkoret till i sak följande innebörd.

Såsom villkor för statsbidrag skall gälla, att, om tillsynen vid skolmåltid utövas av lärare, kommunen icke — utöver fri måltid — utgiver ersättning härför i andra fall än då lärarens tillsynsuppgift avser i genomsnitt minst två klasser eller däremot svarande antal lärjungar per dag.

Ersättning, som här avses, må utgå med högst två kronor 50 öre per dag eller, om tillsynen avser i genomsnitt minst fyra klasser eller däremot svarande lärjungeantal, högst fyra kronor per dag.

Till ledning vid handläggning av frågor om tillsynen vid skolmåltiderna skall tjäna de vid denna kungörelse fogade anvisningarna.

För egen del har jag efter samråd med chefen för civildepartementet och efter prövning av alla på frågan inverkan omständigheter ansett mig böra

förorda, att från och med den 1 juli 1959 tillsynen vid skolmåltiderna utformas samt ersättningen regleras i överensstämmelse med vad här angivits. Det bör sålunda enligt min mening stå kommunerna fullt fritt att för dessa uppgifter anlita den personal, de kan finna för gott. Jag vill framhålla att en sådan anordning ligger helt i linje med skolstyrelsereforen, som ju i flera avseenden innebär vidgade befogenheter för de kommunala huvudmännen med avseende på skolväsendet. Samtidigt vill jag erinra om att vad som i förevarande sammanhang föreslagits icke innebär någon ändring i nu gällande principiella tjänstgöringsskyldighet för lärarpersonalen i avseende å tillsynen vid skolmåltiderna.

Jag förordar sålunda, att riksdagens godkännande inhämtas för en reglering av tillsynen vid skolmåltiderna i överensstämmelse med vad nyss anförts.

I *motionerna I: 125* och *II: 163* har anförts bland annat följande.

Reglerna för detta statsbidrag är så utformade, att en mycket betydande del av landets kommuner icke får något statsbidrag alls, medan för andra kommuner statsbidraget har mycket ringa betydelse. För kommunernas ekonomi vore det därför mer gynnsamt om de finge rätt att uttaga avgift för de i skolmåltidsverksamheten deltagande eleverna. Denna avgift bör då beräknas så att den motsvarar självkostnaden för skolmåltiden.

Eftersom för familjer med många barn och svag ekonomi besvärande kostnadsökningar härvid kan uppkomma, bör kommunerna ha möjlighet att medgiva nedsättning av eller i ömmande fall befrielse från avgift. Detta skulle alltså innebära en övergång från generell avgiftsbefrielse till behovsprövad sådan.

Då detta statsbidrag utgår i efterskott, kan ett borttagande av statsbidraget inte slå fullt igenom förrän budgetåret 1960/61, utom i vad beträffar de beräknade förskottsutbetalningarna. Vi har uppskattat dessa till 6 miljoner kronor, med vilket belopp vi föreslår det av departementschefen äskade anslaget minskat, samtidigt som vi föreslår, att intet statsbidrag skall utgå till anordnande av skolmåltider från och med redovisningsåret 1959/60.

Till stöd för det i *motionen II: 184* gjorda yrkandet har anförts bland annat följande.

Om denna tjänstgöringsskyldighet har det länge stått strid. Inga delade meningar torde däremot råda om att vakthållningen vid måltiderna för lärarna i de flesta fall är mycket ansträngande. Den avkoppling, som läraren för sitt fortsatta skolarbete så väl behöver under frukostrasten, går han sålunda miste om. Visserligen föreskrives det att »för att bereda tillsynsutövande lärare tillfälle till avkoppling under skoldagens arbete bör tillsynen om möjligt anordnas så att läraren under måltidsrasten kommer i åtnjutande av en halv timmes sammanhängande fritid». Enligt vår mening är denna fritid — om den över huvud taget går att ordna — inte tillräcklig för att bereda läraren den avkoppling och samling för eftermiddagens lektioner som han så väl behöver för att kunna fullgöra sin uppgift på ett tillfredsställande sätt. Lärarens viktigaste uppgift är dock att under sin arbetstid i klassen fylla sin lärargärning, den undervisande och fostrande. Med det stora antalet barn i klasserna och de påtagligt försvårade disciplinförhållandena är den alltmer krävande och fordrar att läraren helt ägnar sig åt denna sin uppgift.

Vi vill därför föreslå, att en lärare i princip ej bör utöva tillsyn vid skolmåltid. I de fall där en lärare ej har någon undervisning efter frukostrasten

torde det däremot med hänsyn till vad ovan anförts ej möta något hinder att han vaktar vid skolmåltider. Tillsynsskyldighet bör måhända i sådana fall kunna åläggas honom om inte annan åtager sig vaktuppgiften.

Om lärarna i princip ej skall vara skyldiga att utöva tillsyn vid skolmåltiderna måste vakthållningsfrågan ordnas på annat sätt. Enligt vår mening torde denna fråga kunna lösas så att barnens föräldrar beredes möjlighet att vakta vid måltiderna. Visserligen kan det kanske stöta på vissa svårigheter att få tillräckligt antal frivilliga krafter, men med det ofta omvittnade intresset från målsmännens sida är vi förvissade om att dessa svårigheter kan övervinnas genom samverkan mellan skolan och målsmännens organisationer. Genom en sådan anordning vinner man inte endast den fördelen att lärarna får en nödvändig avkoppling under frukostrasten utan även att föräldrarna får en större inblick i förhållandena vid en skola än vad nu är fallet. Förståelsen för de problem — bland annat disciplinsvårigheterna — som en lärare har att brottas med skulle säkerligen härigenom öka.

Ersättningen till dem som utövar tillsynen bör bestämmas till samma belopp som nu föreslagits utgå till lärare.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag, vilket innebär en anslagsminskning med 5 200 000 kronor.

I motionerna I: 125 och II: 163 har yrkats att kommun, som tillhandahåller skolmåltid, skulle för i måltid deltagande barn få uttaga avgift motsvarande högst kommunens verkliga kostnader med möjlighet för kommunen att i vissa fall medgiva nedsättning eller befrielse från avgifterna. Med anledning härav får utskottet framhålla, att utskottet under de sistförflutna åren haft det i nämnda motioner berörda spörsmålet under bedömande och senast i sitt av 1958 års A-riksdag godkända utlåtande nr 70 (punkten 1), avstyrkt bifall till motionsvis gjorda yrkanden av samma innebörd som de nu föreliggande. Utskottet har intagit denna ståndpunkt dels av familjepolitiska skäl, dels ock under hänvisning till de betydande praktiska olägenheter och för skolarbetet hindrande uppbörds- och kontrollanordningar, som skulle vara förenade med det ifrågasatta avgiftssystemet. Utskottet anser sig icke böra frångå den uppfattning som utskottet sålunda vid upprepade tillfällen givit uttryck åt. I detta sammanhang vill utskottet erinra om att de sakkunniga för översyn av vissa statsbidrag på skolväsendets område avgivit betänkande rörande statsbidrag till anordnande av skolmåltider. Utskottet förväntar, att förslag i frågan kommer att föreläggas nästa års riksdag.

Under återopande av vad sålunda anförts avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 125 och II: 163, såvitt här är i fråga.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen under förevarande punkt förordat vissa grunder för utformningen av tillsynen vid skolmåltider och regleringen av ersättningen härför. Enligt departementschefens mening bör det sålunda stå kommunerna fullt fritt att för ifrågavarande uppgifter anlita den personal de kan finna för gott. Vad departementschefen föreslagit innebär dock icke någon ändring i den nu gäl-

lande principiella tjänstgöringsskyldigheten för lärarpersonalen i avseende å tillsynen vid skolmåltiderna. Departementschefen har vidare upplyst om att samförstånd uppnåtts med vederbörande personalorganisationer rörande innehållet i de nya anvisningar, som avses skola ersätta nuvarande anvisningar till kungörelsen den 28 juni 1946 (nr 553) angående statsbidrag till anordnande av skolmåltider. Vid sålunda angivna förhållanden anser sig utskottet icke böra tillstyrka bifall till det i motionen II: 184 framställda yrkandet.

Utskottet hemställer alltså,

I. att motionen II: 184 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

II. att motionerna I: 125 och II: 163, såvitt de avse avskaffande av statsbidrag till skolmåltider och medgivande för kommunerna att uttaga avgift för skolmåltid, icke må av riksdagen bifallas;

III. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 125 och II: 163, såvitt de avse medelsanvisning för budgetåret 1959/60,

a) godkänna av departementschefen förordad förlängning av giltighetstiden för övergångsbestämmelserna till gällande kungörelse om statsbidrag till anordnande av skolmåltider;

b) godkänna av departementschefen förordade grunder för utformningen av tillsynen vid skolmåltider;

c) till *Bidrag till anordnande av skolmåltider* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 21 000 000 kronor.

109:o) **Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 213, s. 491), vilket innebär en anslagsminskning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

110:o) **Bidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 215, s. 492), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må för budgetåret 1959/60 bevilja statsbidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet med ett sammanlagt belopp av högst 4 000 000 kronor;

b) till *Bidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor.

Folkskoleväsendet

111:o) **Folkskolor m. m.: Försökskostnadsbidrag.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 217, s. 505 och 506), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Försökskostnadsbidrag* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 540 000 kronor.

112:o) **Folkskolor m. m.: Resekostnadsersättningar åt skolläkare vid folk- och småskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 218, s. 506 och 507), vilket innebär en anslagsminskning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Resekostnadsersättningar åt skolläkare vid folk- och småskolor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

113:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare m. m. vid vissa sjukvårdsanstalter och barnhem.** Kungl. Maj:t har föreslagit, att förevarande anslag uppföres med ett belopp av 670 000 kronor (punkt 219, s. 507), innebärande en anslagsminskning med 30 000 kronor.

Utskottet. Med hänvisning till vad utskottet i det följande under punkten 136 anför förordar utskottet att förevarande anslag minskas med ytterligare 16 000 kronor till 654 000 kronor.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare m. m. vid vissa sjukvårdsanstalter och barnhem* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 654 000 kronor.

114:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i elevhem eller enskilda hem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 221, s. 508 och 509), vilket innebär en anslagshöjning med 400 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i elevhem eller enskilda hem* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

115:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 222, s. 509—512) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh* (I: 125) och den andra inom andra kammaren av herrar *Bengtsson* i Göteborg och *Darlin* (II: 163), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen vid behandlingen av förevarande punkt måtte dels besluta, att statsbidrag till anordnande av skolskjutsar skall utgå med 70 procent av de verkliga kostnaderna från och med budgetåret 1959/60, dels ock att till Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn m. m. för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 39 500 000 kronor.

Beträffande motiveringen för de motionsvis framförda yrkandena får utskottet hänvisa till motionen I: 125.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Från och med den 1 juli 1958 gäller de nya bestämmelser om statsbidrag till kostnaderna för skolskjutsar och inackordering, som meddelats i kungörelsen 1958: 380. Enligt denna kungörelse kommer statsbidrag till skolskjuts- och inackorderingsanordningar för fortsättningsskolpliktiga elever, till vilka anordningar bidrag tidigare utgått enligt särskilda bestämmelser i kungörelserna 1932: 589 och 1946: 295, att utgå efter samma grunder som för folkskolans elever. Såsom under föregående anslag anmärkts, har i samband med denna omläggning från och med budgetåret 1958/59 anslaget till Fortsättningsskolor: Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet utgått ur riksstaten. Under budgetåret 1958/59 avföres ifrågakommande utgifter för statsbidrag till såväl skolskjuts- som inackorderingsanordningar under redovisningsåret 1957/58 enligt kungörelserna 1932: 589 och 1946: 295 från förevarande skolskjutsanslag. Från och med budgetåret 1959/60 bör emellertid bidragen till fortsättningsskolans ifrågavarande anordningar efter sin art avföras från skolskjuts- respektive inackorderingsanslaget.

Skolöverstyrelsen finner i sina äskanden beträffande förevarande anslag på grundval av uppgifter, som inforrats från dåvarande statens folkskolinspektörer, och med erfarenhet av den verkliga belastningen å anslaget under senare år, att anslaget bör uppföras med 45 000 000 kronor nästkommande budgetår.

Överstyrelsen har vidare gjort framställning om sådan ändring av kungörelsen 1958: 380, att denna göres tillämplig jämväl å elever, som efter skolpliktens upphörande genomgår i kommunen anordnade obligatoriska årskurser, ävensom å eleverna i folkskolans högre avdelning. Någon nämnvärd kostnadsökning torde förstnämnda elever ej förorsaka, då de i regel medföljer skjutsar, som ändå måste anordnas, och med det fåtal av dem, som kan ifrågakomma till inackordering, kan statsbidragen för detta ändamål antagas komma att röra sig om oväsentliga belopp. Även eleverna i folkskolans högre avdelning beräknas medföra obetydliga merkostnader.

Statskontoret finner icke något vara att erinra mot det av skolöverstyrelsen beräknade medelsbehovet och anser, att en utvidgning av statsbidragsgivningen till att omfatta jämväl eleverna i folkskolans högre avdelning med hänsyn till den av överstyrelsen förebragta utredningen knappast bör ingiva några betänkligheter. En dylik vidgad bidragsrätt bör, såsom överstyrelsen förutsatt, även omfatta de elever i obligatorisk skola, vilka efter skolpliktens upphörande genomgår obligatoriska skolkurser.

Departementschefen har godtagit skolöverstyrelsens anslagsberäkningar och tillstyrker en höjning av anslaget med 4 000 000 kronor. Jämväl förslaget om utvidgning av statsbidragsgivningen har tillstyrkts av departementschefen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och har alltså icke funnit sig böra tillstyrka bifall till det i motionerna I: 125 och II: 163, såvitt nu är i fråga, framställda yrkandet.

I detta sammanhang vill utskottet beröra spørsmålet om elevernas väntetider. Utskottet har uppmärksammat de svårigheter som uppstå i skolskjutskommunerna till följd av att eleverna ha olika lästider i olika klasser. Med det begränsade antal extra återskjutsar per vecka (högst två) som kan medgivas enligt gällande anvisningar till skolskjutskungörelsen, blir följden, att många elever få mycket långa väntetider före hemfärden. Enligt utskottets mening torde det böra övervägas huruvida icke möjligheter föreligga för medgivande av ytterligare extra återskjutsar, när särskilda förhållanden göra detta påkallat. Utskottet har under hand inhämtat att skolöverstyrelsen vid utarbetandet av anvisningar till kungörelsen om statsbidrag till kostnaderna för skolskjutsar och inackordering har sin uppmärksamhet riktad på detta problem.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 125 och II: 163, såvitt nu är i fråga, till *Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 000 kronor.

116:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 223, s. 512 och 513), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

117:o) **Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 224, s. 513), vilket innebär en anslagsminskning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

118:o) **Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 225, s. 513—515), vilket innebär en anslagshöjning med 500 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor.

119:o) **Folkskolor m. m.: Övergångsbidrag till tjänstebostäder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 226, s. 515), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Övergångsbidrag till tjänstebostäder* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

120:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 227, s. 515 och 516), vilket innebär en anslagshöjning med 1 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 51 900 kronor.

121:o) **Folkskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 228, s. 516 och 517), vilket innebär en anslagsminskning med 150 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 540 000 kronor.

122:o) **Resestipendier åt lärare vid folk- och fortsättningsskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 229, s. 517), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resestipendier åt lärare vid folk- och fortsättningsskolor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 63 000 kronor.

123:o) **Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 230, s. 518), vilket innebär en anslagsminskning med 80 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

124:o) **Bidrag till vissa särskilda skoländamål.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 231, s. 518—521), vilket innebär en anslagshöjning med 30 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa särskilda skoländamål* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

125:o) **Nomadskolor: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 232, s. 521—524), vilket innebär en anslagshöjning med 9 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga den ändring i personalförteckningen för nomadskolorna, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för nomadskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	520 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	10 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	572 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	131 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 000
Summa kronor	1 240 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond	17 000
Nettoutgift kronor	1 223 000

c) till *Nomadskolor: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 223 000 kronor.

126:o) **Nomadskolor: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 233, s. 524—526), vilket innebär en anslagshöjning med 90 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nomadskolor: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 638 400 kronor.

127:o) **Nomadskolor: Fortsättningsskolundervisning för nomadbarn.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 234, s. 526 och 527), vilket innebär en anslagshöjning med 5 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nomadskolor: Fortsättningsskolundervisning för nomadbarn* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 70 700 kronor.

Folkhögskolor

128:o) **Folkhögskolor: Bidrag till driften av folkhögskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 235, s. 527—529), vilket innebär en anslagshöjning med 470 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkhögskolor: Bidrag till driften av folkhögskolor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 15 793 000 kronor.

129:o) **Folkhögskolor: Byggnadsbidrag.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 236, s. 529), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkhögskolor: Byggnadsbidrag* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

130:o) **Folkhögskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 237, s. 529—531), vilket innebär en anslagshöjning med 2 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkhögskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

131:o) **Folkhögskolor: Utbildning av lärare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 238, s. 531 och 532), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkhögskolor: Utbildning av lärare* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 46 000 kronor.

Specialskolor m. m.

132:o) **Skolor för blinda: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 239, s. 532—535), vilket avser sammanförande till ett förslagsanslag av de för innevarande budgetår å riksstaten uppförda två förslagsanslagen Läroanstalter för blinda: Avlöningar och Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Avlöningar samt i anslagshänseende innebär en anslagshöjning med 154 100 kronor i jämförelse med den sammanlagda medelsanvisningen under nämnda två anslag för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för skolorna för blinda, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	825 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	26 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 374 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	319 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	15 400
	<hr/>
Summa kronor	2 560 800

b) till *Skolor för blinda: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 560 800 kronor.

133:o) **Skolor för blinda: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 240, s. 535—539), vilket avser sammanförande till ett förslagsanslag av de för innevarande budgetår å riksstaten uppförda två förslagsanslagen Läroanstalter för blinda: Omkostnader och Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Omkostnader samt i anslagshänseende innebär en anslagshöjning med 141 600 kronor i jämförelse med den sammanlagda medelsanvisningen under nämnda två anslag för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skolor för blinda: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 805 400 kronor.

134:o) **Skolor för blinda: Skrivmaskiner åt avgående elever.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 241, s. 539), vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels ock en anslagshöjning med 5 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skolor för blinda: Skrivmaskiner åt avgående elever* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 49 400 kronor.

135:o) **Bidrag till framställning av blindskrifter och talböcker för blinda.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 242, s. 540), vilket avser sammanförande till ett reservationsanslag av de för innevarande budgetår å riksstaten uppförda två reservationsanslagen Tryckning av blindskrifter och Bidrag till anskaffande av böcker åt blinda samt i anslagshänseende innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till framställning av blindskrifter och talböcker för blinda* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

136:o) **Skolor för döva: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 243, s. 540—545) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga den ändring i personalförteckningen för skolorna för döva, som föranledes av vad departementschefen anfört, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för skolorna för döva, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60, dels ock till *Skolor för döva: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 4 800 400 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Kaijser* och fru *Wallentheim* (I: 135) och den andra inom andra kammaren av herr

Håstad och fröken *Olsson* (II: 180), i vilka hemställts att riksdagen — för att de döva och hörselskadade barnen med cerebral pares icke må bli ställda utan undervisning — i samband med att propositionen om anslag till skolorna för döva behandlas måtte besluta att anslå medel till minst en extra ordinarie tjänst som lärare i kunskapsämne vid skola för döva med placering tills vidare vid Eugeniahemmet i Stockholm, varvid den nuvarande timlärartjänsten förutsättes bortfalla.

Beträffande motiveringen för det motionsvis gjorda yrkandet hänvisas — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — till motionen I: 135.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 41 100 kronor. I fråga om personalorganisationen m. m. innebär Kungl. Maj:ts förslag i huvudsak följande.

1) Inrättande av en extra ordinarie lärartjänst i kunskapsämne för fortsättningsskolorna och överflyttning av den ordinarie lärartjänsten vid lantbruksskolan å Broby till dessa skolor.

2) Inrättande av en biträdande husmodertjänst i Ae 9 vid skolan i Vänersborg och överflyttning av husmodern vid Broby till sagda tjänst.

3) Inrättande av en kontoristtjänst i Ae 9 (Örebro).

4) Förändring av en extra vaktmästartjänst i Ag 7 till extra ordinarie i Ae 7 (Boden).

5) Inrättande av två vårdarinnjetjänster i Ae 6 (Vänersborg).

6) Indragning av lantbruksskolan å Broby.

Vidare innebär Kungl. Maj:ts förslag vissa arvodeshöjningar och tillkomst av nya arvoden samt genomförande av utvidgad teoretisk undervisning vid fortsättningsskolorna.

Skolöverstyrelsen har i anslutning till en inom överstyrelsen verkställd utredning rörande diagnostisering, placering och behandling av hjärnskadade döva barn föreslagit, att den lärartjänst, som nu är knuten till Eugeniahemmet för undervisning av döva barn med cerebral pares, från och med budgetåret 1959/60 överflyttas till förevarande anslag med skyldighet för innehavaren att tills vidare tjänstgöra vid Eugeniahemmet samt att ytterligare en tjänst av samma slag inrättas. *Departementschefen* har förklarat sig icke vara beredd att nu framlägga förslag med avseende å lärartjänster vid Eugeniahemmet, då han ännu icke fått del av den av överstyrelsen åberopade utredningen.

I *motionerna I: 135* och *II: 180* har anförts bland annat följande.

Döva och hörselskadade barn med cerebral pares (tidigare kallade spastiska) har från samhällets sida länge varit starkt försummade. Först i och med att en specialavdelning inrättades läsåret 1956/57 vid Eugeniahemmet, har de kunnat erhålla en skolundervisning, som är anpassad efter deras svåra

handikapp. Erfarenheterna av denna verksamhet är ytterligt positiva. För föräldrarna till dessa hårt drabbade barn har den inneburit en länge efterlängtd lösning av skolproblemet.

På särskild framställning från skolöverstyrelsen har medel till specialundervisningen vid Eugeniahemmet beviljats under läsåret 1956/57 för 15 veckotimmar, kungl. brev 28 september 1956, och under läsåren 1957/58 och 1958/59 för 30 veckotimmar, kungl. brev 30 augusti 1957 och 13 juni 1958. Medlen har utgått ur förslagsanslaget Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare m. m. vid vissa sjukvårdsanstalter och barnhem. En lärare har varit anställd som timplärare. Han har haft utbildning såsom lärare i kunskapsämne i skola för döva, en kompetens som är nödvändig för denna undervisning.

Lärare i kunskapsämne vid skola för döva har efter folkskolläraryxamen 2 års särskild utbildning vid dövlärarseminariet. I många fall har läraren före specialutbildningen innehåft ordinarie eller extra ordinarie tjänst inom folkskolan. Det är naturligt, om man efter en sådan utbildning också gör anspråk på rimliga anställningsförhållanden, särskilt om det gäller tjänstgöring under de mycket svåra och särartade förhållanden, som det här rör sig om. Den nuvarande anställningsformen såsom timplärare är synnerligen oförmånlig.

Den lärare, som nu tjänstgör vid undervisningsavdelningen, är den tredje i ordningen på mindre än tre år. Han har meddelat, att han icke kommer att kvarstå i tjänsten, om denna icke ges fastare karaktär. Det måste betraktas som i hög grad olämpligt med så täta lärarbyten för en undervisning med så speciella krav, som det här är fråga om. Det är också mycket tveksamt, om man med nuvarande anställningsförhållanden kan få någon annan sökande till befattningen.

Skolöverstyrelsens utredning om de hjärnskadade döva barnen innefattar frågan om döva och hörselskadade barn med cerebral pares. Departementschefen anför i bil. 10 till statsverkspropositionen år 1959, punkt 243/33, s. 544, att han icke nu är beredd att framlägga förslag med avseende på de av skolöverstyrelsen begärda lärartjänsterna vid Eugeniahemmet, då han icke fått del av den av överstyrelsen åberopade utredningen.

I och för sig är denna motivering helt förklarlig, men den innebär, att skolfrågan för en grupp allvarligt handikappade barn löper risk att över huvud taget icke kunna lösas. Oavsett hur skolöverstyrelsens utredning i övrigt kommer att behandlas, är det nödvändigt att döva och hörselskadade barn med cerebral pares beredes specialundervisning. Skolöverstyrelsens förslag att organisatoriskt överföra ifrågavarande undervisning till dövundervisningen med anknytning till distriktsskolan för döva å Manilla utgör en naturlig och smidig lösning av organisationsproblemet, som garanterar att dövlärare i framtiden kan rekryteras till denna undervisningsform.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har skolöverstyrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 bland annat hemställt om inrättande av två extra ordinarie tjänster som lärare i kunskapsämnena vid Eugeniahemmet. Departementschefen har icke biträtt detta förslag. I motionerna I: 135 och II: 180 har yrkats att medel måtte anslås till minst en extra ordinarie lärartjänst med placering vid Eugeniahemmet.

Utskottet har inhämtat, att den utredning rörande diagnostisering, placering och behandling av hjärnskadade döva barn, varpå skolöverstyrelsen

byggt sina anslagsäskanden i förevarande avseende, numera med överstyrelsens yttrande överlämnats till Kungl. Maj:t.

Utskottet finner det angeläget, att för undvikande av täta lärarbyten nuvarande anordning med timlärare för undervisning av de döva barnen med cerebral pares vid Eugeniahemmet så snart som möjligt ersättes med en fastare anställningsform för lärare med denna undervisning. Utskottet tillstyrker därför med anledning av utredningen samt motionerna I: 135 och II: 180, att för ifrågakvarande ändamål från och med nästa budgetår inrättas en extra ordinarie tjänst för lärare i kunskapsämne i Ae 17.

Vid sådant förhållande bör de i avlöningsstaten för skolorna för döva ingående anslagsposterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och och till rörligt tillägg höjas med i avrundade tal 16 000 kronor och 2 600 kronor samt avlöningsanslagets slutsumma ökas med 18 600 kronor.

Utskottet förutsätter, att samtidigt med inrättandet av den extra ordinarie tjänsten den nuvarande timlärartjänsten bortfaller. Kostnaderna för denna har bestritts ur anslaget till Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning av lärare m. m. vid vissa sjukvårdsanstalter och barnhem. Utskottet har i det föregående föreslagit att nyssnämnda anslag av denna anledning för nästa budgetår minskas med i runt tal 16 000 kronor.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt under förevarande punkt föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran eller uttalande.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 135 och II: 180,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga den ändring i personalförteckningen för skolorna för döva, som för-anledes av vad departementschefen anför,

b) godkänna följande avlöningsstat för skolorna för döva, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 027 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	73 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 057 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	631 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	28 500
	Summa kronor 4 819 000

c) till *Skolor för döva: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 4 819 000 kronor.

137:o) **Skolor för döva: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 244, s. 546 och 547), vilket avser sammanförande till ett anslag av de för innevarande år å riksstaten uppförda två förslagsanslagen *Skolor för döva: Omkostnader* och *Skolor för döva: Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga döva m. fl.* samt i anslagshänseende innebär en anslagshöjning med 70 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skolor för döva: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 684 200 kronor.

138:o) **Skolor för döva: Engångsanskaffning av utrustning m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 245, s. 547—549), vilket innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skolor för döva: Engångsanskaffning av utrustning m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 170 000 kronor.

139:o) **Bidrag till vissa skolor och skolhem för döva barn.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 246, s. 549—552), vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels ock en anslagshöjning med 149 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa skolor och skolhem för döva barn* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 529 000 kronor.

140:o) **Bidrag till kulturell verksamhet bland döva.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 247, s. 552 och 553), vilket avser sammanförande till ett anslag av de för innevarande budgetår å riksstaten uppförda två obetecknade anslagen *Bidrag till bildningsverksamhet bland döva* och *Bidrag till tidning för döva* samt i anslagshänseende innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till kulturell verksamhet bland döva* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

141:o) **Bidrag till hörselfrämjandet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 248, s. 553 och 554), vilket innebär en anslagshöjning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till hörselfrämjandet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 64 000 kronor.

142:o) **Resor för blind- och dövskolelever jämte ledsagare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 249, s. 554 och 555), vilket avser sammanförande till ett förslagsanslag av de för innevarande budgetår i riksstaten uppförda två förslagsanslagen Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare och Skolor för döva: Resor för elever jämte åtföljande vårdare samt i anslagshänseende innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resor för blind- och dövskolelever jämte ledsagare* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

143:o) **Arvoden åt blivande lärare för blind- och döva.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 250, s. 556—558), vilket avser sammanförande av de för innevarande budgetår i riksstaten uppförda två förslagsanslagen Arvoden åt blivande blindlärare och Skolor för döva: Arvoden åt blivande lärare för döva samt i anslagshänseende innebär en anslagsminskning med 37 400 kronor i jämförelse med den sammanlagda medelsanvisningen under nämnda två anslag för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arvoden åt blivande lärare för blind- och döva* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 130 000 kronor.

144:o) **Kurser för personal m. fl. vid skolor för blind- och döva.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 251, s. 558 och 559), vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels ock en anslagshöjning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för personal m. fl. vid skolor för blind- och döva* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 kronor.

Yrkesundervisningen

145:o) **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 252, s. 560—565), vilket innebär en anslagshöjning med 248 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för överstyrelsen för yrkesutbildning, som föranledes av vad departementschefen förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för yrkesutbildning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	827 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	11 000
3. Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., förslagsvis	332 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 068 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	303 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	18 000

Summa kronor 2 559 000

c) till *Överstyrelsen för yrkesutbildning*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 559 000 kronor.

146:o) **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 253, s. 566—568) föreslagit riksdagen att till *Överstyrelsen för yrkesutbildning*: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 535 200 kronor, innebärande en anslagshöjning med 247 000 kronor.

Av den föreslagna anslagshöjningen belöper 200 000 kronor på en ny anslagspost, avsedd för kostnader i samband med överstyrelsens flyttning till nya tjänstelokaler.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundelin* (I: 237) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl m. fl.* (II: 298), har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte under förevarande punkt för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 481 700 kronor.

Beträffande motiveringen för förslaget hänvisa motionärerna till motionen II: 248.

Utskottet. Under återopande av vad utskottet ovan under punkten 2, *Ecklesiastikdepartementet*: Omkostnader, anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 237 och II: 298, såvitt nu är i fråga, till *Överstyrelsen för yrkesutbildning*: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 535 200 kronor.

147:o) **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Yrkespedagogisk reformverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 254, s. 568), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Överstyrelsen för yrkesutbildning: Yrkespedagogisk reformverksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

148:o) **Högre tekniska läroverk: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 255, s. 568—584) föreslagit riksdagen att dels besluta, att i Östersund, Uppsala och Skövde skall, beträffande Östersund och Uppsala från och med budgetåret 1959/60 och beträffande Skövde från och med budgetåret 1960/61 eller de senare tidpunkter, Kungl. Maj:t bestämmer, successivt upprättas högre tekniska läroverk under villkor att städerna åtager sig att tillhandahålla för läroverken erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostäder åt erforderlig vaktmästarpersonal eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall, motsvarande kontant ersättning, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de högre tekniska läroverken, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för de högre tekniska läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60, dels ock till Högre tekniska läroverk: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 14 097 000 kronor.

Kungl. Maj:t föreslår, att beslut vid innevarande års riksdag fattas om inrättande från och med budgetåret 1959/60, eller den senare tidpunkt Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma, av ett högre tekniskt läroverk i vardera Östersund och Uppsala samt från och med budgetåret 1960/61, eller den senare tidpunkt Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma, i Skövde. I enlighet med överstyrelsens förslag föreslås läroverken i Östersund och Uppsala omfatta gymnasium med en byggnadsteknisk och en maskinteknisk linje samt läroverket i Östersund tills vidare två avdelningar av varje årskurs och läroverket i Uppsala tre avdelningar av varje årskurs. Beslutet rörande inrättandet av ett högre tekniskt läroverk i Skövde föreslås avse ett läroverk omfattande gymnasium med tills vidare två avdelningar av varje årskurs samt fackskola med en avdelning av varje årskurs. Sammanlagt föreslås antalet intagningsavdelningar för nästa budgetår öka med sju, var till kommer tre avdelningar vid det vid föregående års riksdag beslutade högre tekniska läroverket i Trollhättan. I fråga om antalet klassavdelningar vid befintliga läroverk förordas härutöver en automatisk ökning med 19 till följd av tidigare fattade beslut om utbyggnad av de högre tekniska läroverkens organisation. Vidare föreslås att principbeslut fattas om att staten

från och med budgetåret 1961/62 skall övertaga ansvaret för den för närvarande av Svenska gruvföreningen bekostade gruvtekniska linjen vid läroverket i Skellefteå. Den likaledes med enskilda medel bekostade skeppsbyggnadslinjen vid läroverket i Malmö bör enligt Kungl. Maj:ts förslag nedläggas med utgången av innevarande budgetår. Beträffande den textiltekniska linjen vid läroverket i Norrköping bör enligt förslaget med hänsyn till den synnerligen ringa tillströmningen av elever överstyrelsen tilläggas rätt att besluta, huruvida undervisning skall få anordnas om mindre än fem elever anmält sig för att påbörja studier vid denna linje.

I övrigt avser Kungl. Maj:ts förslag, som innebär en anslagshöjning med 2 241 000 kronor, förutom automatiska utgiftsökningar, i huvudsak inrättande av en rektorstjänst vid högre tekniska läroverket i Trollhättan, inrättande av 24 ordinarie lektorstjänster och 22 adjunktstjänster i Ae 23, ordinariesättning av en adjunktstjänst i Ae 23, inrättande vid läroverket i Trollhättan av en vaktmästartjänst i Ao 7 och en tjänst som laborativaktmästare i Ae 7, indragning av en värmeskötartjänst vid läroverket i Örebro, anvisande av ett särskilt arvode för biträdes hjälp vid läroverket i Stockholm ävensom anvisande av ökade medel till vaktmästargörömmål, till biträdes hjälp å rektorsexpeditionerna, till särskilda påbyggnadskurser m. m. och till privatistexamen. Slutligen beräknas avlöningskostnaderna för nya läroverk i Östersund och Uppsala för nästa budgetår till respektive 160 000 och 205 000 kronor.

Utskottet, som tillstyrker bifall till vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, hemställer alltså,

att riksdagen må

a) besluta, att i Östersund, Uppsala och Skövde skall, beträffande Östersund och Uppsala från och med budgetåret 1959/60 och beträffande Skövde från och med budgetåret 1960/61 eller de senare tidpunkter, Kungl. Maj:t bestämmer, successivt upprättas högre tekniska läroverk under villkor att städerna åtager sig att tillhandahålla för läroverken erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostäder åt erforderlig vaktmästarpersonal eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall, motsvarande kontant ersättning;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de högre tekniska läroverken, som föranledes av vad departementschefen förordat;

c) godkänna följande avlöningsstat för de högre tekniska läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	6 733 000
2. Avlöningar och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a) Arvoden åt skolläkare m. m., förslagsvis	60 000
b) Arvoden åt bibliotekarier, förslagsvis	23 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	5 638 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	1 716 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	87 000
Summa kronor	14 257 000

Särskilda uppbördsmedel

Hyror och hyresersättningar m. m.	160 000
Nettoutgift kronor	14 097 000

d) till *Högre tekniska läroverk: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 14 097 000 kronor.

149:o) **Högre tekniska läroverk: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 256, s. 584—587), vilket innebär en anslagshöjning med 345 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högre tekniska läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 643 000 kronor.

150:o) **Högre tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 257, s. 587—589), vilket innebär en anslagshöjning med 560 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högre tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 2 095 000 kronor.

151:o) **Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 258, s. 589), vilket innebär anvisande endast av ett nominellt belopp av 1 000 kronor och därmed en anslagsminskning med 61 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

152:o) **Konstfackskolan: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 259, s. 590—591), vilket innebär en anslagshöjning med 12 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för konstfackskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	529 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	36 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	841 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	159 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 000
<hr style="width: 100%;"/>	
Summa kronor	1 574 300

Särskilda uppbördsmedel

1. Elevavgifter, <i>förslagsvis</i>	22 000	
2. Avkastning av Sjöstedtska fonden	2 880	
3. Bidrag från Stockholms stad, <i>förslagsvis</i>	236 920	261 800
<hr style="width: 100%;"/>		
Nettoutgift kronor		1 312 500

b) till *Konstfackskolan: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 312 500 kronor.

153:o) **Konstfackskolan: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 260, s. 591 och 592) föreslagit riksdagen att till Konstfackskolan: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor eller samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

I detta sammanhang får utskottet erinra om att utskottets vederbörande avdelning avlagt besök vid nybyggnaden för konstfackskolan. Med anledning av därvid gjorda iakttagelser har utskottet funnit sig böra ifrågasätta ändamålsenligheten av den inredning som kommit till stånd, framför allt vägginredningen med opreparerat furuvirke i skollokalerna. Till följd av inredningens utformning torde enligt utskottets uppfattning finnas grundad anledning räkna med avsevärda olägenheter icke minst med avseende på rengöring och städning samt ökade underhållskostnader. Utskottet har funnit sig böra rikta uppmärksamheten på nu angivna förhållanden.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Konstfackskolan: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

154:o) **Konstfackskolan: Undervisningsmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 261, s. 592—595), vilket innebär en anslagsminskning med 99 900 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Konstfackskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 276 000 kronor.

155:o) **Understöd åt handelsgymnasier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 262, s. 595—598), vilket innebär en anslagshöjning med 431 000 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Understöd åt handelsgymnasier* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 037 000 kronor.

156:o) **Vissa kostnader för handelsgymnasieexamen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 263, s. 598), vilket innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Vissa kostnader för handelsgymnasieexamen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

157:o) **Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 264, s. 599—601) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 92 300 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Källqvist m. fl.* (I: 136) och den andra inom andra kammaren av herr *Cassel m. fl.* (II: 167), i vilka hemställts, att riksdagen ville besluta att statsbidraget för upprätthållande av bergsskolan i Filipstad måtte för nästa budgetår utgå med sammanlagt 197 510 kronor.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande yrkande får utskottet — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — hänvisa till motionen II: 167.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Anslaget disponeras för innevarande budgetår på följande sätt.

1. Bidrag till uppehållande av verksamheten vid bergsskolan i Filipstad	90 680
2. Bidrag till kostnaden för pension åt f. d. vaktmästaren vid bergsskolan i Falun Fredrik Edvard Skoog	1 620
	Summa kronor 92 300

Den nuvarande 2-åriga bergsskolan i Filipstad är närmast jämförbar med teknisk fackskola vid högre tekniskt läroverk. Båda skolformerna (teknisk fackskola med heltidsundervisning) ger en 2-årig, inom ett visst tekniskt område specialiserad utbildning. Inträdesfordringarna är i stort sett desamma. En stor skillnad föreligger emellertid ifråga om språkundervisningen. Vid bergsskolan förekommer sålunda för närvarande icke någon undervisning i svenska, engelska och tyska. Vid teknisk fackskola omfattar i allmänhet undervisningen i ett vart av dessa ämnen fyra veckotimmar eller cirka 150 timmar.

I underdånig framställning har *Jernkontoret* anhållit om att statsbidrag enligt för bergsskolan förmånligare grunder måtte utgå för budgetåret 1959/60 med dels 212 294 kronor för ändamål under punkt 1 ovan dels ock 1 620 kronor för ändamål under punkt 2. Samtidigt framlägger *Jernkontoret* en plan för omorganisation av undervisningen vid skolan. Omorganisationen går i huvudsak ut på följande.

Lärotiden, som nu är fyra terminer, utökas till fem terminer. Mellan fjärde och femte lästerminerna inlägges en obligatorisk praktiktermin (den tredje höstterminen). Hela utbildningstiden blir härigenom tre år. Inträdesfordringarna blir i stort sett oförändrade. Intagningskapaciteten ökas från 25 till 35 elever. Då under de senaste 20 åren någon kvarsittning icke förekommit och praktiskt taget alla de intagna erhållit examen, kommer examinationen att öka i motsvarande grad. Av den utökade lästiden faller cirka 75 procent på de nya ämnena svenska, engelska, tyska och samhällslära. Återstoden faller i huvudsak på de grundläggande ämnena matematik, fysik och kemi. Indelningen på tre linjer, metallurgiska, bergskemiska och gruvtekniska bibehålles. Differentieringen skall, liksom nu är fallet, börja från och med den andra terminen i klass I.

Överstyrelsen för yrkesutbildning uttalar beträffande denna omorganisation, som är avsedd att genomföras successivt från och med läsåret 1959/60, bland annat följande.

Det är onekligen en stor brist i bergsskolans utbildning att någon undervisning icke förekommer i svenska och främmande språk. Överstyrelsen hälsar därför med största tillfredsställelse förslaget om anordnande av språkundervisning vid bergsskolan, även om antalet timmar med nödvändighet måste bli knappt tilltaget. Förslaget antal timmar i språk blir dock praktiskt taget detsamma som vid de tekniska fackskolorna. Från utbildningssynpunkt innebär en växelutbildning stora fördelar.

Rörande den av *Jernkontoret* begärda ändringen av nu tillämpade grunder för statsbidragsgivningen anför *överstyrelsen* bland annat följande.

Några föreskrifter om hur statsbidrag skall utgå till bergsskolan i Filipstad finnes icke. I kungl. brevet den 21 maj 1954 anges endast de villkor, som måste vara iakttagna för att beviljat statsbidrag skall utgå. Under senare år har en viss praxis tillämpats för statsbidraget. Sålunda har för lönekostnaderna för rektor, tre lektorer, en adjunkt, en extra lärare och en vaktmästare bidrag i allmänhet kommit att utgå med 40 procent av de verkliga kostnaderna. För övriga kostnader har bidraget bestämts till ett visst belopp, som understigit 40 procent av de verkliga kostnaderna. Såsom framgår av den på sidan 12 i Jernkontorets underdåniga ansökan intagna uppställningen har under senare år statsbidraget täckt cirka 35 procent av de verkliga kostnaderna. Den andel av de verkliga kostnaderna, som täckts av statsbidrag, har sålunda från det statsbidrag första gången beviljades på 1870-talet sjunkit från 75 procent till 35 procent.

Bergsskolan är den enda tekniska skola här i landet, som utbildar ingenjörer på läroverksstadiet inom alla de tre områdena metallurgi, bergskemi och gruvteknik. Den vid högre tekniska läroverket i Skellefteå inrättade gruvtekniska gymnasielinjen är icke differentierad. För övrigt kan denna linje långt ifrån fylla behovet av gruvtekniska ingenjörer. Hade bergsskolan icke funnits, skulle otvivelaktigt vid de tekniska läroverken ha framtvungits facklinjer med inriktning på såväl metallurgi och bergskemi som gruvteknik.

Överstyrelsen finner det därför både rimligt och skäligt, att staten på helt annat sätt än hittills skett svarar för utbildningen av den kategori av ingenjörer, varom här är fråga.

Vid sina överväganden om vilka statsbidragsgrunder, som borde gälla, har överstyrelsen funnit övervägande skäl tala för att för bergsskolan tillämpas samma grunder som nu gäller för textilinstitutet i Borås och för Lennings textiltekniska institut i Norrköping. Dessa grunder innebär i huvudsak, att bidraget till avlöningar (inklusive pensionskostnader) utgår med 78 procent av på vissa grunder beräknat bidragsunderlag samt att bidraget till verksamheten i allmänhet och till undervisningsmateriel utgår med 2/3 av till visst belopp beräknat bidragsunderlag.

Överstyrelsen vill i detta sammanhang påpeka att ett belopp av sammanlagt drygt 750 000 kronor, vilket erhållits huvudsakligen som gåvor, nu användes för en ordentlig upprustning av bergsskolans lokaler.

Enligt de av överstyrelsen sålunda tillstyrkta ändrade statsbidragsgrunderna skulle statsbidraget till avlöningar för nästa budgetår uppgå till 158 510 kronor samt sedan reformen genomförts till cirka 185 000 kronor.

Bidraget till verksamheten i allmänhet beräknar överstyrelsen till 27 000 kronor. Vidare tillstyrkes 12 000 kronor i bidrag till kostnader för anskaffande av stadigvarande undervisningsmateriel.

Statskontoret har inte funnit anledning till erinran mot den föreslagna omorganisationen av undervisningen men anser icke skäl föreligga att nu överväga en ändring av hittills tillämpade grunder för statsbidragsgivningen till skolan. Ämbetsverket förordar att statsbidrag för nästa budgetår utgår med oförändrat belopp.

Departementschefen framhåller att en omorganisation av undervisningen vid bergsskolan i enlighet med det förslag som här redovisats synes innebära en väsentlig förbättring av den vid skolan meddelade utbildningen.

Ett genomförande av omorganisationen föranleder därför ingen erinran från departementschefens sida. Departementschefen är emellertid inte beredd att förorda ändrade grunder för statsbidragsgivningen utan ansluter sig till statskontorets mening att bidraget för nästa budgetår bör utgå enligt hittills tillämpade grunder och med oförändrat belopp.

Utöver vad som framgått av den nu lämnade redogörelsen beträffande framställningarna från jernkontoret och överstyrelsen, vilka framställningar återopas i *motionerna I: 136* och *II: 167*, anföres i nämnda motioner bland annat följande.

Jernkontorets nettoutgifter för bergsskolan ha från år 1936 ökat från cirka 31 000 kronor om året till cirka 152 000 år 1957, medan statsbidraget under samma tid ökat från 21 500 kronor (41 procent) till 82 150 kronor (35 procent).

Inom Jernkontorets fullmäktige ha vid upprepade tillfällen många röster höjts för en avveckling av kontorets engagemang i bergsskolan. Orsakerna därtill ha varit dels att de ständigt stigande kostnaderna för bergsskolan alltför hårt inkräktat på vad många av delägarna anse vara det primära i Jernkontorets verksamhet, nämligen en alltmer intensifierad järnbruksforskning, dels att man med fog betraktar den tekniska undervisningen för ingenjörer av fackskole- och gymnasietyp som en rent statlig angelägenhet.

Härvid har man också uppmärksammat, att de vid bergsskolan utbildade teknikerna ingalunda enbart komma järnhanteringen till godo. I själva verket förhåller det sig så, att medan Jernkontoret under åren 1936—1957 svarat för 60—65 procent av bergsskolans kostnader, ha av de under samma tid utexaminerade bergsskoleingenjörerna endast cirka 58 procent tillförts järnhanteringen, medan de återstående 42 procenten anställts vid företag utanför denna hantering, främst gruvor, metallverk och mekaniska verkstäder.

Från Jernkontorets sida har å andra sidan framhållits, att man alltjämt önskar bistå skolan i dess verksamhet, om endast en överenskommelse kan träffas med statsmakterna, som för Jernkontoret blir ekonomiskt mindre betungande än den nuvarande anordningen.

Från bergsskolan har utgått en lång rad märkesmän inom svensk järnhantering. Ett utmärkande drag har vidare varit, att skolan sökt bereda möjligheter till fortsatt teoretisk och praktisk utbildning åt mogen och redan yrkesverksam ungdom. Den är i hög grad en utbildningsanstalt för den långa vägens män och fyller därmed, såvitt vi förstå, en viktig skolpolitisk uppgift.

Utskottet. Ehuru onekligen vissa skäl tala för en höjning av förevarande bidragsanslag, har utskottet likväl i nuvarande statsekonomiska läge funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag och avstyrka bifall till det i *motionerna I: 136* och *II: 167* framställda yrkandet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 136* och *II: 167*, till *Bidrag till bergsskolan i Filipstad m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 92 300 kronor.

158:o) **Bidrag till textilinstitutet i Borås.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 265, s. 601 och 602), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Bidrag till textilinstitutet i Borås* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 262 000 kronor.

159:o) **Bidrag till Lennings textiltkniska institut i Norrköping.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 266, s. 603 och 604), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Lennings textiltkniska institut i Norrköping* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 210 000 kronor.

160:o) **Bidrag till driften av centrala yrkesskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 267, s. 604—607), vilket innebär en anslagshöjning med 2 715 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av centrala yrkesskolor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 17 815 000 kronor.

161:o) **Bidrag till driften av lokala yrkesskolor.** Kungl. Maj:t har (punkt 268, s. 607—613) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 13 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Aastrup m. fl.* (I: 77) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 110), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att från och med den 1 juli 1959 bevilja inbyggda skolor inom det husliga arbetets område statsbidrag efter samma grunder som gäller för inbyggda skolor inom industri och hantverk;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Boman m. fl.* (I: 248) och den andra inom andra kammaren av herrar *Thapper* och *Kärrlander* (II: 306), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att statsbidrag skall utgå såsom till inbyggd skola för av yrkesskola anordnade, i motionen avsedda kurser för utbildning av vårdpersonal, samt att statsbidraget måtte fastställas i enlighet med av överstyrelsen för yrkesutbildning framlagt förslag;

dels ock en inom andra kammaren av fru *Lewén-Eliasson m. fl.* väckt

motion (II: 344), vari hemställdt, att riksdagen vid besvarande av Kungl. Maj:ts förslag under förevarande anslagspunkt ville beakta vad i motionen anförts angående statsbidrag till utbildning av sjukvårdsbiträden.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — hänvisa till motionerna II: 110, II: 306 och II: 344.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Bestämmelserna rörande statsbidragsgrunderna för de lokala yrkesskolorna finns i kungörelsen 1957: 480 och innebär, såvitt gäller driftbidrag, i huvudsak följande.

Kommunala yrkesskolor: Till *heltidskurs* utgår statsbidrag dels med 78 procent av en beräknad normallönekostnad, dels med visst årligt belopp till övriga kostnader, nämligen 8 000 kronor till kurs för industri och hantverk av verkstadsskolkaraktär eller kurs, som bedömes eljest vara av sådan art, att den bör föras till denna grupp, 1 000 kronor till kurs för handel samt kurs för industri och hantverk av övervägande teoretisk karaktär, samt 1 500 kronor till kurs för husligt arbete. Den beräknade normallönekostnaden utgör för industri- och hantverkskurser 4/3 av lönen enligt löneklass 17, för handelskurser och andra övervägande teoretiska kurser 4/3 av lönen enligt löneklass 20 och för husligt arbete 4/3 av lönen enligt löneklass 16. Statsbidrag till *deltidskurs* utgår med nio kronor 85 öre per undervisningstimme; dock att, då särskilda skäl föreligger, bidrag må utgå med högst 14 kronor 60 öre. Till *inbyggd skola* inom industri och hantverk utgår statsbidrag för teoriundervisning enligt samma grunder som till deltidskurs samt för undervisning i yrkesarbete med ett belopp av högst 13 000 kronor. Statsbidrag till ersättning åt *föreläsare* utgår med 75 procent av verkliga kostnaden, dock högst 25 kronor för föreläsningstimme, när rese- och traktamentsersättning icke utgår till föreläsare, och högst 50 kronor för föreläsningstimme, när sådan ersättning utgår.

Enskilda yrkesskolor: Enskilda yrkesskolor indelas i statsbidragshänseende i två grupper, A-skolor och B-skolor. Kungl. Maj:t bestämmer till vilken grupp skola skall hänföras. Till A-skola utgår statsbidrag efter samma grunder som gäller för lokal yrkesskola. Till B-skola utgår statsbidrag med belopp, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår skall höjas med 14 000 000 kronor till 56 000 000 kronor. Højningen hänför sig till följande förslag.

1. Ökat medelsbehov på grund av skedd och väntad utbyggnad	+ 13 000 000
2. Höjning av statsbidraget till övriga kostnader vid heltidskurser	+ 1 000 000
3. Höjning av statsbidraget till deltidskurser från 9 kronor 85 öre respektive 14 kronor 60 öre per undervisningstimme till 10 kronor respektive 14 kronor 90 öre	+ 285 000
4. Statsbidrag till inbyggda skolor och företagsskolor inom handelns och det husliga arbetets område	+ 200 000
	<u>+ 14 485 000</u>

Av överstyrelsens motivering för anslagshöjningen under 4. inhämtas bland annat följande.

1952 års yrkesutbildningssakkunniga föreslog i sitt betänkande om yrkesutbildningen (SOU 1954: 11), att statsbidrag skulle kunna utgå, förutom till företagsskolor och inbyggda skolor för industri och hantverk, även till företagsskolor och inbyggda skolor för handel och för husligt arbete. Vad det husliga arbetets område beträffar syntes de sakkunniga därmed också avse sådana arbetsområden som sjukhus, hotell och restauranger. Överstyrelsen tillstyrkte i sitt utlåtande över betänkandet att, i den mån intresse härför kunde yppa sig, försök skulle göras med inbyggda kurser även för nu angivna områden. Föredragande departementschefen ansåg sig emellertid på denna punkt inte kunna följa de sakkunnigas förslag (prop. 1955: 139, s. 95).

De inbyggda skolorna, liksom företagsskolorna, har kommit att få stor betydelse för yrkesutbildningen inom industri och hantverk. Från företrädare för handeln och för områden med speciellt kvinnliga yrkesutövare har i flera fall framställningar och förfrågningar gjorts angående möjligheterna att i former, liknande den inbyggda skolans (och företagsskolans), ordna yrkesutbildning. Det torde böra erinras om att överstyrelsen den 30 oktober 1957 hemställt att Kungl. Maj:t måtte inhämta riksdagens medgivande till att statsbidrag får utgå för vid inbyggd skola anordnad utbildning av sjukvårdsbiträden. Statsverkets kostnader för en i inbyggda skolans form anordnad planerig yrkesutbildning blir relativt avsevärt mindre än för övrig heltidsundervisning. Det är angeläget, att varje möjlighet att skapa ökade resurser att meddela yrkesutbildning tillvaratages. Företagens medverkan är därvid av stor betydelse. Överstyrelsen hemställer därför, att förslag förelägges riksdagen om att statsbidrag även får utgå till inbyggda skolor och företagsskolor inom handelns och det husliga arbetets område, det sistnämnda området då inkluderande även vårdyrken.

Överstyrelsen föreslår, med beaktande av storleken av det statsbidrag, som utgår för inbyggd skola inom industri och hantverk, och de förslag, som på sin tid framlades av yrkesutbildningssakkunniga, att statsbidrag till kostnaderna för undervisning i yrkesarbete må utgå med till inbyggd skola för handel 13 000 kronor för år och avdelning samt till inbyggd skola för husligt arbete m. m. 10 800 kronor för år och avdelning.

Till kostnaderna för teoriundervisning i de nyssnämnda inbyggda skolorna bör statsbidrag, liksom när det gäller inbyggd skola inom industri och hantverk, utgå enligt 38 § statsbidragskungörelsen.

Till enskild skola (företagsskola), som meddelar såväl undervisning i yrkesarbete som undervisning i teori, föreslår överstyrelsen, att statsbidrag utgår med 14 500 kronor respektive 13 000 kronor för år och avdelning.

Statsbidragsgivningen till inbyggda skolor och företagsskolor inom handel och inom det husliga arbetets område torde till att börja med icke kunna förväntas få någon större omfattning. Medelsbehovet beräknas till 200 000 kronor.

I den nyss angivna framställningen av den 30 oktober 1957 angående statsbidrag till kostnaderna för vid inbyggd skola anordnad utbildning av sjukvårdsbiträden, som således gäller ett redan aktuellt fall, där bidrag ansetts böra utgå till en inbyggd skola inom området för vårdyrken, anför överstyrelsen bland annat följande.

Svenska landstingsförbundets styrelse beslöt år 1953 — efter samråd med Svenska stadsförbundets sjukvårdsdelegation och efter inhämtande av yttranden från landstingens förvaltningsutskott — att gemensamt med den nämnda delegationen och Svenska kommunalarbetsförbundet företaga en utredning angående ordnande av grundutbildning för sjukvårdsbiträden. Utredningsarbetet anförtroddes åt en kommitté under ordförandeskap av riksdagsman F. Thapper. Kommittén har redovisat sina förslag den 8 maj 1957 i ett tryckt betänkande.

Kommittén har funnit, att behov föreligger av en ordnad utbildning för sjukvårdsbiträden och att sådan utbildning bör komma till stånd snarast möjligt. Tiden anses också lämplig att nu sätta igång denna verksamhet. Det har ansetts självfallet, att den praktiska utbildningen får inta en betydande plats men också viktigt, att en teoretisk bakgrund till det praktiska handlandet gives. Den praktiska utbildningen har kommittén funnit icke kunna förläggas annat än å sjukhus. Den teoretiska utbildningen har kommittén, som anför, att betydande svårigheter att ordna teoretisk utbildning vid sjukhusen föreligger, övervägt att knyta till det reguljära yrkesutbildningsväsendet. Rent principiellt, anför kommittén, finnes intet skäl till att icke sjukvårdsbiträdesutbildningen liksom utbildningen för en rad andra yrken skulle kunna ingå som ett led i den reguljära yrkesutbildningen.

Kommittén har utformat ett förslag till utbildningsgång. Enligt detta skall utbildningen påbörjas med en teoretisk kurs om förslagsvis fyra veckor. Därefter skall följa praktisk tjänstgöring å sjukhus under nio månader. Efter praktiktiden avses eleverna skola under en vecka återgå till skolan för repetition och fördjupande av de teoretiska kunskaperna. Genom koncentrationen av teoriundervisningen beräknas ett flertal kurser kunna anordnas av en och samma skola under ett år.

I betänkandet har statsbidrag beräknats kunna utgå för den till yrkeskola förlagda teoretiska utbildningen.

Åtgärder har vidtagits i Södertälje genom Södertälje yrkesskola och i Umeå genom Västerbottens läns landstings centrala yrkesskola för att få till stånd försöksutbildning av sjukvårdsbiträden, i huvudsak enligt förenämnda kommittés intentioner.

Till överstyrelsen har från huvudmännen för nyssnämnda yrkesskolor under hand gjorts framställning om att statsbidrag skall utgå icke blott för den teoretiska undervisningen i samband med utbildningen av sjukvårdsbiträden utan även för den praktiska utbildningen. Det har anförts, bland annat, att respektive yrkesskolor behöver ha sin hand över eleverna under hela utbildningstiden och att hela utbildningen bör ses såsom en enhet.

Överstyrelsen hyser stor förståelse för det av kommittén understrukna behovet av en ändamålsenlig grundutbildning för sjukvårdsbiträden. Att denna, där så lämpligen kan ske, ordnas genom vederbörande yrkesskola, finner överstyrelsen vara en mycket lämplig åtgärd. Vilka möjligheter som skall föreligga för yrkesskolorna att på programmet ta upp även utbildning av sjuksköterskebiträden, torde emellertid i väsentlig grad bli beroende av om ett i förhållande till annan verksamhet väl avvägt statsbidrag kan utgå.

Utbildningsgången omfattar i detta fall praktisk och teoretisk undervisning. Den praktiska utbildningen är — liksom när det gäller inbyggda verkstadsskolor — förlagd utanför skolan, i detta fall till ett sjukhus. Överstyrelsen anser att man bör kunna draga paralleller och här kunna tala om en »inbyggd skola», där teoriundervisningen i huvudsak koncentrerats till särskilda perioder.

Statskontoret har beträffande framställningen rörande sjukvårdsbiträdesutbildningen i utlåtande den 27 november 1957 uttalat, att det är ägnat att ingiva betänkligheter att redan nu överväga utvidgning av den vid 1955 års riksdag bestämda ramen för statsbidragsgivningen. Med hänsyn till att de i ärendet aktualiserade kurserna endast har försökskaraktär, håller ämbetsverket före, att det i avvaktan på resultatet av verksamheten inte nu bör vidtagas åtgärder för att genomföra den med framställningen åsyftade reformen.

Beträffande överstyrelsens *anslagsäskanden* för budgetåret 1959/60 och i samband därmed framförda förslag anför statskontoret bland annat följande.

Beträffande överstyrelsens förslag att utvidga statsbidragsgivningen jämväl till inbyggda skolor och företagsskolor inom handelns och det husliga arbetets område finner statskontoret att ett frångående av den ståndpunkt som intogs vid 1955 års riksdag icke bör ifrågakomma utan starka skäl därför. Vad nu anförs är enligt ämbetsverkets mening alltför knapphändig för att kunna ligga till grund för ett ändrat ställningstagande. Sålunda saknas uppgifter om hur undervisningen skulle läggas upp, hur stor omfattning den kunde beräknas få och vilka de ekonomiska konsekvenserna skulle bli på längre sikt.

Då statskontoret tillstyrker förslaget, i vad gäller automatisk uppräknings, föreslår ämbetsverket att anslaget uppföres med 55 000 000 kronor.

Departementschefen framhåller att den av överstyrelsen beräknade automatiska ökningen av detta anslag för nästa budgetår, 13 000 000 kronor, innebär en höjning av utgående anslag med mer än 30 procent och även i och för sig är ett betydande belopp. Anslagsbehovet för yrkesutbildningen har, anför departementschefen, stegrats i avsevärt snabbare takt än man hade anledning räkna med vid beslutet om yrkesskolväsendets utbyggnad år 1955. Eller med andra ord, utbyggnaden har kunnat ske hastigare än som kunnat förutses. Detta förhållande är enligt departementschefen enbart glädjande med hänsyn till det stora och ännu inte tillgodosedda behov av yrkesutbildning som föreligger. Departementschefen finner det emellertid icke möjligt att för närvarande öka medelsanvisningen till förevarande än-

damål utöver vad själva utbyggnaden gör nödvändigt. Beträffande frågan om bidrag till kostnaderna för utbildning av sjukvårdsbiträden framhåller departementschefen att han finner skäl tala för att statsbidrag må kunna utgå, då sådan utbildning anordnas vid inbyggd skola på sätt överstyrelsen angivit. Med hänsyn dels till att inbyggda kurser av nu ifrågavarande slag uttryckligen undantagits från statsbidragsgivningen dels ock till att den verksamhet på området, som för närvarande bedrivs, pågått för kort tid för att ge underlag för en säker bedömning av undervisningen, är departementschefen icke beredd att tillstyrka den föreslagna ändringen av principerna för statsbidragsgivningen.

I *motionerna I: 77* och *II: 110* har — såvitt nu är i fråga — anförts bland annat följande.

Departementschefen finner skäl tala för att statsbidrag må kunna utgå vid utbildning av sjukvårdsbiträden vid inbyggda skolor men vill inte tillstyrka den föreslagna ändringen av principerna för statsbidragsgivningen. Enligt vår mening bör emellertid utbildningen av *såväl sjukvårdsbiträden som viss ekonomipersonal* främjas. Dessa arbetsområden ligger ofta synnerligen väl till både för husmödrar som vid ändrade familjeförhållanden behöver ett inkomstbringande arbete och för kvinnor som blir friställda vid en sysselsättningskris.

Behovet av utbildad ekonomipersonal för restauranger, självserveringar, barnbispisningar m. m. har blivit allt större. Med den nuvarande utbildningskapaciteten inom det husliga området är det icke möjligt att tillgodose detta ökade behov. Nya vägar bör därför prövas för att öka utbildningsmöjligheterna för denna personal. Genom att ge ekonomipersonalen yrkesundervisning vid redan befintliga institutioner såsom restauranger, barnbispisningar m. m. skulle utbildningskapaciteten väsentligt kunna utökas till en jämförelsevis ringa kostnad. Den teoretiska undervisningen skulle härvid eventuellt kunna meddelas genom hushållsskolor och kommunala yrkesskolor.

En ändring av bidragsreglerna behöver inte i och för sig föranleda en uppräknig av anslaget. Kostnaderna beräknas av överstyrelsen till 10 800 kronor för år och avdelning. Vi förutsätter att denna undervisning under budgetåret 1959/60 ordnas i den utsträckning, som de i statsverkspropositionen föreslagna medlen medger. Riksdagen bör emellertid vid behandlingen av punkten Bidrag till driften av lokala yrkesskolor m. m. bemyndiga Kungl. Maj:t att från den 1 juli 1959 bevilja inbyggda skolor inom det husliga arbetets område statsbidrag efter samma grunder som gäller för inbyggda skolor inom industri och hantverk.

I *motionerna I: 248* och *II: 306* anføres bland annat följande med avseende å kurser för sjukvårdsbiträden.

Hösten 1957 kom här avsedda kurser till stånd inom två landstingskommuner. År 1958 anordnades kurser inom ytterligare sex landstingskommuner och i Göteborgs stad. Under första halvåret 1959 beräknas verksamheten kunna starta inom ytterligare sexton landstingskommuner och fyra landstingsfria städer. Sammanlagt torde i år 1 500—2 000 elever kunna utbildas. Utbildningen är så ordnad, att eleverna först deltagar i en fyra—fem veckors teoretisk kurs, därefter följer praktisk utbildning under nio månader på sjukvårdsinrättningar av olika slag och så avslutas kursen med två

veckors teoretisk undervisning. De teoretiska kurserna ordnas av kommunala (lokala) yrkesskolor eller landstingskommunala yrkesskolor.

Verksamheten har såsom framgår redan nått stor omfattning och har pågått så lång tid, att erfarenheter hunnit erhållas. De är, enligt vad vi erfarit, mycket goda. Icke minst i nuvarande arbetsmarknadsläge är det angeläget att denna kursverksamhet snabbt utbygges i erforderlig omfattning. Det pågår enligt vad som meddelats oss överväganden att på liknande sätt ordna utbildning även för andra kategorier av vårdpersonal.

Det är av stort allmänt intresse, att utbildning av vårdpersonal kan ske på bästa möjliga sätt. Olägenheter är förenade med att den nu förekommande utbildningen av sjukvårdsbiträden icke är organiserad såsom en enhet vad gäller praktisk och teoretisk utbildning. Respektive yrkesskolor behöver ha sin hand över eleverna under hela utbildningstiden och hela utbildningen bör ses såsom en enhet. Så skulle bli valet, om kurserna, såsom överstyrelsen för yrkesutbildning föreslagit, vore statsunderstödda »inbyggda skolor» med hela utbildningsgången reglerad genom av överstyrelsen fastställda undervisningsplaner.

I *motionen II: 344* anföres i huvudsak följande.

I anslutning till årets statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, punkt 268, behandlas bland annat frågan om statsbidrag till utbildning av sjukvårdsbiträden som igångsatts enligt den kursplan, om vilken överenskommelse träffats mellan landstingsförbundet och kommunalarbetarförbundet och vilken godkänts av kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning. Sådan utbildning är sedan hösten 1957 i full gång både i Södertälje och i Umeå. I Södertälje har sålunda den 2 januari detta år igångsatts den femte kursen. Denna har liksom två av de tidigare kurserna rekryterats bland flickor, vilka ej haft anställning inom sjukvården tidigare, under det de övriga kurserna haft som elever flickor, som redan var anställda som biträden vid lasarettet. Som bekant är avsikten att så småningom alla som anställs som biträden skall ha genomgått denna grundutbildning, men under en övergångstid är det nödvändigt att lämna stort utrymme för efterutbildning av redan anställda biträden. För denna senare kategori utgår från huvudmannen för sjukhuset (landstinget) full lön under kurstiden, de övriga eleverna erhåller kontant 150 kronor per månad jämte fritt vivre likaledes från landstinget.

Enligt förutsättningarna för denna utbildning är den inordnad i det reguljära yrkesskolväsendet och statsbidrag utgår endast till viss del av undervisningsmateriel och lärarlön under den teoretiska delen av kursen, resten av dessa kostnader jämte utgifterna för administrationen faller på respektive yrkesskola.

Då man utformar bidragsformerna till denna utbildning är en avgörande fråga vilken vikt man lägger på kursens praktiska del. Skall den få en sådan effekt som man åstundat, nämligen att ge eleverna i olika avseenden goda arbetsvanor och insikter i sjukvårdsbiträdesyrket, är det nödvändigt att låta en särskild handledare följa deras arbete även under praktikmånaderna ute på avdelningarna. Ilär torde man kunna göra en direkt jämförelse med den inbyggda utbildning, som meddelas inom industri och hantverk. Nu kan visserligen sägas, att utbildningsformen är ny och alltfört har en ringa omfattning och att man följaktligen inte skall göra några justeringar av bidragen för närvarande. Det är emellertid av många skäl angeläget att denna yrkesutbildning snarast byggs ut över hela landet och får de olika landstingsområdena emellan samma utformning. Fara föreligger emellertid för,

att om kostnaderna för landstinget blir alltför stora och i jämförelse med övrig yrkesutbildning orimliga, detta kommer att hindra en sådan utveckling.

Motionärerna anser med ovan anförda motivering att mycket goda skäl föreligger för överstyrelsens hemställan angående bidrag till sjukvårdsbiträdesutbildningen.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen — utan att därför vara beredd att tillstyrka den föreslagna ändringen av principerna för statsbidragsgivningen — framhållit, att han funnit skäl tala för att statsbidrag borde kunna få utgå, då utbildning av sjukvårdsbiträden anordnades vid inbyggd skola på sätt överstyrelsen för yrkesutbildning angivit.

Utskottet vill i anslutning till departementschefens sålunda gjorda uttalande samt till vad i de föreliggande motionerna anförts i ämnet framhålla, att enligt utskottets mening goda skäl tala för att ifrågavarande vid inbyggda skolor anordnande kurser för utbildning av sjukvårdsbiträden så snart ske kan inrangeras bland de statsbidragsberättigade kurserna under förevarande anslag. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på ifrågavarande spörsmål. Utskottet är icke berett att tillstyrka bifall vare sig till de i motionerna I: 77 och II: 110, såvitt nu är i fråga, eller till de i motionerna I: 248 och II: 306 samt motionen II: 344 gjorda yrkandena.

Utskottet hemställer alltså,

- a) att motionerna I: 77 och II: 110, såvitt nu är i fråga, icke må av riksdagen bifallas;
- b) att motionerna I: 248 och II: 306 icke må av riksdagen bifallas;
- c) att motionen II: 344 icke må av riksdagen bifallas;
- d) att riksdagen må till *Bidrag till driften av lokala yrkesskolor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 000 kronor.

162:o) **Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 269, s. 613 och 614), vilket innebär en anslagsminskning med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

163:o) **Kurs för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 270, s. 614), vilket innebär en anslagsminskning med 5 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurs för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

164:o) **Kurser för utbildning av preparatriser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 271, s. 614 och 615), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för utbildning av preparatriser m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 54 700 kronor.

165:o) **Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen.** Kungl. Maj:t har (punkt 272, s. 615—617) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 523 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 399 000 kronor.

Detta anslag är i första hand avsett till bestridande av kostnaderna för utbildning av lärare för industri och hantverk, vissa lärare vid högre tekniska läroverk samt handelslärare. Ur anslaget bestrides även kostnader för utbildning och fortbildning i viss omfattning av yrkeslärare inom det hushliga arbetsområdet. Allmänna bestämmelser för ifrågavarande utbildning har meddelats av Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1958.

Utskottet har i förevarande sammanhang till behandling förehaft en inom andra kammaren av fröken *Vinge* väckt motion (II: 71), vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av punkten 80, Bidrag till vissa omskolningskurser m. m., under femte huvudtiteln ville besluta uttala, att kostnaderna för sådana i motionen berörda instruktörskurser, som kan erfordras för instruktörer och lärare vid omskolningskurserna, må kunna bestridas från sistnämnda anslag.

I *motionen II: 71* har anförts bland annat följande.

Vid den yrkesutbildning som anordnas med bidrag från femte huvudtiteln (punkt 80: Bidrag till vissa omskolningskurser m. m.) vållar lärarbristen stora svårigheter. Kungl. Maj:t har därför tillstyrkt ett förslag från överstyrelsen för yrkesutbildning, att vissa fasta lärartjänster skall inrättas för att rekryteringen skall underlättas. Åtgärden är välbehövlig, men den är knappast tillräcklig. Med tillstyrkan av Kungl. Maj:ts förslag i denna del vill undertecknad peka på en åtgärd av annat slag som även torde visa sig erforderlig.

Såväl vid nybörjarkurser som vid omskolnings- och fortbildningskurser är det av utomordentlig vikt att utbildningen i så stor utsträckning som möjligt avser sådana yrken, där behov av arbetskraft kan föreligga i framtiden och inte endast de närmaste åren. I en del fall kan det därför bli fråga om nya utbildningsområden, där som lärare och instruktörer sådana yrkesmän måste anlitas, som saknar lärarerfarenhet och lärarutbildning. Även vid utbildning av mera traditionell art är bristen på yrkeslärare stor.

1955 års sakkunniga för yrkesutbildningens centrala ledning och viss lärarutbildning har i skrivelse till Konungen den 27 november 1958 anfört

vissa synpunkter på behovet av lärare i yrkesämnen. Ett avsnitt av skrivelsen avser just lärarna vid arbetslöshetskurserna. Denna skrivelse berörs inte av socialministern under punkt 80 i femte huvudtiteln. Förklaringen är sannolikt den, att skrivelsen endast behandlats inom ekklesiastikdepartementet. I skrivelsen anföres bland annat följande:

Bristen på yrkeslärare kan komma att ytterligare accentueras, om på grund av uppträdande arbetslöshet omskolningskurser i större omfattning behöver anordnas. För sådana kurser torde man icke i större utsträckning kunna räkna med att disponera lärarkrafter med fullständig lärarutbildning. Men å andra sidan kan det icke vara tillfredsställande, att flertalet lärare och instruktörer vid sådana kurser helt saknar pedagogisk utbildning. Då behovet av omskolningskurser och därmed instruktörer och lärare vid sådana kurser vid en förskjutning på arbetsmarknaden kan aktualiseras mycket snabbt, synes överstyrelsen för yrkesutbildning böra beredas möjlighet att även snabbt ordna i detta sammanhang erforderliga instruktörskurser (tillfälliga, kortare kurser för instruktörer och lärare vid omskolningskurserna). De sakkunniga vill därför förordna, att anslagsposten Bidrag till vissa omskolningskurser m. m. beviljas under sådana former, att kostnaderna för i samband med dessa kurser erforderliga instruktörskurser kan täckas från sagda anslagspost.

I enlighet med de sakkunnigas förslag torde riksdagen böra uttala, att det här nämnda anslaget jämväl får tagas i anspråk för de för verksamheten erforderliga instruktörskurserna.

Utskottet tillstyrker att förevarande anslag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 1 523 000 kronor.

Vad angår det i motionen II: 71 gjorda yrkandet har utskottet med hänsyn till det där redovisade och för utskottet uppenbara behovet av berörda instruktörskurser icke i och för sig något att erinra mot att dylika kurser anordnas inom ramen för tillgängliga medel. Utskottet anser emellertid med hänsyn till de planerade kursernas naturliga anknytning till den reguljära yrkesundervisningen att därvidlag icke bör komma i fråga det i motionen föreslagna anslaget till Bidrag till vissa omskolningskurser m. m. utan att i stället nu förevarande anslag främst bör få tagas i anspråk för ändamålet. Utskottet förordar att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet sålunda anfört.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) till *Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 523 000 kronor;

b) i anledning av motionen II: 71 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

166:o) **Ersättning till deltagare i vissa kurser för lärarutbildning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 273, s. 617), vilket innebär en anslagshöjning med 460 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till deltagare i vissa kurser för lärarutbildning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 260 000 kronor.

167:o) Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 274, s. 617 och 618), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 18 000 kronor.

168:o) Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 275, s. 618—621) föreslagit dels att det i gällande riksstat uppförda anslaget till Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare måtte för nästa budgetår uppföras under rubriken Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m., dels att riksdagen måtte till sistnämnda ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 690 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 290 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Aastrup m. fl.* (I: 77) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 110), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, efter framställning härom från överstyrelsen för yrkesutbildning, för varje budgetår fastställa antalet bidragsrum vid lärlingsutbildning hos hantverksmästare, dels till Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 730 000 kronor, vilket innebär en höjning i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag av 40 000 kronor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ebbe Ohlsson* (I:137) och den andra inom andra kammaren av herrarna *Nordgren* och *Magnusson* i Borås (II: 171), i vilka hemställts, att riksdagen måtte 1) fastställa, att hantverksmästare, som åtager sig utbildning av lärlingar, erhåller ett statsbidrag å 2 000 kronor för en fullständig utbildning om minst tre år samt ett kurstillägg å 1 200 kronor, därest lärlingen erhåller ledighet för att å betald arbetstid genomgå teoretisk utbildning, 2) besluta, med hänsyn till den rådande arbetslösheten bland ungdomarna, att antalet bidragsrum till främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. fastställs till 2 000, samt 3) besluta, att de ökade bidrag, som detta föranleder utöver det redan anslagna beloppet å 1 690 000 kronor till främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m., måtte täckas genom ianspråktagande av medel under femte huvudtiteln: »För arbetslöshetens bekämpande»;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Torsten Andersson m. fl.* (I: 263), och den andra inom andra kammaren av herr *Svensson* i Stenkyrka *m. fl.* (II: 326), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 900 000 kronor;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Rydén* väckt motion (II: 1), vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av anslaget till Bidrag till vissa omskolningskurser m. m. å femte huvudtiteln för budgetåret 1959/60 måtte för avhjälpande av sysselsättningsvärigheterna bland ungdomen hemställa att tillfälligtvis ett statsbidrag på 1 000 kronor per år och lärling lämnas såsom företagarbidrag, varvid sammanlagt 3 000 ungdomar skulle kunna beredas sysselsättning och utbildning, samt att kostnaderna härför, överslagsvis beräknade till 3 000 000 kronor under budgetåret 1959/60, må täckas under det härovan angivna anslaget.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — hänvisa till motionerna II: 110, II: 171 och II: 1.

Av statsrådsprotokollet inhämtas i huvudsak följande.

Enligt gällande bestämmelser beviljas statsbidrag för utbildande av lärling med 1 500 kronor (grundbidrag) för varje lärling samt, om lärlingen beredes tillfälle att med bibehållen lärlingslön delta i teoriundervisning av viss omfattning, med ett tilläggsbidrag av 1 000 kronor (kurstillägg). Det förra beloppet utanordnas med 800 kronor efter första utbildningsåret, med 400 kronor efter andra utbildningsåret och med 300 kronor efter utbildningstidens slut, sedan lärlingsombud styrkt att utbildningen bedrivits ändamålsenligt. Kurstillägget utbetalas sedan lärlingen genomgått den föreskrivna teoriundervisningen. Till lärlingsombud utgår ersättning med 45 kronor per lärlings utbildningsår och, om ombudet är bosatt å annan ort än den, där utbildningen äger rum, även resekostnadsersättning enligt klass C i allmänna resereglementet samt traktamente med 11 kronor per dag för resor i den omfattning överstyrelsen må föreskriva. Överstyrelsen har bemyndigats att under innevarande budgetår utdela understöd för utbildning av högst 900 lärlingar. Under budgetåren 1950/56 höjdes antalet bidragsrum successivt från 300 till 600 och samma antal stod till förfogande budgetåret 1956/57. För budgetåret 1957/58 höjdes antalet bidragsrum till 800. Antalet inkomna ansökningar har emellertid under senare år väsentligt överstigit antalet tillgängliga bidragsrum.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har föreslagit att detta anslag för nästa budgetår höjes med 475 000 kronor till 1 725 000 kronor. Höjningen grundar sig på av överstyrelsen föreslagna ändringar av nuvarande förhållanden i följande avseenden. 1) Bidragsbeloppen höjes, grundbidraget med 500 kronor till 2 000 kronor och kurstillägget med 200 kronor till 1 200 kronor. 2) Bidragsrummens antal bestämes av Kungl. Maj:t; för budgetåret 1959/60 har överstyrelsen beräknat kostnaderna efter 1 150 bidragsrum. 3)

Ersättningen till yrkesombuden höjes från 45 till 75 kronor per år och traktamentsbeloppet från 11 till 13 kronor.

Kostnadsökningen vid oförändrade grunder, såväl ifråga om antalet bidragsrum som bidragsbelopp och ersättningar till lärlingsombud, har av överstyrelsen beräknats till 203 000 kronor. Denna ökning föranledes av tidigare beslutade ökning av bidragsrummens antal och är således av automatisk karaktär.

För innevarande budgetår är på riksstaten under rubriken *F r ä m j a n d e a v l ä r l i n g s u t b i l d n i n g i n o m m u r a r y r k e t* m. m. uppfört ett förslagsanslag med ett belopp av 150 000 kronor. Om detta gäller i kort-het följande.

Ur anslaget, som uppförts på riksstaten sedan budgetåret 1952/53, utgår bidrag till byggnadsföretag, som anordnar lärlingsutbildning inom murrayrket och andra byggnadsyrken. Under budgetåret 1958/59 får överstyrelsen för yrkesutbildning bevilja bidrag för utbildning av högst 300 lärlingar.

Bidraget utgör för varje lärling 900 kronor, vilket belopp utanordnas med 600 kronor efter första utbildningsåret och med 300 kronor efter utbildningens slut. Den statsunderstödda utbildningen står under tillsyn av överstyrelsen för yrkesutbildning med biträde av yrkesombud, som av överstyrelsen förordnas till ett antal av högst två för varje lärling. Till yrkesombud utgår ersättning enligt ovan angivna grunder för lärlingsombud vid utbildning hos hantverksmästare.

Med hänsyn bland annat till det förhållandevis dåliga utnyttjandet av lärlingsbidragen för utbildning inom murrayrket har i enlighet med uttalande i förra årets statsverksproposition (VIII ht, s. 680) frågan om det föreligger skäl att bibehålla dessa bidrag blivit föremål för utredning genom överstyrelsens för yrkesutbildning försorg. På grundval av den sålunda gjorda utredningen, vid vilken medverkan lämnats av arbetsmarknadsstyrelsen, svenska byggnadsindustriförbundet, svenska byggnadsarbetareförbundet och svenska murareförbundet, har överstyrelsen funnit sig böra föreslå att anslaget till nu ifrågavarande ändamål bibehålles. Beträffande utredningens närmare innehåll och överstyrelsens motivering för detta förslag torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Med utgångspunkt i att lärlingsbidragen för utbildning inom murrayrket m. m. sålunda kommer att finnas kvar har *överstyrelsen för yrkesutbildning* beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 250 000 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande års anslag med 100 000 kronor. Vid denna beräkning har överstyrelsen utgått från följande förändringar av nuvarande förhållanden. 1) Bidraget höjes från 900 kronor till 1 400 kronor. 2) Ersättningen till yrkesombud höjes från 45 till 75 kronor per år. 3) Traktamenten till ombuden höjes från 11 till 13 kronor. Dessa ändringar har beräknats medföra kostnadsökningar med i runt tal 75 000 kronor, vartill skulle komma 25 000 kronor på grund av förutsatt större utnyttjande av bidraget än som för närvarande är fallet.

Statskontoret har yttrat sig över överstyrelsens utredning och äskanden i vad de gäller bidrag till lärlingsutbildning inom muraryrket m. m. Enligt ämbetsverkets mening bör det för denna utbildning avsedda anslaget utgå från riksstaten från och med budgetåret 1959/60. Statskontoret har vidare anfört bland annat.

Därest fråga är om lärlingsutbildning hos hantverksmästare inom byggnadsfacken, lär förutsättningar föreligga att efter slopandet av ovan angivna bidragsform bevilja bidrag för ändamålet från anslaget till främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare. Vid sådant förhållande kan viss uppräkning av antalet bidragsrum under sistnämnda anslag bliva erforderlig. De av Kungl. Maj:t den 2 maj 1958 meddelade bestämmelserna angående statsbidrag till lärlingsutbildning hos hantverksmästare torde härvid i huvudsak böra äga tillämpning.

Departementschefen framhåller att anslaget till främjande av lärlingsutbildning hos *hantverksmästare* under en följd av år regelbundet höjts. Från och med budgetåret 1955/56 höjdes bidragsbeloppet för lärling från 900 kronor till 1 500 kronor och från och med det därpå följande budgetåret tillkom möjligheten att höja beloppet till 2 500 kronor, om utbildningen på visst sätt kompletterades med teoriundervisning. Ersättningarna till lärlingsombud ha höjts så sent som 1956 och 1957. Någon ändring av bidragsbelopp och ersättningar är departementschefen därför icke beredd att nu tillstyrka. Då efterfrågan på bidrag alltjämt synes vara större än som kan tillmötesgåas inom det nuvarande anslagets ram torde emellertid denna enligt departementschefen på visst sätt böra vidgas.

Beträffande det statliga stödet till lärlingsutbildning inom *muraryrket m. m.* anför departementschefen först, att den av överstyrelsen gjorda utredningen och i samband därmed framkomna synpunkter lett honom till den uppfattningen att detta stöd tills vidare bör bibehållas. I enlighet med statskontorets mening bör emellertid enligt departementschefen något särskilt anslag för ändamålet i fortsättningen icke uppföras på riksstaten utan medel i erforderlig utsträckning beräknas under anslaget till främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare.

Departementschefen erinrar om att antalet bidragsrum för den sistnämnda lärlingsutbildningen som förut sagts för innevarande budgetår är 900 och för utbildning inom muraryrket m. m. 300. Medan efterfrågan på bidrag från hantverksmästarnas sida är större än tillgången, råder enligt departementschefen det motsatta förhållandet när det gäller byggnadsföretagen. En förbättring av hantverksmästarnas möjligheter att erhålla bidrag torde enligt departementschefen ernås, om man samtidigt med sammanförandet av anslagsmedlen under ett anslag lägger samman de nuvarande antalen bidragsrum och ställer dem till överstyrelsens förfogande med rätt för överstyrelsen att disponera samtliga sålunda erhållna 1 200 bidragsrum i enlighet med föreliggande behov. Vid anslagsberäkningen har departementschefen tagit som utgångspunkt att 1 050 bidragsrum komma att utgå

till utbildning av lärlingar hos hantverksmästare och 150 för utbildning av lärlingar inom olika byggnadsyrken. Fördelningen kan, framhåller departementschefen självfallet bli något annorlunda i verkligheten. Rent erfarenhetsmässigt finns enligt departementschefen emellertid anledning räkna med att på detta sätt en icke oväsentlig ökning av antalet bidragsrum till hantverksmästare står att vinna, utan att någon reell minskning av omfattningen av stödet till lärlingsutbildningen inom byggnadsyrken sker. Vad själva bidragsbeloppet beträffar föreslår departementschefen en höjning med 200 kronor till 1 100 kronor. Utbetalningen torde därvid böra ske med 800 kronor efter första utbildningsåret liksom nu är fallet med bidragen till hantverksmästare samt med 300 kronor efter utbildningstidens slut. I övrigt torde bestämmelser rörande dessa bidrag kunna gälla oförändrade.

I *motionerna I: 77* och *II: 110* har — såvitt nu är i fråga — anförts följande.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har påvisat olägenheterna av den nuvarande begränsningen av *antalet bidragsrum* vid denna lärlingsutbildning och föreslagit att antalet i varje fall inte skall bestämmas av riksdagen på sätt som nu sker. I stället föreslås bemyndigande för Kungl. Maj:t att efter framställning av överstyrelsen fastställa bidragsrummens antal, så att detta antal skall kunna anpassas snabbt och smidigt till utbildningsbehovet. Trots en betydande ökning av bidragsrummens antal från den 1 juli 1957 visade sig antalet ändå vara otillräckligt, så att bidragsgivningen måste inställas under en tid i slutet av budgetåret. Lärlingsutbildningen hos de arbetsgivare vilkas framställningar blivit bordlagda fick till följd härav fortgå utan den kontroll som utövas av överstyrelsens ombud. De olyckligaste verkningarna torde emellertid enligt överstyrelsens mening vara av psykologisk art:

Begränsningarna och de långa dröjsmålen har ute i landet skapat den uppfattningen, att det är förenat med alltför stora svårigheter att erhålla statsbidrag till lärlingsutbildning. Överstyrelsen har inom hantverksskretsar märkt en viss motvilja mot att anställa lärlingar, något som betingas inte endast av de otillräckliga statsbidragen utan även av den anledningen, att chanserna att kunna få ett bidrag från staten bedömts vara så små, att man inte ansett sig böra räkna med att erhålla något bidrag. I och för sig är detta naturligtvis felaktigt. Överstyrelsen kan emellertid förstå, att dylika uppfattningar kunnat uppstå.

Starka skäl talar för överstyrelsens ståndpunkt. Då riksdagen bestämmer antalet bidragsrum, måste detta ske så tidigt att situationen är svår att överblicka. Om riksdagen i stället bemyndigar Kungl. Maj:t att bestämma antalet, kan avgörandet träffas när såväl behovet av utbildningsplatser som belastningen på anslaget bättre kan överblickas. En jämnare fördelning över året skulle därigenom kunna uppnås. I och för sig skulle en sådan jämnare fördelning inte öka totalkostnaderna vid oförändrad omfattning av verksamheten. Vissa utbetalningar skulle dock komma att tidigareläggas. Emellertid syftar ju reformen på längre sikt till att förmå fler hantverksmästare att åtaga sig lärlingsutbildning. Vi vill därför förordna att anslaget uppräknas med 40 000 kronor. Om man antar att den första utbetalningen i

inemot halva antalet fall hinner göras under budgetåret 1959/60, skulle en sådan höjning medge att ytterligare omkring 100 bidragsrum kan beviljas intill utgången av juni 1960.

Som motivering för de i *motionerna I: 137* och *II: 171* framförda yrkandena ha motionärerna anfört bland annat följande.

Det är angeläget att yrkesutbildningens resurser snabbt ökas. En möjlighet härtill synes oss vara att stimulera hantverksmästarna till att i ökad utsträckning antaga lärlingar. En dylik stimulans kan lämpligen ges genom en ökning av bidragens storlek liksom genom slopandet av någon övre gräns beträffande bidragens antal. — Utbildningen av lärlingar hos hantverksmästare sker i mästarnas verkstadslokaler, varvid användes mästarnas egna maskiner, material o. s. v. Detta betyder med andra ord, att staten icke behöver placera några medel i fasta investeringar, exempelvis i yrkesskolebyggnader, maskiner etc. En normal investering per lärlingsplats vid en central verkstadsskola torde försiktigt räknat uppgå till mellan 20 000 och 30 000 kronor, inklusive maskinutrustning. Genomsnittligt torde varje plats komma att kosta cirka 25 000 kronor. Genom statsbidragen för lärlingsutbildning hos hantverksmästare behöver staten som ovan nämnts icke på detta sätt binda kapital, eftersom hantverksmästarnas egna anläggningar står till förfogande.

Det kan även finnas anledning att analysera kostnaderna per lärling vid exempelvis de centrala verkstadsskolorna. Utbildningskostnaden är icke låg. Den varierar givetvis från skola till skola men torde uppgå till minst 4 000 à 5 000 kronor per lärling och år. Till denna summa bör vid beräkningen läggas den räntekostnad, som staten åsamkas för fasta platser vid yrkesskolor. Om man räknar med en räntefot på 4 procent innebär detta, om man utgår ifrån den ovan beräknade kostnaden av 25 000 kronor per plats, 1 000 kronor per år.

I relation till de kostnader, som här ovan redovisats för utbildning av lärlingar vid särskilda yrkesutbildningsanläggningar, kan sättas de ovan nämnda statsbidragen för utbildning hos hantverksmästare. En sammanställning av siffrorna visar, att bidragen till hantverksmästare ur statens synvinkel är ett billigt sätt att främja lärlingsutbildningen. Det är dessutom ett system, som snabbt kan byggas ut, vilket är viktigt icke minst för närvarande, när ungdomsarbetslösheten är ett stort problem.

Bidraget till en hantverksmästare är som nämnts 1 500 kronor per lärling och utanordnas med 800 kronor efter första läroåret, 400 kronor efter andra läroåret och 300 kronor efter utbildningstidens slut, d. v. s. fullt bidrag utgår endast vid en minst 3-årig utbildning. Detta innebär, att bidraget i genomsnitt är 500 kronor per år. Ett dylikt bidrag är förhållandevis alltför lågt med hänsyn till de omkostnader en hantverksmästare åsamkas i samband med yrkesutbildningen. Det är dessutom synnerligen lågt, om man jämför med de medel det allmänna lägger ned på yrkesutbildning andra vägar.

Med hänvisning till ovanstående resonemang vill vi föreslå, att riksdagen, i enlighet med vad kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning anfört i sina *petita*, måtte höja grundbidraget från det angivna 1 500 kronor till 2 000 kronor för en fullständig yrkesutbildning om minst tre år, samtidigt som kurstillägget höjes till 1 200 kronor.

Även om denna höjning skulle medföra ökade statsutgifter är den i verkligheten skenbar, då yrkesutbildningen hos hantverksmästare är billigare

för staten än yrkesutbildningen vid yrkesskolor. Vidare är en utgift i detta sammanhang väl motiverad med tanke på den ökade produktion, som denna utbildade arbetskraft kan komma att tillföra landet.

Vi anser det vara i landets intresse, att så många ungdomar som möjligt nu bereds tillfälle att snabbt påbörja sin yrkesutbildning. Åtgärder syftande härtill är av speciellt värde för närvarande, eftersom de är ett effektivt medel i bekämpandet av arbetslösheten. Arbetsförmedlingarnas statistik för höstmånaderna under de tre senaste åren visar en kontinuerlig stegring av antalet arbetslösa ungdomar under 18 år. 1958 uppgick siffran för enbart arbetslösa ungdomar till över 6 000. De här föreslagna åtgärderna är speciellt ägnade att bekämpa denna ungdomsarbetslöshet. Det är därför angeläget, att så många ungdomar som möjligt bereds tillfälle till denna utbildning, och vi vill därför föreslå, att antalet bidragsrum höjes från det av departementschefen föreslagna 1 200 till 2 000. Vi är införstådda med att en dylik ökning kan synas stor, men vi anser en ökning av antalet bidrag vara väl motiverad med hänsyn till den omedelbara effekt de ovan föreslagna åtgärderna kommer att medföra beträffande ungdomsarbetslösheten.

I *motionerna I: 263* och *II: 326* framhålla motionärerna bland annat, att det torde vara fullt klart att de nuvarande bidragsbeloppen äro alltför låga och att det från hantverksmästarnas sida ständigt anföres klagomål däröver. Motionärerna föreslå därför att det av Kungl. Maj:t äskade beloppet — med oförändrat antal bidragsrum — ökas med 210 000 kronor till 1 900 000 kronor.

I *motionen II: 1* har anförts bland annat följande.

Tyvärr är vårt yrkesskoleväsen icke så starkt utbyggt, att vi äger möjligheter att ta hand om alla de unga, som vill ha yrkesutbildning. Inför detta faktum har man på vissa håll i vårt land ansett att det skulle vara lämpligt att i dagens läge söka intressera Sveriges hantverks- och småindustriidkare att åtaga sig utbildningen av fler ungdomar. Sålunda har inom Örebro län dess hantverks- och industriförening gjort en undersökning i slutet av år 1958 bland sina medlemmar angående möjligheterna att taga sig an ett större antal ungdomar för utbildning inom olika yrken, utöver vad man normalt brukar åtaga sig. Det visade sig vid en snabbt genomförd enkät, att man inom 83 företag i ett 20-tal olika yrken var villig att anställa 101 ungdomar inom Örebro län. Samtidigt betonades emellertid att det är en mycket tids- och kostnadskrävande uppoffring för »mästarna» att ta hand om lärlingar inte minst i nuvarande läge och att det fördenskull måste anses fullt naturligt och skäligt att hantverksidkarna finge en viss ersättning härvidlag.

Enligt gällande normer medger staten ett bidrag på 500 kronor per år till de hantverkare som utbildar lärlingar — maximerat till 1 500 kronor för tre år. Enligt av hantverksföreningar utförda undersökningar är detta belopp en alltför ringa ersättning, och man har funnit att det vore skäligt med 2 000 kronor per år och lärling. Om man utgår ifrån att landsting och vissa städer har stort intresse av att också lämna ett bidrag till denna form av utbildning, skulle det vara av mycket stort värde om staten i dagens läge tillfälligtvis kunde lämna ett statsbidrag på 1 000 kronor per år och lärling.

Kostnaderna för lärlingsutbildningen sammanhänger med att lärlingen

skall ha ledning och undervisning, varigenom dyrbar tid bindes för den mindre företagaren eller dennes fullgoda ställföreträdare. Utbildningen skall vara så allsidig som möjligt i alla inom yrket förekommande grenar och tempon, varigenom lärlingens omedelbara arbetsprestation helt naturligt måste bli av relativt ringa värde för arbetsgivaren. Lärlingen skall dessutom ha lön, som belöper sig till 2 000 à 3 000 kronor per år.

Till ledning för ett ekonomiskt bedömande av kostnaderna för samhället för utbildningen vid t. ex. centrala verkstadsskolor kan nämnas, att man genomsnittligt räknar med drygt 5 000 kronor per år och elev och därvid har ingen hänsyn tagits till räntor och amorteringar för byggnader, maskiner o. dyl.

Naturligtvis vore det betydelsefullt om denna utbildning på arbetsplatserna kunde kombineras med teoretisk utbildning vid yrkesskolorna. Med hänsyn till överbeläggningen på dessa skolor torde det vara lämpligt och möjligt att endast ordna aftonkurser härvidlag.

Det är svårt att bedöma hur starkt intresset för att åtaga sig nya lärlingar utöver det normala kan vara bland landets hantverkare och småindustriidkare, men genom samarbete med vederbörande organisationer torde man lätteligen snabbt kunna få en klar uppfattning härom. Om man dessutom utgår från örebrolänsenkäten torde man kunna räkna med att cirka 3 000 ungdomar på detta sätt skulle kunna beredas arbete och få en god yrkesutbildning. Detta antal är just nu av särskild betydelse då det gäller att lösa sysselsättningsproblemen för de unga. Ur statens synpunkt skulle det erfordras 3 miljoner kronor i form av statsbidrag per år — ett belopp, som, satt i relation till de betydande låtnader på sysselsättningsfronten vilka härigenom kan åvägabringas, ter sig synnerligen välmotiverat.

Förslagsvis skulle dessa kostnader kunna inrymmas under socialdepartementets äskanden om 25 miljoner kronor för Bidrag till vissa omskolningskurser m. m. Och samtidigt skulle denna utbildning stå under överinseende av överstyrelsen för yrkesutbildning.

Utskottet får erinra därom, att förevarande anslag sedan budgetåret 1954/55 till och med budgetåret 1958/59 höjts från 310 000 kronor till icke mindre än 1 250 000 kronor. Kungl. Maj:ts föreliggande förslag innebär en ytterligare uppräknig av anslaget till 1 690 000 kronor. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och har icke funnit något att erinra mot vad departementschefen anfört och förordat.

Med anledning av de förslag, som i sysselsättningsstödande syfte framlagts i ovannämnda motioner I: 77 och II: 110, I: 137 och II: 171, I: 263 och II: 326 samt II: 1 vill utskottet erinra därom, att riksdagen som ett led i en effektiv arbetslöshetspolitik givit Kungl. Maj:t vidsträckta möjligheter att anpassa åtgärderna efter förhållandena i varje särskilt fall (se statsutskottets utlåtande 1959: 5, punkten 65). Utskottet anser med hänsyn härtill att motionärernas förslag, som innefatta vissa enligt utskottets mening ändamålsenliga åtgärder för motverkande av ungdomsarbetslösheten, i första hand böra prövas av Kungl. Maj:t. I vidare mån än nu sagts är utskottet icke berett att tillstyrka motionärernas förslag.

Med anledning av vad i motionerna I: 77 och II: 110 påyrkats beträffande fastställandet av antalet bidragsrum vill utskottet framhålla, att

vissa skäl tala för att beslutanderätten härom överlåtes åt Kungl. Maj:t. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t upptager detta spörsmål till närmare bedömande och för riksdagen framlägger det förslag i ämnet, som Kungl. Maj:t må finna påkallat.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 77 och II: 110 samt I: 263 och II: 326, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 690 000 kronor;

II. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 77 och II: 110 ävensom I: 263 och II: 326, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, I: 137 och II: 171 samt II: 1 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anført.

169:o) **Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 276, s. 621 och 622), vilket innebär en anslagsminskning med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

170:o) **Resestipendier för yrkesutbildning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 277, s. 622), vilket innebär en anslagshöjning med 4 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resestipendier för yrkesutbildning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 84 000 kronor.

Gymnastiska centralinstitutet m. m.

171:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 299, s. 648 och 649), vilket innebär en anslagshöjning med 3 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för gymnastiska centralinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	181 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	29 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal..	262 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	62 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 100
Summa kronor	539 400

b) till *Gymnastiska centralinstitutet*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 539 400 kronor.

172:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 300, s. 649 och 650), vilket innebär en anslagsminskning med 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 158 100 kronor.

173:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 301, s. 650), vilket innebär en anslagsminskning med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 41 000 kronor.

174:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 302, s. 650), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 18 300 kronor.

175:o) **Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 303, s. 651), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 6 500 kronor.

Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

176:o) **Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 304, s. 652 och 653), vilket innebär en anslagsminskning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 181 500 kronor.

177:o) **Bidrag till nämnden för svensk språkvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 305, s. 653), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till nämnden för svensk språkvård* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

178:o) **Bidrag till publicering av den svenska djuphavsexpeditionens resultat.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 311, s. 655), vilket innebär en anslagsminskning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till publicering av den svenska djuphavsexpeditionens resultat* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

179:o) **Flyg- och navalmedicinska nämnden: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 315, s. 656—661), vilket innebär en anslagshöjning med 119 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för flyg- och navalmedicinska nämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	3 000
2. Ersättning till tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	75 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	351 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	54 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 500
	<hr/>
	Summa kronor 486 500

b) till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 486 500 kronor.

180:o) **Flyg- och navalmedicinska nämnden: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 316, s. 661 och 662), vilket innebär en anslagshöjning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 kronor.

181:o) **Flyg- och navalmedicinska nämnden: Flyg- och navalmedicinsk forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 317, s. 662), vilket innebär en anslagsminskning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Flyg- och navalmedicinsk forskning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

182:o) **Europeiskt samarbete inom kärnforskningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 319, s. 663 och 664), vilket innebär en anslagshöjning med 500 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Europeiskt samarbete inom kärnforskningen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kronor.

183:o) **Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 320, s. 664 och 665), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

184:o) **Matematikmaskinnämnden: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 321, s. 665—671) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga den ändring i personalförteckningen för matematikmaskinnämnden, som föranledes av vad departementschefen anförde, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för matematikmaskinnämnden att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60, dels ock till Matema-

tikmaskinnämnden: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 411 000 kronor.

Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat uppfört med endast ett nominellt belopp av 1 000 kronor.

Departementschefen har enligt statsrådsprotokollet anfört bland annat följande.

Av min redogörelse för matematikmaskinnämndens anslagsäskanden torde framgå, att nämnden nu är beredd att igångsätta ett omfattande arbete för att stimulera användningen av elektroniska databehandlingsmetoder inom skilda områden av statsförvaltningen. Den ekonomiska betydelsen av tillämpningen av dessa metoder inom statsförvaltningen synes numera klart dokumenterad. Enligt min mening talar starka skäl för att sådana åtgärder vidtages, att nämndens ställning som samordnings- och expertorgan på detta område kan befästas och ytterligare utvecklas.

En förskjutning av tyngdpunkten i matematikmaskinnämndens framtida verksamhet till den mera servicebetonade funktion, som uppgiften att leda och samordna databehandlingsarbetet inom den statliga förvaltningen får anses innebära, påkallar enligt min mening vissa administrativa förändringar. Jag vill i detta sammanhang erinra om att matematikmaskinnämndens organisation och fortsatta verksamhet för närvarande är under utredning genom särskilda sakkunniga, som av chefen för finansdepartementet, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 oktober 1955, tillkallats för att verkställa utredning rörande statsförvaltningens behov av databehandlingsmaskiner och därmed sammanhängande spörsmål. Utan att vilja föregripa kommitténs kommande förslag rörande nämndens organisation m. m. vill jag dock framhålla, att nämndens ställning som samordningsorgan på databehandlingsområdet motiverar att nämnden framdeles kommer att sortera under samma departement som de centrala ämbetsverk inom vilkas förvaltningsområden databehandlingen kan beräknas få en speciell betydelse. Efter samråd med chefen för finansdepartementet finner jag det vara lämpligt att nämnden från och med den 1 juli 1960 sorterar under finansdepartementet och att dess anslag sålunda från och med samma tidpunkt redovisas under sjunde huvudtiteln. Mot bakgrunden av det anförda vill jag även anmäla, att jag i ett senare sammanhang torde få återkomma till vissa frågor rörande nämndens sammansättning m. m.

Sättet för finansieringen av matematikmaskinnämndens verksamhet bör enligt min mening nu omprövas. Jag vill först erinra om att inkomsterna från nämndens verksamhet under budgetåren 1950/56 uppförts såsom särskilda uppbördsmedel under nämndens avlöningsanslag. Inkomsterna har under ifrågavarande budgetår regelmässigt överstigit det i avlöningsstaten för vederbörande budgetår upptagna beloppet. Det årliga överskottet har genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t tillgodoförts materielanslaget och ställts till nämndens förfogande för anskaffning av materiel m. m. Från och med budgetåret 1956/57 har viss del av de beräknade inkomsterna uppförts såsom uppbördsmedel jämväl under omkostnadsanslaget. Från och med sistnämnda budgetår har samtliga anslag — avlönings-, omkostnads- och materielanslagen — uppförts med endast nominella belopp.

Jag har av flera skäl blivit övertygad om att det i fortsättningen är mindre lämpligt att en så pass omfattande verksamhet som matematik-

maskinnämndens redovisas på sätt nu sker. Jag vill därför föreslå att den nuvarande nettoredovisningen från och med nästa budgetår ersättes med bruttoredovisning. Detta innebär att inkomsterna från nämndens verksamhet skall redovisas över inkomsterna å driftbudgeten och att medel för avlöningar, omkostnader och materiel m. m. skall i vanlig ordning anvisas såsom utgiftsanslag. De beräknade inkomsterna bör i specifikationen av inkomsterna å driftbudgeten lämpligen uppföras såsom en särskild post under Egentliga statsinkomster: Uppbörd i statens verksamhet, benämnd Inkomster vid matematikmaskinnämnden.

För nästa budgetår beräknar jag i likhet med nämnden inkomsterna till cirka 2 000 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag med avseende å förevarande anslag avser formellt en anslagshöjning med 1 410 000 kronor. Reellt innebär förslaget emellertid vid övergång till det i det föregående omnämnda bruttoredovisningssystemet en ökning med 212 000 kronor i jämförelse med för innevarande budgetår under anslaget upptagna utgifter.

Beträffande nya tjänster m. m. innebär Kungl. Maj:ts förslag i huvudsak följande.

1. indragning av två vakanta tjänster som matematikerbiträde i respektive Ag 15 och Ag 13 å matematiska avdelningen,
2. byrådirektör i Ag 26,
3. tre matematiker i Ag 23,
4. två matematiker i Ag 21,
5. kontorist i Ag 9, samtliga för databehandling,
6. förste byråingenjör i Ag 23 för tekniska avdelningen,
7. extraordinariesättning av åtta extra tjänster, nämligen en som matematiker i Ag 21, en som matematiker och en som ingenjör i Ag 17, en som ingenjör och en som matematikmaskinskötare i Ag 13, en som laboratoriebiträde och en som verkstadsbiträde i Ag 7 samt en som biträde i Ag 3,
8. en ny, förslagsvis betecknad anslagspost, benämnd Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft å 120 000 kronor med samtidig minskning av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 80 000 kronor.

Utskottet. Med biträdande av Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60 vidtaga den ändring i personalförteckningen för matematikmaskinnämnden, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för matematikmaskinnämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
2. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	120 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 089 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	177 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 600
	<hr/>
Summa kronor	1 411 000

c) till *Matematikmaskinnämnden*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 411 000 kronor.

185:o) **Matematikmaskinnämnden: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 322, s. 672), vilket i anslutning till den under nämndens avlöningsanslag föreslagna övergången till ett system med bruttoredovisning av nämndens anslag innebär en anslagshöjning med 144 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Matematikmaskinnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 145 500 kronor.

186:o) **Matematikmaskinnämnden: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 323, s. 672 och 673), vilket i anslutning till den under nämndens avlöningsanslag föreslagna övergången till ett system med bruttoredovisning av nämndens anslag innebär en anslagshöjning med 724 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Matematikmaskinnämnden: Materiel m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 725 000 kronor.

187:o) **Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 324, s. 673), vilket innebär en anslagshöjning med 8 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 231 300 kronor.

188:o) **Bidrag till oceanografiska institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 325, s. 673), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till oceanografiska institutet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 141 900 kronor.

189:o) **Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 326, s. 673 och 674), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 130 000 kronor.

190:o) **Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek.** Kungl. Majt har (punkt 327, s. 674—677) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 015 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 145 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Åman* (I: 74) och den andra inom andra kammaren av herr *Arvidson* (II: 108), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att ersättningen till författare för utlåningen av deras verk genom biblioteken höjs från tre till fyra öre per boklån och att anslaget på grund härav uppräknas med 300 000 kronor;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Åman* (I: 75) och den andra inom andra kammaren av herr *Arvidson m. fl.* (II: 109), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta om ett anslag på 200 000 kronor, motsvarande ett öre per boklån, som ersättning till översättarna för utlåningen av översatta böcker genom biblioteken.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — hänvisa till motionerna II: 108 och II: 109.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Detta förslagsanslag är uppfört å riksstaten sedan budgetåret 1954/55. Ur anslaget utgår ersättning åt de svenska författarna för utlåningen genom landsbibliotek, statsunderstödda folkbibliotek samt skolbibliotek av enligt gällande auktorrättsliga lagstiftning rättsskyddade verk av svensk författare. Enligt gällande grunder utgår ersättningen med ett sammanlagt belopp, motsvarande tre öre för varje hemlån och tolv öre per volym av det totala antalet referensböcker som på en gång är i bruk inom här ifrågavarande bibliotek. Av nämnda tre öre per hemlån och tolv öre per referensexemplar tillfaller i regel två öre respektive åtta öre vederbörande författare, medan återstoden i huvudsak går till gemensamma ändamål för de svenska författarna, främst understöd och pensioner. Sedan det sammanlagda belopp som skall utgå ur anslaget fastställts, skall beloppet avsättas till en särskild diversemedelsfond, benämnd Sveriges författarfond. Fonden förvaltas av

statskontoret, medan de till fonden avsatta medlen disponeras av ett särskilt organ, styrelsen för Sveriges författarfond.

Styrelsen för Sveriges författarfond har föreslagit, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår höjes med 645 000 kronor till 1 515 000 kronor. Av höjningen avser 90 000 kronor automatisk utgiftsstegring på grund av beräknad ökad bokutlåning, 55 000 kronor ökning av ersättningen för referensböcker med hänsyn till belastningen budgetåret 1957/58, 300 000 kronor ett förslag om höjning av bibliotekersättningen från tre till fyra öre samt 200 000 kronor ett förslag om särskild ersättning för översatta verk. Därjämte har styrelsen hemställt om uppförande å riksstaten av ett nytt förslagsanslag av 23 800 kronor, avsett till bestridande av avlöning enligt lönegrad Ae 21 åt en sekreterare hos styrelsens kansli.

Beträffande frågan om *höjning av bibliotekersättningen* framhåller styrelsen, att de författarföreningar, som är representerade i fondens styrelse, starkt understrukt kravet på en höjning av bibliotekersättningen. Författarföreningarnas krav vitsordas av styrelsen, som framhåller, att behovet av särskilda pensions- och understödsmedel framdeles kommer att öka i mycket betydande utsträckning, främst beroende på den svenska författarkårens åldersstruktur. Styrelsen begränsar sig till att föreslå en mindre höjning av bibliotekersättningen, nämligen vad som motsvarar en indexmässig ökning sedan den tid, då denna ersättning fastställdes. Styrelsen framhåller att löneutvecklingen för tjänstemän i allmän och enskild tjänst företett en ökning i det allmänna löneläget med minst 30 procent under åren 1954—1958. Detta skulle motsvara en höjning av bibliotekersättningen med ett öre, eller från tre öre till fyra. Höjningen bör enligt styrelsens uppfattning helt tillföras fondens allmänna del för att möjliggöra en mera omfattande stipendie- och understödsverksamhet bland författarna. Någon ändring i de nu gällande principerna för beräkningen av de enskilda ersättningsbeloppen skulle därmed icke vara påkallad, utan denna ersättning skulle såsom hittills utgå med två öre för boklån mellan 500 och 50 000 och med ett öre för överskjutande antal boklån.

Vad avser förslaget om *ersättning för översatta verk* uttalar styrelsen, att även i en tid som präglas av strängaste restriktivitet beträffande statens utgifter undantag har kunnat göras för sådana medborgargrupper, som i utpräglad grad befunnit sig i ett ogynnsamt och beträngt läge, och det är alltjämt styrelsens bestämda uppfattning, att översättarkåren utgör en sådan grupp inom det svenska kulturlivet. Styrelsen åberopar statsutskottets utlåtande nr 8 år 1958, vari utskottet förutsatte, att Kungl. Maj:t efter närmare undersökningar beträffande förevarande spörsmål övervägde vilka åtgärder som kunde befinnas ägnade att på lämpligt sätt bereda översättarna viss gottgörelse. — Styrelsen föreslog i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1958/59, att ersättningsbeloppet per boklån måtte sättas till ett öre beträffande översatt litteratur och att det sålunda framräknade anslagsbeloppet, 192 000 kronor (= 19 200 000 boklån), måtte få fördelas i form

av stipendier, understöd och pensioner m. m. bland översättarna. Denna anknytning av anslagspostens beräkning till den samlade utlåningsvolymen har för styrelsen framstått som den naturligaste beräkningsgrunden, då biblioteksersättningen i övrigt vilar på samma princip. Styrelsen har av kostnadsskäl icke låtit utföra nya, mera exakta beräkningar av antalet utlånade översättningsböcker men uppskattar ersättningen i detta hänseende till i runt tal 200 000 kronor.

Departementschefen har förklarat sig icke vara beredd att tillstyrka förslaget om en särskild biblioteksersättning för översatta verk och har icke heller ansett sig kunna förorda den föreslagna höjningen av biblioteksersättningen från tre till fyra öre. Departementschefen har tillstyrkt en automatisk uppräknig med sammanlagt 145 000 kronor, varav 90 000 kronor avser utgiftsökning på grund av beräknad ökning av bokutlåningen och 55 000 kronor utgiftsökning på grund av förändrade kalkyler rörande omfattningen av det ersättningsberättigade beståndet av referensböcker. I övrigt har departementschefen icke förutsatt någon ändring beträffande förevarande anslag och har ej heller ansett sig kunna tillstyrka något särskilt förvaltningsanslag.

Av för utskottet tillgängliga handlingar framgår att *statskontoret* utlåtit sig över styrelsens för Sveriges författarfond framställning. Av statskontorets utlåtande framgår med avseende å förslaget om en utvidgning av systemet med biblioteksersättningar till att omfatta även översättarkåren att statskontoret av vad i denna fråga förekommit icke funnit anledning frågå sitt tidigare ställningstagande, redovisat i statskontorets utlåtande över styrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår. Statskontoret hade då icke ansett sig kunna tillstyrka motsvarande förslag. — Vad beträffar förslaget om en höjning av biblioteksersättningen med ett öre har statskontoret funnit det tveksamt om ramen för fondens allmänna del nu bör vidgas. Den beslutade höjningen av folkpensionen torde enligt statskontoret för övrigt reducera behovet av ökade medel till stipendie- och understödsverksamhet.

I sitt utlåtande har statskontoret i övrigt bland annat ifrågasatt om icke författarpenningens undre gräns (för närvarande 10 kronor) främst av praktiska och administrativa skäl borde justeras uppåt och förslagsvis sättas till lägst 50 kronor. Följderna härav belysas, framhåller statskontoret, i efterföljande uppställning rörande av statskontoret under innevarande budgetår utbetalade författarpenningar avseende år 1957:

Beloppets storlek	Antal	Summa kronor
10—24 kr	437	7 062: —
25—49 kr	328	11 425: —
50—99 kr	271	19 329: —
100 kr och därutöver	524	316 300: —
		<hr/>
	1 560 st å	kr 354 116: —

I *motionerna I: 74* och *II: 108* har anförts bland annat följande.

De svenska författarna hade redan innan bokutredningen tillsattes 1948 krävt, att deras rätt till ersättning för utlåningen av deras verk genom biblioteken erkändes av statsmakterna. Bokutredningen fastslog denna rätt. I föreliggande förslag till nordisk lagstiftning om upphovsmannarätt till litterära och konstnärliga verk är denna rätt kodifierad. Det bör alltså understrykas, att det under ovanstående rubrik utgående beloppet inte är att anse som en gåva från det allmänna till författarna utan en ersättning, grundad på författarrätten.

Bland de svenska författarna diskuterade man länge formerna för denna ersättning. Å ena sidan önskade man ekonomisera ersättningen med hjälp av direkta avgifter i någon form för bokutlåningen: den bokläsande allmänheten skulle betala. Å andra sidan hävdade man, att ett sådant system skulle verka hämmande på bokutlåningen och folkbildningsarbetet. I stället borde staten ställa motsvarande belopp till förfogande. Bokutredningen och statsmakterna anslöt sig till den sistnämnda lösningen. Från författarhåll framhölls emellertid, att man fruktade, att det statliga anslaget kunde bli sänkt vid de tidpunkter då budgetläget åtstramades och att man accepterade den för författarna sämre lösningen endast under förutsättning att anslaget finge betraktas som stabilt.

Författarnas farhågor har gått i uppfyllelse. Anslaget har för varje år sänkts, inte siffermässigt men värdemässigt per boklån räknat. Då författarföreningarna nu krävt att ersättningen skall höjas med det belopp, som motsvarar penningvärdets fall och den allmänna standardhöjningen sedan 1954, och då styrelsen för Sveriges författarfond vitsordat det berättigade i detta krav, ställer sig Kungl. Maj:t avvisande. Författarna ställs utanför den allmänna inkomstökningen, också utanför den ersättning för penningvärdeförsvämringen som kommit alla andra yrkesutövare till del. Då bibliotekersättningen bygger på författarrätten, är det svårt att inse det berättigade i Kungl. Maj:ts avvisande hållning.

Enligt författarfondstyrelsens förslag skulle den begärda ökningen av anslaget helt gå till den del av fonden, som tas i anspråk för stipendier och understöd åt författarna. Erfarenheterna under de år fonden verkat visar, att ett betydande antal författare lever i närheten av eller under existensminimum. Detta gäller om många i konstnärligt avseende högtstående författare, ja, om några av de största. Ytterst sammanhänger detta med att vårt språkområde är så litet. Bibliotekspenningarna är nödvändiga: de hjälper till att hålla den rena misären på avstånd. Då nu författarna själva föreslagit, att — under förutsättning att den begärda höjningen beviljas — inte mindre än hälften av bibliotekersättningen skall undantas och användas till stipendier, premier, pensioner och understöd, är det sin egen rätt till ersättning de avstår från. Inte minst detta bör vittna om att talet om författarna som låglönegrupp och om nödläget bland många författare motsvarar den bistra verkligheten.

Till stöd för det i *motionerna I: 75* och *II: 109* framställda yrkandet har åberopats bland annat följande.

Sedan 1954 åtnjuter *författarna* ersättning för utlåningen av deras verk genom biblioteken. Deras rätt till sådan ersättning är auktorsrättsligt fastslagen. Principen har accepterats av statsmakterna.

Översättarna har samma upphovsmannarätt till sina översättningar som författarna till sina verk. I det föreliggande förslaget till nordisk lagstiftning om upphovsmannarätt till litterära och konstnärliga verk är denna översättarnas rätt kodifierad. Men därav följer, att översättarna har samma rätt till biblioteksersättning som författarna.

De enda som inte erkänner översättarnas upphovsmannarätt är bokförlagen. De anser, att de genom engångsersättning för översättningen övertagit också författarrätten. En sådan ståndpunkt, som strider mot den juridiska, fastslagen i auktorsrättskommitténs betänkande (SOU 1956: 25, s. 133 och 251), kan de segerrikt hävda endast därför att de på bokmarknaden gentemot översättarna utgör den starkare parten. Men den omständigheten, att bokförläggarna inte erkänner översättarnas upphovsmannarätt till sina översättningar, kan inte rätteligen åberopas av statsmakterna — såsom statskontoret råkade göra, då det 1958 avstyrkte motsvarande framställning om biblioteksersättning åt översättarna. Den juridiska sakkunskapen bör härvidlag tillerkännas större auktoritet än de för sina ekonomiska intressen kämpande bokförlagen.

Översättarna utför en betydelsefull kulturgärning. Det är genom deras förmedling som den större delen av vårt folk får möjlighet att läsa den utländska litteraturen. Översättningsarbetet är ofta mycket krävande och förutsätter inte endast språkkunskaper utan också förmåga att konstnärligt återge originaltexten på svenska. Översättningsverksamheten betalas mycket dåligt. Trots detta har vi en rad mycket kvalificerade översättare. Det är ett kulturintresse att översättarkårens kvalitet hålls uppe, att den utländska värdefulla litteraturen kläds i en fullödig svensk språkdräkt och att språkvården på ett kvantitativt betydande område inte eftersätts. Det är därför angeläget, att statsmakterna stöder översättarna, desto mer som det är deras rätt det är fråga om att hävda.

Enligt styrelsens för Sveriges författarfond förslag skall hela den biblioteksersättning som begärs — ett öre per boklån, motsvarande cirka 200 000 kronor årligen — gå till fonden och användas till stipendier, premier, pensioner och understöd åt översättare. Dessa, som utgör en utpräglad låglönegrupp och inte kan påräkna hjälp vid sjukdom och annan nedsättning av arbetsförmågan och inte heller kan beräknas på egen hand skaffa sig trygghet på ålderdomen, skulle genom bibliotekspenningarna få stöd och uppmuntran, möjligheter till vidareutbildning och ekonomisk hjälp vid sjukdom och inkomstbortfall samt viss trygghet på ålderdomen. Det är här fråga om en numerärt obetydlig men kulturellt betydelsefull samhällsgrupp.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen icke funnit sig beredd att tillstyrka det framställda förslaget om en särskild biblioteksersättning för översatta verk och icke heller ansett sig kunna förorda den föreslagna höjningen av biblioteksersättningen från tre till fyra öre.

Utskottet vill i anledning av förstnämnda förslag erinra om vad utskottet därom uttalade vid 1958 års A-riksdag (utlåtande nr 8, punkten 171). Utskottet framhöll då bland annat att vissa skäl onekligen talade för att kravet på att ersättning för biblioteksutlåning jämväl borde tillkomma översättare tillgodosåges. Utskottet förutsatte också att Kungl. Maj:t efter

närmare undersökningar beträffande förevarande spörsmål övervägde vilka åtgärder, som kunde befinnas ägnade att på lämpligt sätt bereda översättarna viss gottgörelse, och — därest detta befundes böra ske genom anvisande av medel på riksstaten — i samband med anslagsavvägningarna prövade om utrymme framdeles kunde beredas för detta ändamål. Utskottet, som icke är berett att förorda det i de nu föreliggande motionerna I: 75 och II: 109 framställda yrkandet om ett anslag på 200 000 kronor för nästa budgetår som ersättning till översättarna, vill emellertid ånyo understryka vad utskottet förra året fann anledning uttala i ämnet.

Vidkommande förslaget om en höjning av bibliotekersättningen, avsett att tillföra författarfondens allmänna del ytterligare medel för att möjliggöra en mera omfattande stipendie- och understödsverksamhet bland författarna, och de i anslutning till detta förslag väckta motionerna I: 74 och II: 108 får utskottet framhålla, att utskottet icke ansett sig böra för detta ändamål tillstyrka en uppräknig för nästa budgetår av förevarande anslag. Utskottet förutsätter emellertid att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på vad som i styrelsens för författarfonden framställning och berörda motioner framhållits i syfte bland annat att bereda författarna en tryggad ålderdom.

I detta sammanhang vill utskottet i anslutning till vad statskontoret här om uttalat i sitt ovan redovisade utlåtande över nyssnämnda styrelsens anslagsframställning understryka önskvärdheten av att den undre gränsen för författarpenningen av praktiska och administrativa skäl justeras uppåt. Enligt utskottets mening synes gränsen böra sättas till förslagsvis 100 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 74 och II: 108, till *Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 015 000 kronor;

b) att motionerna I: 75 och II: 109 icke må av riksdagen bifallas.

191:o) **Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 328, s. 677), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

192:o) **Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 329, s. 678), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 7 000 kronor.

193:o) **Statens konstråd.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 330, s. 678), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens konstråd* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 14 800 kronor.

194:o) **Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 331, s. 678 och 679) föreslagit riksdagen att till detta ändamål anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor eller samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Nyström m. fl.* (I: 54) och den andra inom andra kammaren av fru *Lewén-Eliasson m. fl.* (II: 74), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta — med bifall till Kungl. Maj:ts förslag att till Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor — i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsam prövning av de åtgärder som kan vara möjliga i enlighet med motionernas syfte, avseende stödåtgärder för att säkerställa en sund och kulturbefrämjande utveckling inom statens konstfrämjande verksamhet, samt om framläggande av de förslag vartill utredningen kan föranleda;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Johansson* i Stockholm väckt motion (II: 315), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — hänvisa till motionerna II: 74 och II: 315.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att *departementschefen* icke ansett sig kunna tillstyrka en av *statens konstråd* begärd uppräkningsanslag med 150 000 kronor till 350 000 kronor. Uppräkningen skulle enligt vad rådet hävdade vara erforderlig med hänsyn till omfattningen av den statliga byggnadsverksamheten, penningvärdets fall och den genomsnittliga inkomstökningen.

I *motionerna I: 54* och *II: 74* har anförts bland annat följande.

Sveriges konstnärer har under flera år haft en möjlighet, dock endast nådd av fåtalet, att ur Konung Gustav VI Adolfs minnesfond för svensk kultur erhålla hjälp till studier, resor och slutförande av uppgifter. Om ett par år återstår ej längre denna möjlighet efter fondens upplösning. Forna tiders mecenater finnes ej mer. Blickarna riktas alltmer intensivt mot staten och kommunerna. Det estetiska skapandets hand måste hjälpande omfattas av det sociala ansvaret. Om talangfulla yngre konstnärer har sina svårigheter, har de gamla konstnärerna det än värre genom icke ordnad egenpension. Förslagsvis kunde viss procent av skatteintäkten från konstnärsvärdet i samband med statliga uppdrag tillföras Konstnärernas hjälpfond.

Att genom konstnärligt arbete berika samtid och eftervärld har alltför länge för många konstnärer och deras familjer fått innebära den självvalda fattigdomens försakelser.

I en tid av dämpad konjunktur, då staten lägger ut stora belopp för att skapa sysselsättning åt olika medborgargrupper, kan det inte vara rimligt att stödet åt konstnärerna hålles nere. De torde vara en grupp som drabbas synnerligen hårt i en sådan situation.

Konstnärernas egen organisation KRO synes själv förlita sig till det stöd som ett införande av enprocentregeln skulle vara. Statens konstråd har givit uttryck för samma mening senast 1958.

Utän att ta ställning till vilka metoder man bör använda för att tillförsäkra våra konstnärer rimliga livsvillkor har vi anledning framhålla att samhällets insatser i detta syfte hittills varit alltför blygsamma, och alla skäl talar för ett bifall till det anslagsäskande på 350 000 kronor som framlagts av statens konstråd. Men med hänsyn till det statsfinansiella läget är detta måhända icke möjligt. Likväl anser vi det nödvändigt att riksdagen snarast får ta ställning till stödåtgärder för att säkerställa en sund och kulturbefrämjande utveckling inom detta aktuella område. Vi utgår ifrån att tillräckligt mycket material finns genom tidigare utredningar så att någon ytterligare sådan icke kräves för att Kungl. Maj:t skall kunna förelägga riksdagen förslag i ärendet.

Till stöd för *motionen II: 315* har motionären anført följande.

Anslaget för konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader under åttonde huvudtiteln har icke utökats, trots att statens konstråd hemställt att anslaget bör höjas med 150 000 kronor. Jag erinrar om Arthur Engbergs reform i slutet av 1930-talet, enligt vilken minst en procent av byggnadsanslaget för varje statlig nybyggnad skulle användas för konstnärlig utsmyckning. Denna reform försattes ur kraft under krigsåren och har senare icke återinförts.

Det senaste årets ekonomiska nedgång och åtstramning på alla områden har avsevärt försämrat de svenska konstnärernas levnadsbetingelser. De tillhör de fria yrken som får den allvarligaste känningen av en sådan nedgång. Statsmakterna bör slå vakt om Sveriges kulturella värden och se till att de aktiva kulturarbetarna icke drabbas av svält och umbäranden och därmed hindras i sin konstnärliga verksamhet. Jag är alltjämt anhängare av den av riksdagen suspenderade reformen att minst en procent av totalkostnaden för ett statligt nybygge skall gå till konstnärlig utsmyck-

ning. Då det knappast torde finnas någon utsikt att i år få riksdagen med på ett sådant beslut anser jag dock att riksdagen bör bifalla den anslagshöjning som föreslagits av statens konstråd.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Vidkommande motionerna I: 54 och II: 74 samt motionen II: 315 har utskottet i anslutning till vad där anförts funnit ett intensifierat statligt stöd på nu ifrågavarande område i och för sig motiverat. Utskottet, som likväl icke är berett att biträda vare sig det i motionerna I: 54 och II: 74 framställda yrkandet om skrivelse till Kungl. Maj:t i förevarande ämne eller den i motionen II: 315 föreslagna anslagsuppräknningen, förutsätter emellertid att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på spørsmålet om ytterligare statliga stödåtgärder till ifrågavarande ändamål samt i samband med anslagsavvägningarna prövar om utrymme framdeles kan beredas för detta ändamål.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionen II: 315, till *Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor;

b) att motionerna I: 54 och II: 74 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

195:o) **Teaterrådet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 332, s. 679), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Teaterrådet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

196:o) **Bidrag till samfundet De nio.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 333, s. 679), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till samfundet De nio* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

Diverse

197:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 334, s. 680), vilket innebär beträffande

det förstnämnda anslaget oförändrad medelsanvisning, beträffande det andra anslaget en höjning med 1 244 000 kronor, beträffande det tredje anslaget en höjning med 182 000 kronor och beträffande det sista anslaget en höjning med 171 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1959/60 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* ett förslagsanslag av 29 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 15 023 000 kronor;

c) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* ett förslagsanslag av 1 742 000 kronor;

d) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond* ett förslagsanslag av 1 364 000 kronor.

198:o) **Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 335, s. 680), vilket innebär en anslagshöjning med 1 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 25 400 kronor.

199:o) **Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 336, s. 681), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 37 000 kronor.

200:o) **Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 337, s. 681—684), vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels ock en anslagshöjning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 135 000 kronor.

201:o) **Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 338, s. 684), vilket innebär en anslagshöjning med 4 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 11 000 kronor.

202:o) **Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 339, s. 684 och 685), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 10 500 kronor.

203:o) **Främjande av internationellt-kulturellt samarbete.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 340, s. 685), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Främjande av internationellt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 375 000 kronor.

204:o) **Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete.** Kungl. Maj:t har (punkt 341, s. 685—687) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 325 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Per-Olof Hanson* (I: 255) och den andra inom andra kammaren av fru *Sandström* (II: 314), i vilka hemställts, att riksdagen måtte medgiva, att av de till främjande av nordiskt-kulturellt samarbete anvisade medlen visst belopp må begagnas för översättning av finskspråkig facklitteratur till svenska.

Beträffande motiveringen för det motionsvis gjorda yrkandet får utskottet hänvisa till motionen II: 314.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor med hänsyn till det ständigt ökande internordiska samarbetet inom olika verksamhetsgrenar.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Med anledning av motionerna I: 255 och II: 314 får utskottet framhålla, att utskottet under hand inhämtat, att framställning till Kungl. Maj:t om

medelstilleddning för översättning av finskspråkig facklitteratur till svenska förberedes av den svenska sektionen inom nordiska kulturkommissionen, vilken framställning därefter kommer att bli föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Vid sådant förhållande torde det motionsvis gjorda yrkandet icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

a) att riksdagen må till *Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 325 000 kronor;

b) att motionerna I: 255 och II: 314 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

205:o) Avsättning till svensk-finska kulturfonden. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 342, s. 687 och 688) hemställer utskottet, att riksdagen må till *Avsättning till svensk-finska kulturfonden* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 2 500 000 kronor.

206:o) Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco. Kungl. Maj:tt har (punkt 343, s. 688—691) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 003 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Möller m. fl.* (I: 139) och den andra inom andra kammaren av herr *Kellgren m. fl.* (II: 174), i vilka hemställts, att riksdagen måtte dels uttala sig för medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt, dels ock till täckande av kostnader härför för budgetåret 1959/60 anvisa ett belopp å 35 000 kronor inom förslagsanslaget **Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco** eller i vart fall uttala sig för medverkan i projektet i enlighet med i motionerna i övrigt ifrågasatta möjligheter.

Beträffande motiveringen för de motionsvis framförda yrkandena får utskottet — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — hänvisa till motionen I: 139.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor. Av anslaget avses 855 000 kronor (1958/59 830 000) skola användas till årsbidrag till Unesco, 20 000 kronor eller oförändrat belopp till bestridande av kostnaderna för deltagande i av Unesco anordnade internationella konferenser m. m., 98 000 kronor eller oförändrat belopp till bestridande av kostnaderna för svenska Unescorådets verksamhet samt slutligen sammanlagt 30 000 kronor till bestridande av kostnaderna dels för deltagande i sammanträden med Unescos styrelse, dels för Sveriges medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Svenska Unescorådet har till stöd för sina yrkanden anfört i huvudsak följande.

Vid generalkonferensens sammanträde i november—december 1958 invaldes professor Hilding Eek i Unescos styrelse. Hittills har de nordiska länderna varit representerade i styrelsen av Norge (1946—1952) och Danmark (1952—1958). Styrelsen sammanträder i Paris.

Av de för ifrågakvarande ändamål äskade medlen, 41 000 kronor, avser 11 000 kronor rese- och traktamentskostnader, varav 1 000 kronor för inomnordiska resor, 20 000 kronor ersättning för mistade löneförmåner till ledamot och expert samt 10 000 kronor utredningar, biträdespersonal, expenser m. m.

Vid sammanträde i New Delhi 1956 beslöt Unescos generalkonferens att som ett särskilt 10-årsprojekt vidtaga åtgärder för att få till stånd dels ökade ömsesidiga kunskaper om förhållanden i Österlandet (Asien och Nordostafrika) och Västerlandet (Europa och Amerika), och dels ökad ömsesidig förståelse för livsformer och kulturvärden i dessa områden. Beträffande bakgrunden till projektet, som erhållit den svenska benämningen »Östern-Västern-projektet», erinrar rådet om Asiens växande internationella betydelse samt nödvändigheten att i samband härmed, som ersättning för de gamla koloniala förbindelserna, finna nya vägar för utbyte och samarbete mellan Österns och Västerns länder. De asiatiska folkens inställning till Västerlandet är ofta ensidigt influerad av erfarenheter från tidigare kolonialmakter. Intresset för vidgade kunskaper om och kontakter med andra delar av Västerlandet är uppenbart. I hög grad gäller detta intresse de nordiska länderna, vilka samtidigt som de uppvisar ett demokratiskt styrelseskick och en betydande social och ekonomisk utveckling, saknar kolonialpolitisk belastning. Genom en samordnad nordisk upplysningsverksamhet i Asien inom ramen för ett ömsesidigt kulturutbyte skulle Norden åt sig kunna skapa en avsevärd goodwill av värde också på det politiska och ekonomiska planet. Rådet framhåller vidare att kunskapen om Asien i vårt land är synnerligen bristfällig. Som exempel kan nämnas att en av rådet föranstaltad undersökning om behandlingen av Asien i svenska historieböcker har visat att knappt fem procent av innehållet i dessa ägnas åt Asien, och att då så sker det vanligen är i form av ensidiga och föråldrade framställningar av vissa europeiska länders relationer till asiatiska områden vid särskilda tillfällen. Förberedande undersökningar visar att också inom den akademiska forskningen och undervisningen liksom inom folkbildningsverksamheten Asien hittills beretts mycket litet utrymme. Åtgärder för att få till stånd bättre kunskaper om Asien i Sverige är nödvändiga, om vi skall kunna förstå, förhandla och samarbeta med länder och folk i denna betydande världsdel. Mot denna bakgrund har rådet i likhet med unescoråden i de övriga nordiska länderna funnit aktivt deltagande i projektet önskvärt.

I början av 1958 tillsatte rådet en rådgivande kommitté, under ordförandeskap av professor Hilding Eek, med uppgift att inledningsvis utreda och föreslå lämpliga former för Sveriges medverkan i projektet. Kommittén har numera framlagt förslag till riktlinjer för Sveriges medverkan i det samma. Dessa riktlinjer har av rådet godtagits som grund för föreliggande äskande om medelsanvisning av 67 000 kronor, varav 10 000 kronor avser

dagarvoden och reseersättningar till ledamöter i kommittén, 20 000 kronor upplysningsverksamhet m. m., 30 000 kronor upprättande av ett sekretariat med sekreterare och ett skrivbiträde samt 7 000 kronor expenser.

Beträffande upplysningsverksamheten föreslås att rådets uppgifter inom detta område i huvudsak begränsas till att initiera och samordna sådan verksamhet, som avser att öka kunskapen om och uppskattningen av Orientens kulturvärden i Sverige och vice versa. Rådet bör bland annat eftersträva att hos myndigheter, institutioner och organisationer vidga intresset för att stärka kulturkontakterna mellan Orienten och Sverige samt genom deras frivilliga insatser uppnå ett aktivt svenskt deltagande i projektet.

Enligt *statskontorets* mening bör medel anvisas till kostnaderna för svensk representation i Unescos styrelse. Statskontoret vill därvid icke motsätta sig att Sveriges representant biträdes av en expert. Ämbetsverket ifrågasätter emellertid, huruvida expertens medverkan erfordras i föreslagen utsträckning. Den av expertuppdraget föranledda tjänstledigheten borde sålunda kunna begränsas. Med utgångspunkt häri och med en viss minskning i expertens deltagande i sammanträden föreslår statskontoret en reduktion med 9 000 kronor av under punkten beräknat belopp. Beträffande Östern-Västern-projektet förutsätter statskontoret att därest Sverige anses böra medverka i detsamma det undersökes om icke nedräkning kan göras av det för ändamålet beräknade beloppet.

Till stöd för de i *motionerna I: 139* och *II: 174* gjorda yrkandena har anförts bland annat följande.

Som framgår av statsrådsprotokollet är Unescos Östern-Västern-projekt ett långtidsprojekt, som för sitt genomförande kräver aktiv medverkan av medlemsstaterna. Sådan medverkan har också utlovats och särskilda åtgärder härför vidtagits i flertalet medlemsstater. Projektet innebär inte såsom programmen för tekniskt bistånd, att hjälp lämnas från länderna i väster till dem i Asien eller till andra ekonomiskt underutvecklade länder i världen. Projektet är ömsesidigt; det avser såväl att skapa förståelse för västers kulturväsen och livsformer bland folken i Asien som att lära oss i Västerlandet att uppskatta och rätt förstå de asiatiska folkens kulturarv och därpå grundade livsformer i dag.

I detta sammanhang vill vi också erinra om uttalanden från svenska producent-, konsument- och löntagarintressen angående nödvändigheten av en svensk exportoffensiv på de underutvecklade länderna för att stärka deras uppbyggnadsarbete och vår egen sysselsättning. Våra egenintressen sammanfaller härvid med vår moraliska skyldighet mot de sämre lottade länderna.

Av statsverkspropositionen framgår att »beträffande Östern-Västern-projektet förutsätter statskontoret att, därest Sverige anses böra medverka i detsamma, det undersökes om icke nedräkning kan göras av det för ändamålet beräknade beloppet». Departementschefen synes emellertid icke anse sig för närvarande kunna tillstyrka något belopp för svensk medverkan i projektet.

Under återropande av ovan anförda motiveringar finner undertecknade synnerligen önskvärt att svensk medverkan i projektet snarast möjligt kan komma i gång. Med hänsyn till det statsfinansiella läget synes dock en sådan medverkan under det kommande budgetåret böra begränsas till ett fullföljande av den utredning och planering som redan påbörjats av svenska

unescorådet. I anslutning härtill och till statskontorets uttalande föreslår vi att det av unescorådet föreslagna beloppet nedräknas till 35 000 kronor i enlighet med följande.

Dagarvoden och reseersättningar nedräknas till 5 000 kronor. Detta belopp förutsättes täcka kostnaderna för fem sammanträden med den av unescorådet tillsatta Östern-Västern-kommittén samt för medverkan i förutsatt nordiskt samarbete i form av bland annat planerings- och samordningskonferenser. Beträffande upplysningsverksamhet m. m. föreslår vi att denna begränsas till föreslagna kontakt- och planeringskonferenser med representanter bland annat för bildningsförbund, lärarorganisationer, press, universitet, bibliotek, ungdoms- och studentorganisationer samt till anskaffande av viss upplysningsmateriel. För detta ändamål och för mottagande av stipendiater och studiegrupper inom projektets ram föreslår vi ett till 6 000 kronor nedräknat belopp. Slutligen måste förutsättas som nödvändigt att medel, nedräknade till förslagsvis 24 000 kronor, ställas till förfogande för sekretariats- och penskostnader.

Ehuru unescoprojektet uppenbarligen i första hand är av kulturell och bildningsfrämjande karaktär, vill vi dock med hänsyn till dess allmänna anknytning till den tekniska biståndsverksamheten ifrågasätta, om icke viss del av kostnaderna för Sveriges medverkan i projektet lämpligen kunde täckas från anslag under tredje huvudtiteln för »Övrig internationell hjälpverksamhet». Av statsverkspropositionen (bil. 5, tredje huvudtiteln) framgår bland annat att ett reservationsanslag av 1 118 878 kronor fanns tillgängligt vid slutet av budgetåret 1957/58 för »Katastrofhjälp och andra tillfälliga ändamål». Vi ifrågasätter därför om icke detta anslag, som således står till Kungl. Maj:ts disposition, i vart fall tillfälligt borde kunna utnyttjas för bidrag till kostnader för Sveriges medverkan i ifrågavarande unesco-projekt. Vi vill slutligen också ifrågasätta möjligheten att föreslagen utredning och planering göres av en av eklestiastikministern tillkallad kommitté i samarbete med svenska unescorådet. Kostnaderna härför torde kunna täckas från anslaget »Kommittéer och utredningar genom sakkunniga» under åttonde huvudtiteln.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Med anledning av motionerna I:139 och II:174 får utskottet anföra följande. Då Kungl. Maj:ts förslag, enligt vad utskottet inhämtat, innebär, att medel i viss utsträckning beräknats för täckande av kostnaderna för Sveriges medverkan i Östern-Västern-projektet, synes yrkandet i motionerna i vad det avser ett uttalande från riksdagens sida till förmån för en dylik medverkan icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vidkommande vad i motionerna yrkats om medelstildelning inom anslagets ram för nu ifrågavarande ändamål vill utskottet erinra därom, att det ankommer på Kungl. Maj:t att fastställa stat för rådet. Möjlighet föreligger sålunda — om så skulle visa sig erforderligt — till omfördelning av till Svenska Unescorådets verksamhet anvisade medel. Utskottet finner sig därför icke böra tillstyrka bifall till vad i motionerna i detta avseende föreslagits och ej heller till vad beträffande möjligheten att täcka kostnaderna för Sveriges medverkan i Östern-Västern-projektet i övrigt ifrågasatts.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 139 och II: 174 i vad de avser medelsanvisning under förevarande anslag, till *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 003 000 kronor;

b) att motionerna I: 139 och II: 174 i vad de avser uttalande om Sveriges medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

207:o) Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige. Kungl. Maj:t har (punkt 344, s. 692) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1959/60 anvisa 250 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en i andra kammaren av herr *Rimås* väckt motion (II: 73), i vilken hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att bidrag av allmänna medel för femte internationella kongressen för genealogi och heraldik icke måtte lämnas.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår. Sammanlagt har bidrag äskats för åtta kongresser med 425 000 kronor.

Utskottet. Den restriktiva inställning Kungl. Maj:t visat vid anslagsberäkningen under förevarande rubrik i förhållande till äskade bidrag delas av utskottet.

Med anledning av motionen II: 73 får utskottet uttala, att på grund av det allmänna ekonomiska läget enligt utskottets mening försiktighet i görigaste mån bör iakttagas vid medelsanvisningen från anslaget. Då det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om anslagets disposition, finner utskottet, att motionen icke bör till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottet hemställer alltså,

a) att riksdagen må till *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor;

b) att motionen II: 73 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

208:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 345, s. 692 och 693), vilket innebär en anslagshöjning med 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 450 000 kronor.

209:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 346, s. 693), vilket innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 355 000 kronor.

210:o) **Tidigare behandlade frågor.** De avsnitt, om vilka utskottet tidigare avgivit utlåtanden, finnes förtecknade i vid detta utlåtande fogad bilaga (*Bilaga 1*), vilket utskottet härmed får för riksdagen

meddela.

211:o) **Uppskjutna frågor.** Beträffande vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen under de punkter, som angives i vid detta utlåtande fogad bilaga (*Bilaga 2*), avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 17 april 1959

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Gillström, Ivar Johansson, Birger Andersson, Sundelin, Thun, Bergman, Holmqvist, Pålsson, Axel Johannes Andersson, fru Wallentheim, herrar Mårtensson, Palme, Jacobsson och Kaijser; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Rubbestad, Staxäng, Persson i Växjö, Karlsson i Olofström, fröken Elmén, fröken Olsson, herr Blidfors, fröken Karlsson, herr Nihlfors, fru Lewén-Eliasson, herrar Arvidson, Lassinantti, fröken Vinge och herr Gustafsson i Kårby;

dock att vid behandlingen av punkterna 190—211 deltagit herr Bengt Gustavsson i stället för herr Birger Andersson.

Bilaga 1

Tidigare behandlade frågor.

Punkt i 8:e huvudtiteln	Avsnitt	Utskotts- utlåtande nr
4—36	Arkiv, bibliotek och museer	43
37—48	Kyrkliga ändamål	43
50—65	Akademier m. m.	43
158	Tekniska högskolan i Stockholm: Inredning och utrustning av nya lokaler	56
193—205 } 207 } 209—210 }	Allmänna läroverken m. m.	51

Bilaga 2

Uppskjutna frågor.

Punkt i 8:e huvudtiteln	Avsnitt respektive anslagsrubrik
49	Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien
68	Ökat stöd åt forskning Uppsala universitet
69	Avlöningar
71	Materiel m. m. Lunds universitet
75	Avlöningar
77	Materiel m. m. Göteborgs universitet
81	Avlöningar
83	Materiel m. m. Karolinska mediko-kirurgiska institutet
88	Avlöningar
90	Materiel m. m.
100	Vissa kostnader för läkarutbildningen
101	Bidrag till Stockholms högskola Tandläkarhögskolan i Stockholm
106	Materiel m. m. Tandläkarhögskolan i Malmö
109	Avlöningar
111	Materiel m. m.
123	Gemensamma universitetsändamål: Klinisk forskning Tekniska högskolan i Stockholm
152	Avlöningar
154	Materiel m. m. Chalmers tekniska högskola
159	Avlöningar
161	Materiel m. m.
173	Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m.
174	Statens försöksskola i Linköping: Driftkostnader

Punkt i 8:e huvudtiteln	Avsnitt respektive anslagsrubrik
187	Statens skolköksseminarium m. m.
188	Seminarium för utbildning av lärare i manlig slöjd
206	Psykologisk-pedagogiska institutet
208	Studiebidrag och stipendier
214	Bidrag till byggnadsarbeten m. m. inom skolväsendet Folkskolor m. m.
216	Bidrag till driften av folkskolor m. m.
220	Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränssorter m. m.
278—298	Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.
306	Humanistisk forskning
307	Statens medicinska forskningsråd Förvaltningskostnader
308	Medicinsk forskning
309	Statens naturvetenskapliga forskningsråd Förvaltningskostnader
310	Naturvetenskaplig forskning
312	Statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd Förvaltningskostnader m. m.
313	Samhälls- och rättsvetenskaplig forskning
314	Psykologisk och pedagogisk forskning
318	Atomforskning

Reservationer

1) vid *punkten 2* (Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader) av herrar *Sundelin, Axel Johannes Andersson, Jacobsson, Kaijser, Skoglund* i Dovers-
torp, *Staxäng*, fröken *Elmén*, fröken *Karlsson*, herr *Nihlfors* och fröken
Vinge, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande
lydelse:

»Då det i nuvarande statsfinansiella läge framstår som angeläget att
alla möjligheter till besparingar inom statsverksamheten tillvaratages, fin-
ner utskottet det välbetänkt att i motionerna I: 237 och II: 298 föreslagna
nedskaeringar i medelsäskandena på omkostnadssidan vidtages. Utskottet
tillstyrker därför bifall till motionsyrkandet under förevarande punkt.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag
samt med bifall till motionerna I: 237 och II: 298, såvitt nu
är i fråga, till *Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader* för
budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 90 500
kronor.»

2) vid *punkten 5* (Universitetskanslersämbetet: Omkostnader) av herrar
Sundelin, Axel Johannes Andersson, Jacobsson, Kaijser, Skoglund i Dovers-

torp, *Staxäng*, fröken *Elmén*, fröken *Karlsson*, herr *Nihlfors* och fröken *Vinge*, vilka ansett att utskottet — med hänsyn till att kanslerns äskanden om personalförstärkning endast i vissa avseenden biträtts av departementschefen, något som bort påverka jämväl beräkningen av omkostnadsanslagets storlek — bort hemställa,

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 237 och II: 298, såvitt nu är i fråga, till *Universitetskanslersämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.»

3) vid *punkten 69* (Garantilänenämnden: Omkostnader) av herrar *Sundelin*, *Axel Johannes Andersson*, *Jacobsson*, *Kaijser*, *Skoglund* i *Doverstorp*, *Staxäng*, fröken *Elmén*, fröken *Karlsson*, herr *Nihlfors* och fröken *Vinge*, vilka under återopande av den med 1) betecknade reservationen ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till den i motionerna I: 237 och II: 298 föreslagna anslagsminskningen och att utskottet därför bort hemställa,

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 237 och II: 298, såvitt nu är i fråga, till *Garantilänenämnden: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 kronor.»

4) vid *punkten 74* (Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader) av herrar *Sundelin*, *Axel Johannes Andersson*, *Jacobsson*, *Kaijser*, *Skoglund* i *Doverstorp*, *Staxäng*, fröken *Elmén*, fröken *Karlsson*, herr *Nihlfors* och fröken *Vinge*, vilka under återopande av den med 1) betecknade reservationen ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till den i motionerna I: 237 och II: 298 föreslagna anslagsminskningen och att utskottet därför bort hemställa,

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 237 och II: 298, såvitt nu är i fråga, till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 12 600 kronor.»

5) vid *punkten 89* (Skolöverstyrelsen: Avlöningar) av herrar *Sundelin*, *Axel Johannes Andersson*, *Jacobsson*, *Kaijser*, *Skoglund* i *Doverstorp*, *Staxäng*, fröken *Elmén*, fröken *Karlsson* och fröken *Vinge*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka den i motionerna I: 236 och II: 297 förordade indragningen av en byrådirektörstjänst och den till följd härav föreslagna anslagsminskningen samt förty hemställa,

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 236 och II: 297, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60 vidtaga de ändringar i personalförteckningen för skolöverstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen och utskottet anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för skolöverstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 008 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	470 000
3. Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	110 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 225 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	683 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	31 000

Summa kronor 5 527 000

c) till *Skolöverstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 5 527 000 kronor.»

6) vid *punkten 90* (*Skolöverstyrelsen*: *Omkostnader*) av herrar *Sundelin, Axel Johannes Andersson, Jacobsson, Kaijser, Skoglund* i *Doverstorp, Staxäng*, fröken *Elmén*, fröken *Karlsson* och herr *Nihlfors*, vilka under åberopande av den med 1) betecknade reservationen ansett att utskottet bort tillstyrka den i motionerna I: 237 och II: 298 föreslagna anslagsminskningen och att utskottet därför bort hemställa,

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 237 och II: 298, såvitt nu är i fråga, till *Skolöverstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 801 900 kronor.»

7) vid *punkten 107* (*Bidrag till skolbibliotek*) av herrar *Kaijser, Skoglund* i *Doverstorp, Staxäng* och fröken *Karlsson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 134 och II: 168, såvitt nu är i fråga, samt att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 134 och II: 168, såvitt nu är i fråga,

a) besluta att ändra grunderna för bidrag till skolbibliotek i enlighet med vad i motionerna föreslagits;

b) till *Bidrag till skolbibliotek* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 591 000 kronor.»

8) vid *punkten 108* (Bidrag till anordnande av skolmåltider)

a) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng*, fröken *Elmén* och fröken *Karlsson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionen II: 184 och att därför utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, med bifall till motionen II: 184, i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att där så visar sig möjligt i första hand annan personal än lärare engageras att utöva tillsyn vid skolmåltider;»

b) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och fröken *Karlsson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 125 och II: 163, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels utskottets yttrande på s. 55 fr. o. m. det stycke, som börjar med »I motionerna», t. o. m. det stycke, som slutar med »i fråga», bort ha följande lydelse:

»Det statsfinansiella läget gör det nödvändigt att man minskar statens utgifter, varför utskottet i enlighet med vad i motionerna I: 125 och II: 163 påyrkats tillstyrker, att denna statsbidragsform skall upphöra. I samband härmed synes kommunerna böra införa någon avgift för att inte få sina kostnader ökade. Utskottet förutsätter dock att kommunerna, därest de inför en avgift, i förekommande fall medger nedsättning i eller befrielse från avgiften.»

dels ock att utskottets hemställan under II. och III. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 125 och II: 163, såvitt de avse statsbidrag till skolmåltider, besluta att fr. o. m. redovisningsåret 1959/60 statsbidrag till anordnande av skolmåltider ej längre skall utgå ävensom i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att kommun, som tillhandahåller skolmåltid, må för i måltid deltagande barn uttaga avgift motsvarande högst kommunens verkliga kostnader;

III. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 125 och II: 163, såvitt de avse medelsanvisningen, till *Bidrag till anordnande av skolmåltider* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kronor.»

9) vid *punkten 115* (Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn m. m.) av herrar *Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och fröken *Karlsson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka

bifall till motionerna I: 125 och II: 163, såvitt nu är i fråga, samt att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 125 och II: 163, såvitt nu är i fråga,

a) besluta att statsbidrag till anordnande av skolskjutsar skall utgå med 70 procent av de verkliga kostnaderna från och med redovisningsåret 1959/60;

b) till *Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 39 500 000 kronor.»

10) vid *punkten 161* (Bidrag till driften av lokala yrkesskolor) av herr *Sundelin*, fru *Wallentheim*, herr *Jacobsson*, fröken *Elmén*, herr *Nihlfors*, fru *Lewén-Eliasson*, herr *Lassinantti* och fröken *Vinge*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 86, som börjar med »Utskottet vill» och slutar med »gjorda yrkandena», bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill i anslutning till departementschefens sålunda gjorda uttalanden samt till vad i de föreliggande motionerna I: 77 och II: 110, I: 248 och II: 306 samt II: 344 anförts i ämnet framhålla, att enligt utskottets mening utbildningen av såväl sjukvårdsbiträden som annan vård- och ekonomipersonal bör främjas. En ökning av utbildningskapaciteten på de husliga och vårdande områdena är starkt motiverad med hänsyn både till behovet av väl utbildad arbetskraft på dessa områden och till nödvändigheten av att skapa ökade sysselsättningsmöjligheter för såväl yngre som äldre kvinnlig arbetskraft. Med den nuvarande bristen på lokaler och lärare talar starka skäl för att sådan utbildning i viss utsträckning ordnas i den inbyggda skolans form såsom föreslagits såväl av överstyrelsen för yrkesutbildning som i föreliggande motioner, d. v. s. med den praktiska utbildningen förlagd till befintliga institutioner och den teoretiska undervisningen förlagd till hushållsskolor och kommunala yrkesskolor. Därvid bör statsbidrag utgå såsom till inbyggd skola med det av överstyrelsen för yrkesutbildning föreslagna beloppet, 10 800 kronor för år och avdelning. Såsom förutsattes i motionerna I: 77 och II: 110 bör denna undervisning under budgetåret 1959/60 ordnas i den utsträckning, som de i statsverkspropositionen föreslagna medlen medger.»

dels ock utskottets hemställan bort i nedan angivna delar ha följande lydelse:

»a) att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 77 och II: 110, såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att från och med den 1 juli 1959 bevilja statsbidrag till inbyggda skolor inom det husliga arbetets område med av

överstyrelsen för yrkesutbildning föreslagna belopp per år och avdelning;

b) att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 248 och II: 306, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört;

c) att riksdagen må, i anledning av motionen II: 344, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.»

11) vid *punkten 168* (Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.) av herrar *Ivar Johansson, Sundelin, Pålsson, Axel Johannes Andersson, Jacobsson, Kaijser, Skoglund* i Doverstorp, *Rubbestad, Staxäng*, fröken *Elmén*, fröken *Karlsson*, herr *Nihlfors*, fröken *Vinge* och herr *Gustafsson* i Kårby, vilka ansett att

dels utskottets yttrande på s. 96 fr. o. m. det stycke, som börjar med »Utskottet får», t. o. m. det stycke, som slutar med »motionärernas förslag», bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser starka skäl föreligga för en höjning av bidragsbeloppen för den lärlingsutbildning, som påbörjas från och med den 1 maj 1959. I sådant avseende förordar utskottet, i anslutning till vad i motionerna I: 137 och II: 171 påyrkats, att grundbidraget höjs med 500 kronor till 2 000 kronor och kurstillägget med 200 kronor till 1 200 kronor. Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förevarande förslag i vad det avser antalet bidragsrum, anser sig böra tillstyrka, att anslaget för budgetåret 1959/60 ökas med 60 000 kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag för tillgodoseende av här angivna höjning av bidragsbeloppen.

Härjämte vill utskottet med anledning av de förslag, som i sysselsättningsstödjande syfte framlagts i motionerna I: 77 och II: 110, I: 137 och II: 171, I: 263 och II: 326 samt II: 1 erinra därom, att riksdagen som ett led i en effektiv arbetslöshetspolitik givit Kungl. Maj:t vidsträckta möjligheter att anpassa åtgärderna efter förhållandena i varje särskilt fall (se statsutskottets utlåtande 1959: 5, punkten 65). Utskottet utgår från att antalet bidragsrum efter den förstärkning, som utskottet här förordat av bidragens storlek, lättare kan anpassas till det verkliga behovet. Utskottet förutsätter vidare att samråd sker mellan överstyrelsen för yrkesutbildning och arbetsmarknadsstyrelsen i syfte att vinna ett effektivt utnyttjande av ifrågavarande bidragsgivning för bekämpande av arbetslösheten bland ungdom. Den kostnadsstegring som härigenom kan uppkomma utöver under förevarande punkt anvisat anslag anser utskottet kunna täckas med arbetslöshetsmedel.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 77 och II: 110 samt I: 263 och

II: 326, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 750 000 kronor;

II. att riksdagen må

a) i anledning av motionerna I: 137 och II: 171, såvitt nu är i fråga, besluta att höja bidragsbeloppen för den lärlingsutbildning, som påbörjas från och med den 1 maj 1959, grundbidraget till 2 000 kronor och kurstillägget till 1 200 kronor;

b) i anledning av motionerna I: 77 och II: 110, I: 137 och II: 171 ävensom I: 263 och II: 326, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, samt II: 1 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.»

12) vid *punkten 190* (Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek) av fröken *Elmén*, fröken *Olsson*, herrarna *Nihlfors*, *Arvidson* och fröken *Vinge*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 74 och II: 108 och att därför

dels utskottets yttrande på s. 109 fr. o. m. det stycke, som börjar med »Vidkommande förslaget», t. o. m. det stycke, som slutar med »100 kronor», bort ha följande lydelse:

»Såsom ersättning till författare för utlåning av deras verk genom biblioteken utgår för närvarande 3 öre per boklån. Ersättningens storlek har varit oförändrad sedan systemet med sådan ersättning först tillämpades 1954. På grund av penningvärdets förändring och den allmänna standardhöjningen har löntagarna sedan 1954 i genomsnitt erhållit en inkomstförbättring med cirka 30 procent. I anledning härav har från författarnas organisationer framställts anspråk på en motsvarande höjning av biblioteksersättningen, nämligen från 3 till 4 öre per boklån. Då det här icke är fråga om en gåva från det allmänna till författarna utan om en fastslagen rätt till ersättning för tjänster åt det allmänna och då inga andra inkomsttagargrupper vägrats compensation, motsvarande den nu av författarna begärda höjningen av biblioteksersättningen, finner utskottet det ofrånkomligt, att denna ersättning höjs från 3 till 4 öre per boklån.

Utskottet, som alltså understryker författarnas rätt till här ifrågavarande ersättning, har ingenting att invända emot att en del av ersättningen i enlighet med författarorganisationernas egna önskningsar disponeras av Sveriges författarfond för utdelning till författare av stipendier, premier och understöd. Utskottet får därför tillstyrka, att för varje boklån 2 öre tillfaller fonden för detta ändamål.

I detta sammanhang vill utskottet i anslutning till vad statskontoret härom uttalat i sitt ovan redovisade utlåtande över nyssnämnda fonds an-

slagsframställning understryka önskvärdheten av att den undre gränsen för författarpenningen av praktiska och administrativa skäl justeras uppåt. Enligt utskottets mening synes gränsen böra sättas till förslagsvis 25 kronor.»

dels ock utskottets hemställan under a) bort ha följande lydelse:

»a) att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 74 och II: 108, till *Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 315 000 kronor;»

13) vid *punkten 194* (Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader) av fröken *Olsson*, fru *Lewén-Eliasson* och herr *Lassinantti*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 54 och II: 74 och att därför utskottets hemställan under b) bort ha följande lydelse:

»b) att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 54 och II: 74, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsam prövning av de åtgärder som kan vara möjliga i enlighet med motionernas syfte, avseende stödåtgärder för att säkerställa en sund och kulturbefrämjande utveckling inom statens konstfrämjande verksamhet, samt om framläggande av de förslag vartill utredningen kan föranleda.»